

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav východoevropských studií FF UK (ÚVES FF UK)

Diplomová práce

Bc. Simona Pelikán

Galicizmy v ruskom jazyku

Galicisms in Russian language

Praha 2016

Vedúci práce: Mgr. Jana KITZLEROVÁ, Ph.D

POĎAKOVANIE

Ďakujem pani Mgr. Jane Kitzlerovej, Ph.D, vedúcej mojej diplomovej práce, za metodické usmernenie, cenné rady a motivujúce pripomienky, ktoré som využila v diplomovej práci. Vážim si predovšetkým jej trpezlivosť a ochotu, s akou pristupovala k mojim otázkam. Taktiež by som chcela poďakovať pedagógom, ktorí nám počas štúdia odovzdali svoje poznatky a skúsenosti.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že celú diplomovú prácu na tému „*Galicizmy v ruskom jazyku*“, vrátane všetkých jej príloh a obrázkov, som vypracovala samostatne, a to s použitím literatúry uvedenej v priloženom zozname.

V Prahe, dňa 4. augusta 2016

.....
Bc. Simona PELIKÁN

ABSTRAKT

PELIKÁN, Simona, Bc.: *Galicizmy v ruskom jazyku* [Diplomová práca]. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta; Ústav východoevropských štúdií. Školiteľ: Mgr. Jana KITZLEROVÁ, Ph.D. Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister. Praha, UK, FF, ÚVES, 2016. Rozsah 116 strán.

Predmetom diplomovej práce je problematika galicizmov v ruskom jazyku. Zameriava sa najmä na frekvenciu výskytu galicizmov v ruštine počas rôznych etáp historického vývoja od prvého kontaktu skúmaných jazykov až po dobu súčasnú. Cieľom práce je stanoviť, a zároveň vysvetliť vplyv francúzštiny na ruskú lexiku, preskúmať dnešnú jazykovú situáciu a demonštrovať získané poznatky na vybraných lexikálnych jednotkách zoskupených v záverečnej analýze diplomovej práce. V úvodnej časti sa dielo venuje charakteristike historických vzťahov Ruska a Francúzska. Zameriava sa najmä na dôležité medzníky v historickom vývoji Ruska definované vládou konkrétnych panovníkov. V ďalších kapitolách práca plynule prechádza k teoretickým poznatkom o jazykových výpožičkách a procese preberania galicizmov do ruštiny. Zároveň definuje špecifické znaky francúzskych jazykových výpožičiek v ruskom jazyku a úroveň ich adaptácie do jazykového systému ruštiny. V časti venovanej analýze vybraných galicizmov práca zovšeobecňuje pravidlá pre fonetické, grafické, morfológické a sémantické začleňovanie prevzatých slov do ruského jazyka. Daným spôsobom je možné poukázať na rozšírenie a životnosť jednotlivých galicizmov v ruskom jazyku. Práca je doplnená prehľadným slovníkom obsahujúcim všetky analyzované jazykové výpožičky.

Kľúčové slová:

Lingvistika. Lexikológia. Ruština. Francúzština. Galicizmy

ABSTRACT

PELIKÁN, Simona, Bc.: *Gallicisms in Russian language* [Master Thesis]. Charles University. Faculty of Arts; Institute of East European Studies. Master thesis instructor: Mgr. Jana KITZLEROVÁ, Ph.D. Graduate degree designation: Master (Mgr.). Praha, UK, FF, ÚVES, 2016. Pages 116.

The subject of thesis is to analyze the issues of gallicisms in Russian language. It focuses mainly on the frequency of gallicisms in Russian during the various stages of historical development from the first contact of languages to the present. The aim of this work is to determine as well as explain the French influence on Russian vocabulary, explore today's language situation and demonstrate acquired knowledge on selected lexical units grouped in the final analysis of the thesis. In introduction, the work is devoted to the characteristics of historical relations between Russia and France. It concentrates particularly on the important milestones in the historical development of Russia limited by the reign of specific sovereigns. The thesis then describes the theoretical knowledge of linguistic borrowings and loan words in Russian. It also defines the specific attributes of French loan words in Russian language and their level of adaptation. In the section devoted to the analysis of selected gallicisms, the work generalizes the rules for phonetic, graphic, morphological and semantic adaptation of French loan words into Russian. By this method, it is possible to highlight the expansion and the lifetime period of selected gallicisms in Russian language. The thesis is accompanied by vocabulary containing all analyzed gallicisms.

Key words:

Linguistics. Lexicology. Russian. French. Gallicisms

OBSAH

ABSTRAKT.....	4
ABSTRACT.....	5
OBSAH.....	6
ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	8
Zoznam tabuliek.....	8
Zoznam grafov	8
ZOZNAM SKRATIEK.....	9
ÚVOD.....	10
1. Rusko-francúzske kontakty a ich odraz v lexike ruštiny	13
1.1 Historické kontakty krajín ako predpoklad jazykových kontaktov.....	13
1.1.1 Prvé kontakty Ruska a Francúzska.....	13
1.1.2 Obdobie vlády Petra I. Veľkého (1682 – 1725).....	14
1.1.3 Obdobie vlády Alžbety Petrovny (1741 – 1762).....	15
1.1.4 Obdobie vlády Kataríny II. (1762 – 1796).....	16
1.1.5 Ďalší vývoj rusko – francúzskych vzťahov	17
1.2 Vplyv francúzštiny na vývoj ruského spisovného jazyka v XVIII. a na počiatku XIX. storočia.....	18
1.3 Tematické skupiny lexikálnych galicizmov v ruštine ako dôsledok mimojazykových kontaktov.....	20
2. Všeobecná charakteristika výpožičiek v jazykovede.....	23
2.1 Klasifikácia jazykový výpožičiek	23
2.2 Príčiny a podmienky preberania cudzojazyčných lexikálnych jednotiek	24
2.2.1 Vonkajšie príčiny preberania slov v ruskom jazyku	26
2.2.2 Vnútorne príčiny preberania slov v ruskom jazyku	26
3. Proces adaptácie lexikálnych galicizmov v ruskom jazyku.....	27
3.1 Špecifické znaky galicizmov v ruštine.....	27
3.1.1 Fonetické znaky.....	27

3.1.2	Morfologické a slovotvorné znaky.....	28
3.1.3	Tematické skupiny	29
3.2	Úrovne adaptácie lexikálnych galicizmov v ruštine	29
3.2.1	Hláskoslovná a pravopisná adaptácia.....	30
3.2.2	Morfologická adaptácia.....	44
3.2.3	Sémantická adaptácia	50
4.	Analýza vybraných lexikálnych galicizmov v ruskom jazyku	52
4.1	Výber galicizmov	52
4.2	Výber primárnej literatúry.....	54
4.3	Diachrónna analýza galicizmov v ruštine na základe ich prítomnosti v slovníkoch cudzích slov ruského jazyka.....	55
4.3.1	Základné informácie k výskumu	55
4.3.2	Analýza vybraných galicizmov v ruskom jazyku	56
4.3.3	Výsledky analýzy vybraných galicizmov v ruskom jazyku.....	103
	ZÁVER	110
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	112
	Príloha	I

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Písmeno i v kombinácii s druhými samohláskami.....	35
Tabuľka 2: Gramatické rody vo francúzštine	45
Tabuľka 3: Gramatické rody v ruštine	46
Tabuľka 4: Preberanie slov v rôznych časových obdobiach	103

Zoznam grafov

Graf 1: Grafické znázornenie rodových posunov	106
---	-----

ZOZNAM SKRATIEK

adj.	adjektívum
adverb.	adverbium
a pod.	a podobne
atď.	a tak ďalej
č.	číslo
f.	femininum
fr.	francúzština
kol.	kolektív
m.	maskulínium
n.	neutrum
napr.	napríklad
Nom.	Nominatív
ods.	odsek
obr.	obrázok
pl.	množné číslo
príp.	prípadne
resp.	respektíve
ru.	ruština
sg.	jednotné číslo
skl.	skloňovanie
subst.	substantívum
tab.	tabuľka
t. j.	to jest
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaná
verb.	verbum

ÚVOD

Diplomová práca sa venuje problematike lexikálnych galicizmov v ruskom jazyku a snaží sa zo zistených poznatkov vysvetliť, akým spôsobom boli francúzske slová prevzaté do ruštiny a do akej miery sa v jazyku-receptore adaptovali. V diplomovej práci sa zameriavame na jazykové výpožičky, ktoré sa v ruskom jazyku objavili v časovom období od začiatku XVIII. storočia až do začiatku XX. storočia.

Na vysvetlenie problematiky diplomovej práce volíme príklady excerpované z ruských slovníkov cudzích slov. Skúmaný materiál pozostáva z väčšej časti z podstatných mien, ale do výberu sme radíme aj ďalšie slovné druhy.

Primárnym zdrojom skúmaného materiálu sú ruské slovníky cudzích slov. Najstarším zdrojom pre sledovanie prieniku galicizmov do ruštiny je pre nás slovník cudzích slov N. M. Janovského z rokov 1803 – 1806. Z obdobia XIX. storočia pochádza tiež slovník cudzích slov A. D. Michel'sona. Najviac slovníkov cudzích slov máme k dispozícii v XX. storočí a do našej analýzy zaradíme Dubrovského slovník z roku 1901, slovník N. J. Gavkina z roku 1915, dva slovníky editované I. V. Lechinom a F. N. Petrovom z rokov 1949 a 1995. Na záver čerpáme aj zo súčasného Nového slovníka cudzích slov J. N. Zacharenko z roku 2006. Analýzu galicizmov obohacujeme o informácie z výkladových, etymologických a prekladových slovníkov.

Všeobecné informácie o historických kontaktoch Ruska a Francúzska nachádzame v početných ruských, francúzskych aj iných prácach venujúcich sa tejto téme. Dôležitým zdrojom informácii sú publikácie o výskyte cudzojazyčnej lexiky v ruštine a v tomto smere sa opierame najmä o poznatky z prác L. P. Krysina a N. V. Gabdrejevy. Čo sa týka konkrétneho vplyvu francúzštiny na ruskú lexiku, využívame najmä informácie z publikácie francúzskeho autora Jeana Breuillarda, *Derrière l'histoire – la langue* či anglickej autorky May Smith, *The Influence of French on Eighteenth-Century Literary Russian*. Pri spracovaní témy skúmame taktiež ruské odborné články, ktoré popisujú fonetickú a morfológickú adaptáciu galicizmov v ruštine, alebo dokumentujú stav galicizmov v súčasnom ruskom jazyku.

Samozrejme, využívame aj české a slovenské publikácie, či už univerzálneho lingvistického charakteru, alebo tematicky zamerané. Prínosné informácie nachádzame v Lingvistickom slovníku či v Encyklopédii jazykovedy. Z hľadiska terminológie týkajúcej sa

procesu preberania cudzích slov sme sa inšpirovali publikáciou O. Orgoňovej – Galicizmy v slovenčine a prácou J. Horeckého a kol. – Dynamika slovnej zásoby súčasnej slovenčiny.

Diplomová práca spracováva taktiež poznatky o transkripcii z francúzštiny do ruštiny a v tomto prípade sa opiera o našu skoršiu prácu s názvom Transkripcia francúzskych toponým do ruštiny.

Diplomová práca pozostáva z teoretickej časti, v ktorej sa venujeme mimojazykovým kontaktom Ruska a Francúzska a vysvetľujeme jednotlivé skutočnosti týkajúce sa procesu preberania cudzích slov do jazyka, a ďalej z časti venovanej vlastnej analýze, skúmajúcej vybrané príklady lexikálnych galicizmov v ruskom jazyku.

V prvej kapitole predstavujeme francúzsko-ruské mimojazykové kontakty, oboznamujeme sa so základnými etapami historického vývoja Ruska na pozadí vzťahov medzi krajinami a definujeme oblasti vplyvu francúzštiny na ruštinu. Zároveň sa venujeme vývoju spisovnej ruštiny v XVIII. a na začiatku XIX. storočia a definujeme vplyv francúzskeho jazyka na jazyk ruský. Pozornosť ďalej upriamujeme na rôzne tematické oblasti, do ktorých, dôsledkom uplatnenia pôsobenia francúzštiny, prenikli lexikálne galicizmy.

V ďalších kapitolách definujeme pojem jazyková výpožička a galicizmus, prezentujeme rôzne príčiny preberania cudzích slov do jazyka a popisujeme rôzne úrovne adaptácie galicizmov v ruštine. Podrobne sú vysvetlené princípy charakterizujúce proces preberania a adaptácie francúzskych jazykových výpožičiek.

Jadro práce pozostáva z analýzy vybraných príkladov galicizmov a za cieľ si stanovuje objasniť fungovanie týchto slov v ruštine. Na konkrétnych príkladoch vysvetľujeme, v akom období a akým spôsobom boli jazykové výpožičky preberané z francúzštiny do ruštiny a aké je ich ďalšie pôsobenie v jazyku-receptore. Všímame si grafickú a fonetickú stránku galicizmov a vysvetľujeme taktiež javy, ktoré vplývajú na zachovanie gramatických rodov, alebo naopak, na vznik rodových posunov. Usilujeme sa tiež špecifikovať sémantickú adaptáciu galicizmu a zaradiť galicizmus do systému ruského jazyka vzhľadom na spisovnosť, dobový príznak či príslušnosť k štylistickej vrstve. Na základe informácií zo skúmaných slovníkov sa snažíme určiť životnosť a produktivitu jednotlivých galicizmov v ruskom jazyku.

V prílohe diplomovej práce uvádzame prehľadný slovník analyzovaných galicizmov, pozostávajúci zo sto hesiel. Každé heslo obsahuje informáciu o galicizme excerptovanú

z výkladového a etymologického slovníka a definíciu z vybraných ruských slovníkov cudzích slov. Pre vytvorenie komplexnej predstavy o galicizme, doplníme heslá o preklad pôvodného francúzskeho slova do slovenčiny.

1. RUSKO-FRANCÚZSKE KONTAKTY A ICH ODRAZ V LEXIKE RUŠTINY

1.1 Historické kontakty krajín ako predpoklad jazykových kontaktov

Vďaka historicky podmieneným mimojazykovým situáciám mohli vzniknúť jazykové kontakty Ruska s Francúzskom, ktorých výsledkom bolo postupné preberanie lexikálnych jednotiek z jedného jazyka do druhého. Toto preberanie sa uskutočňovalo zväčša jednosmerne, a to z francúzštiny do ruštiny.¹

Prenikanie galicizmov do ruštiny môžeme časovo ohraničiť niekoľkými storočiami, počnúc približne XVII. storočím, kedy francúzština vystupuje v úlohe jazyka diplomacie. Avšak mimojazykové kontakty Ruska a Francúzska nachádzame v dejinách krajín oveľa skôr.

1.1.1 Prvé kontakty Ruska a Francúzska

V XI. storočí sa Rusko a Francúzsko spojili dynasticky – sobášom Anny, dcéry Jaroslava Múdreho, kniežaťa Kyjevskej Rusi, s francúzskym kráľom z dynastie Kapetovcov, Henrichom I. Aj napriek tomu, že Anna mala neskôr, po smrti Henricha I., významnú úlohu ako kráľovná – matka počas panovania svojho syna Filipa I., medzi Ruskom a Francúzskom nedošlo k žiadnej dôležitej výmene kontaktov ani k vzniku vzájomných vzťahov medzi krajinami. Prekážkou bola nepochybne veľká geografická vzdialenosť.

V tomto období však dochádza k významnému rozvoju francúzskeho jazyka, ktorý postupne v XI. až XIV. storočí nahrádza latinčinu a stáva sa tzv. *la langue universelle*². V XVII. a XVIII. storočí bola už francúzština jazykom väčšiny európskych kráľovských dvorov, diplomacie aj vedy. Francúzske noviny *Le Mercure galant* uvádzajú už v roku 1694 nasledujúce slová: „L'étendue de la langue française passe les limites du Royaume. Elle ne se borne ni par les Pyrénées et les Alpes, ni par le fleuve du Rhin. On entend le français dans tout l'Europe. [...] La langue française est connue dans toutes les cours: les princes et les grands la parlent, les

¹ Francúzsky jazyk sa vyznačoval aj vyznačuje striktným monolingvizmom a purizmom, v čom spočíva jedna z príčiny menšieho počtu rusizmov vo francúzštine ako galicizmov v ruštine. Takisto historický význam a prestíž krajín boli príčinou jednosmernosti v procese preberania slov, a kým z francúzštiny plynuli do ruštiny jazykové jednotky pomenúvajúce rôzne predmety a javy, z ruštiny do francúzštiny boli preberané slová označujúce ruské reálie. Tieto slová sa neobjavujú len vo francúzštine, ale aj v mnohých iných svetových jazykoch a používajú sa na opísanie ruského života a vytvorenie predstavy ruského koloritu.

² „univerzálny jazyk“

ambassadeurs l'écrivent et le beau monde en fait une mode.^{3 4} S dominanciou francúzskeho jazyka súvisel tiež rozmach a rozširovanie francúzskej kultúry, módy, gastronómie, etikety a obyčajov do celej Európy. Tento vývoj mal za následok prenikanie početných galicizmov do mnohých jazykov.⁵

1.1.2 Obdobie vlády Petra I. Veľkého (1682 – 1725)

Vzájomné regulárne vzťahy medzi Francúzskom a Ruskom začínajú vznikať v období panovania ruského cára, imperátora Petra I. Veľkého (1682 – 1725), ktorý chcel vytvoriť nový moderný ruský štát, schopný konkurovať najväčším západoeurópskym krajinám, a to pomocou reforiem štátneho aparátu, armády, námorníctva a najmä europeizácie spoločnosti, čo znamenalo znalosť cudzích – západoeurópskych jazykov.

Od roku 1699 vznikajú v európskych kráľovstvách veľvyslanectvá a ruskí veľvyslanci sa stávajú ich aktívnou súčasťou, počínajúc Borisom Kurakinom, „otcom ruskej diplomacie“⁶. Prostredníctvom ruských vyslancov bol Peter I. dobre informovaný o tom, akú dominantnú úlohu zohráva Francúzsko a francúzska kultúra v ostatných európskych krajinách, a preto sa veľmi snažil o nadviazanie obojstranných kontaktov s Francúzskom. Aj napriek prevládajúcemu vplyvu nemeckého jazyka, na začiatku 18. storočia silnie orientácia na francúzsku kultúru, módu, gastronómiu aj jazyk. Od roku 1702 mal cárovič Alexej zabezpečenú výuku vo francúzštine: „En 1702 le Hollandais Huysens a été chargé de celle du Tsarévitch Alexis; or, le français en est la base. „Avant tout, dit Huysens, il faut apprendre cette langue, qui est plus facile et la plus usuelle.“ Le Tsarévitch se servira donc de la même grammaire que le Dauphin. Il lira ensuite des dialogues faciles, en français et en allemand, puis des Considérations sur la politesse française, qui seront fort propres à le former aux belles manières. [...] il est visible pourtant que l'idée de Huysens, c'est de faire d'abord ce qu'on fait à Versailles, et avec les mêmes instrument.“^{7 8} Tento príklad nasledujú ďalšie deti aristokratov a štúdium jazyka sa dopĺňa cestou do zahraničia – do Holandska, Pruska a, samozrejme, do

³ SMITH, M. *The influence of French on eighteenth-century literary Russian: semantic and phraseological calques*. Bern: Peter Lang, ©2006. 399 s. ISBN 3-03910-288-5.

⁴ Obsah citácie: Francúzsky jazyk presahuje hranice Francúzskeho kráľovstva. Rozpráva sa ním na všetkých kráľovských dvoroch a šľachta z neho robí módnu záležitosť.

⁵ Zdroj: SMITH, M. *The influence of French on eighteenth-century literary Russian: semantic and phraseological calques*. Bern: Peter Lang, ©2006. 399 s. ISBN 3-03910-288-5.

⁶ Porov. BAIN, R. N. (1911). "Kurakin, Boris Ivanovich, Prince". In Chisholm, H. *Encyclopædia Britannica* 15 (11th ed.). Cambridge University Press. p. 949.

⁷ HAUMANT, E. *La Culture française en Russie, 1700-1900*, Paris. 1913

⁸ Obsah citácie: Cárovič používal rovnakú učebnicu gramatiky ako dauphin. Čítal jednoduché dialógy vo francúzštine a nemčine a vzdelával sa vo francúzskej etikete. Myšlienkou Huysena bolo robiť všetko tak, ako vo Versailles.

Francúzska. V roku 1717 uskutočňuje oficiálnu návštevu Francúzska s cieľom uzatvorenia spojenectva a obchodných dohôd aj panovník Peter I. Hlavné mesto Ruského impéria, založené Petrom I. na brehoch Baltského mora sa tak stáva významným miestom obchodu a bránou pre prísun nového, najmä módného tovaru zo západnej Európy. Do Petrohradu ročne vpláva približne tisíc lodí, ktoré europeizujúcej sa vyššej spoločnosti Ruska vozia francúzske vína, šampanské, koňak, parfumériu, kozmetiku, drahé látky, módné odevy a doplnky.⁹ Zároveň s dovážanými predmetmi sú preberané aj ich názvy, a tak sa v ruskom jazyku ustávajú nové slová – galicizmy. Príčinám preberania slov z cudzieho jazyka sa budeme venovať v ďalších kapitolách.

1.1.3 Obdobie vlády Alžbety Petrovny (1741 – 1762)

Na rozdiel od prvej tretiny XVIII. storočia a vlády Petra I., počas ktorej sa uskutočnili zmeny vo všetkých sférach a oblastiach spoločenského aj osobného života, v období panovania Alžbety Petrovny sa umocňujú kontakty Ruska so západoeurópskymi krajinami hlavne v oblastiach vzdelania a umenia.

Po nástupe Alžbety na trón v roku 1741 bol nemecký vplyv na cárskom dvore vytlačený francúzskym vplyvom. Život a kultúra ruského cárskeho dvora sa riadil tak, ako na ostatných európskych dvoroch, francúzskym vzorom.

Alžbeta Petrovna, ako ostatné deti Petra I., bola vychovávaná a vzdelávaná podľa západoeurópskeho vzoru. Výborne ovládala francúzsky jazyk, rozprávala aj po nemecky a po taliansky, vzdelávala sa v hudbe, tanci, umení odievania a etikete.¹⁰ Po tom ako nastúpila na ruský trón, vyhlásila sa za pokračovateľku reforiem svojho otca Petra I. a skutočne uskutočnila niekoľko inovácií reformného charakteru v oblasti priemyslu, obchodu, kultúry, vedy a vzdelávania. Ako príklad môžeme uviesť založenie dvoch nových gymnázií s 20 zahraničnými vyučujúcimi a, samozrejme, úkaz z roku 1755 o založení Moskovskej univerzity, či založenie Akadémie umenia v roku 1758, s činnosťou ktorej, súviselo pozvanie francúzskych umelcov – maliara Louis-Joseph Le Lorrain, kresliča Jean-Michel Moreau, architekta Jean-Baptiste-Michel Vallin de La Mothe, sochára Nicolas-François Gillet a iných.¹¹

Ďalším dôležitým medzníkom pre francúzsko-ruské kontakty bolo obdobie panovania ruskej cárovnej Kataríny II.

⁹ Zdroj: LEDNICKÁ, X. *Leksičeskije gallicizmy v russkom jazyke*. [online]. 2009 [posl. prístup 2016-07-27]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zpp/detail/81658>. Vedúci práce Hana Žofková.

¹⁰ Zdroj: LEDNICKÁ, X. *Leksičeskije gallicizmy v russkom jazyke*. [online]. 2009 [posl. prístup 2016-07-27]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zpp/detail/81658>. Vedúci práce Hana Žofková.

¹¹ Zdroj: BIRŽAKOVA, J. E., KUTINA L. L., VOJNOVA, L. A. *Očerki po istoričeskoj leksikologii russkogo jazyka XVIII veka: jazykovyje kontakty i zaimstvovanija*. Leningrad: Nauka, 1972.

1.1.4 Obdobie vlády Kataríny II. (1762 – 1796)

Vláda Kataríny II. je zvyčajne označovaná ako obdobie „osvietenského absolutizmu“, počas ktorého prešla krajina výraznými zmenami. Katarína II. sa ešte pred nástupom na trón venovala samovzdelávaniu a zoznámila sa s prácami francúzskych filozofov, filológov, historikov a ďalších vedcov. Obdivovala francúzskych osvietenecov, s ktorými neskôr, po nástupe na trón, viedla korešpondenciu – Voltaira, Diderota, či Montesquieuho (jeho zásadami o deľbe verejnej moci sa inšpirovala).

Imperátorka vládla krajine ako samoderžavná panovníčka, opierajúc svoju moc o existujúci systém orgánov štátnej správy, ktoré pretransformovala podľa svojich predstáv a silnú úlohu prikladala legislatíve a legislatívnej činnosti, pričom vládne aktivity mali byť postavené na pevných pilieroch práva. Celá zákonodarná moc sa však sústredila v rukách Kataríny II. a aj napriek tomu, že vládla „tvrdou rukou“, bola vďaka medzinárodnej autorite svojich významných korešpondentov považovaná za osvietenú panovníčku.

V duchu osvietenského absolutizmu, na rozdiel od éry panovania Petra I., v druhej polovici XVIII. storočia štát venuje ešte väčšiu pozornosť vede, vzdelávaniu a kultúre, a tak sa uskutočňuje reforma školstva – vytvorenie systému škôl všeobecného vzdelávania na celom teritóriu impéria bez triednych obmedzení (okrem nevoľníkov) s rovnakou organizačnou štruktúrou a vyučovacími predmetmi. Svojou osvietenskou politikou sa Katarína II. snažila vytvoriť „nových ľudí“ – osvietených a vzdelaných.¹² Sama Katarína II. bola čestnou členkou Berlínskej akadémie, zaujímala sa o lingvistiku, etnografiu, históriu a bola zberateľkou literatúry, výtvarného umenia, sôch atď. V roku 1765 založila obrazovú galériu nazvanú Эрмитаж (z fr. ermitage), ktorá sa stala najväčšou zbierkou umeleckých kolekcií cárskeho dvora.

V čase, keď sa Katarína II. stala cárovnou, prestíž Francúzska bola taká silná, že väčšina aspektov francúzskej kultúry sa v Rusku považovala za žiadúcu a nevyhnutnú. Okrem umelcov boli teda do krajiny pozývaní tiež kuchári, ktorí predstavili francúzske kulinárske umenie, čo malo za následok prílev nových galicizmov do ruštiny v poslednej tretine XVIII. storočia. Rozšírila sa takisto francúzska móda a znalosť francúzskeho jazyka sa stala v aristokratických a vzdelaných kruhoch samozrejmosťou, tak ako vo väčšine európskych krajín v tomto období. Francúzština bola považovaná za jazyk prestížny a v mnohých komunikačných situáciách nahradzovala ruštinu, ktorej dobrá znalosť sa nezdala byť až taká nevyhnutná, dokonca nemálo aristokratov nepovažovalo za potrebné učiť sa svoj rodný jazyk, čo potvrdzujú slová princeznej

¹² Porov. SIDOROVA, N. M. *Očerki russkoj kul'tury XVIII veka*. Moskva, 1985.

Kataríny Romanovny Daškovej: „Nous parlions couramment le français;[...] Bechtieff nous donnait des leçons de Russe quand nous daignons les prendre; [...] Je parlais très imparfaitement le russe.“^{13,14} Používanie francúzštiny ako hlavného jazyka u väčšiny šľachticov výrazne ovplyvnilo systém ruského jazyka, do ktorého prenikol veľký počet francúzskych slov. Dôvodom tohto nevídaného vplyvu, bola nielen dominancia francúzštiny a francúzskej kultúry naprieč Európou, ale aj stav ruského spisovného jazyka v XVIII. storočí¹⁵, ktorý podrobnejšie načrtne v ďalších kapitolách.

V XVIII. storočí sa významne rozvíjala tiež prekladateľská a vydavateľská činnosť. „Sur cinq titre de prose publiés en Russie entre 1725 et 1800, quatre étaient des traductions. Parmi elles dominant celles qui étaient réalisées à partir du français: œuvres françaises, mais aussi traductions françaises d'œuvres étrangères.“^{16,17} Zvlášť významnou bola vydavateľská činnosť Nikolaja Ivanoviča Novikova, pôsobiaceho v 80-tych rokoch XVIII. storočia, v priebehu ktorých vydal približne 1000 titulov.

1.1.5 Další vývoj rusko – francúzskych vzťahov

Po Veľkej francúzskej revolúcii v roku 1789 sa vzťahy Ruska k Francúzsku zmenili. Zmenila sa však najmä vnútorná politika, ktorá mala za následok, okrem iného, sprísnenie cenzúry a zmenu charakteru vydávaných kníh. „После Великой французской революции борьба против "французских заблуждений", как назвала освободительные идеи А. Н. Радищева Екатерина II, обострилась.“¹⁸ Následne bol v roku 1796 obmedzený dovoz zahraničných kníh do krajiny.

Pavol I., ktorý nastúpil na ruský trón po Kataríne II, dokonca zakázal dovoz akejkoľvek zahraničnej literatúry do zeme a postaral sa tiež o zmenu tematiky vydávaných titulov – do popredia sa dostali materiály týkajúce sa armády a flotily. Preklady z francúzskeho jazyka sa úplne stratili, naopak narástol počet nemeckých prekladov.

¹³ *Mémoires de la Princesse Daschkoff* (Paris, 1859), citované v SMITH, M. *The influence of French on eighteenth-century literary Russian: semantic and phraseological calques*. Bern: Peter Lang, ©2006. 399 s. ISBN 3-03910-288-5.

¹⁴ Obsah citácie: Po francúzsky rozprávam plynule, no ruštinu až tak veľmi neovládam.

¹⁵ Porov. SMITH, M. *The influence of French on eighteenth-century literary Russian: semantic and phraseological calques*. Bern: Peter Lang, ©2006. 399 s. ISBN 3-03910-288-5.

¹⁶ BREUILLARD, J. *Derrière l'histoire - la langue: études de littérature, de linguistique et d'histoire (Russie et France, XVIIIe-XXe siècles)*. Paris: Institut d'études slaves, 2012. 603 s. Travaux publiés par l'Institut d'études slaves, 63. ISBN 978-2-7204-0494-8.

¹⁷ Obsah citácie: Štyri knihy z piatich, vydané v období 1725 – 1800 boli preklady. Medzi nimi dominovali preklady z francúzštiny: pôvodné francúzske diela, ale aj iné diela preložené do francúzštiny.

¹⁸ SIDOROVA, N. M. *Očerki russkoj kul'tury XVIII veka*. Moskva, 1985.

Je však prekvapujúce, že sa tieto negatívne zmeny nepretavili do odmietnutia francúzskeho jazyka a francúzskej kultúry ruskými aristokratickými kruhmi.

1.2 Vplyv francúzštiny na vývoj ruského spisovného jazyka v XVIII. a na počiatku XIX. storočia

Povahu vzťahov Francúzska a Ruska, približujú od XVIII. storočia spoločensko-politické a kultúrne udalosti, vďaka ktorým je Francúzsko v Európe vnímané spočiatku ako kolíska diplomacie (ešte v XVII. storočí), neskôr osvietenstva a na konci XIX. storočia centra kultúry, módy a umenia, čím sa zároveň vysvetľujú príčiny a časové obdobie preberania konkrétnych tematických okruhov slovných jednotiek a vplyv na celkový vývoj ruského jazyka.

Jazyk sa menil pod vplyvom „svetského používania slov“ a „vybraného vkusu“ vyšších spoločenských vrstiev a francúzština sa stala oficiálnym jazykom šľachtických salónov v Rusku. Obdobie konca XVIII. storočia, kedy si ruská spoločnosť osvojila všetky aspekty francúzskej kultúry, je známe ako obdobie galománie. Tento obdiv ku všetkému francúzskemu, sa nerozvinul v celej ruskej spoločnosti, ale výhradne vo vysokých kruhoch a nespočíval v znalosti francúzštiny ani v záujme o francúzsku literatúru ale vo fakte, že francúzsky jazyk sa stal akýmsi kastovým jazykom, s pomocou ktorého sa šľachta vyčleňovala od ostatnej spoločnosti. Nebolo dokonca výnimkou, ak ruskí aristokrati považovali za svoj rodný jazyk francúzštinu, rusky v podstate nevedeli a svoj skutočný materinský jazyk pokladali za neprestížny, hrubý a nehodný učenia. „Галломания была одной из причин появления большого количества французских заимствований, а присущая высшему обществу той эпохи диглоссия обуславливала их активное употребление в устной и письменной речи. Пройдя различные этапы освоения, значительная часть таких номинаций со временем закрепились в словарном составе русского языка.“¹⁹

Západoeurópske a hlavne francúzske vplyvy v XVIII. storočí znamenali aj obrovský impulz pre vývoj vlastného, ruského jazyka. Hlavnou prioritou ruských spisovateľov sa stalo vytvorenie moderného ruského spisovného jazyka a literatúry, ktoré by mali rovnocenné postavenie s jazykmi a literatúrami vyspelej západnej Európy. Potreba modernizácie jazyka bola dôsledkom nutnosti vyjadriť nové myšlienky prichádzajúce zo západu, keďže cirkevná

¹⁹ BELICA, T. I. *Проблемы освоения и лексикографического описания французских лексических заимствований в русском языке :На материале номинаций денотативной сферы "Модные реалии"*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. [online]. Томск, 2003. Dostupný z: <http://gf.nsu.ru/www/docs/AvtBel.pdf>. [posl. prístup 2016-07-27].

slovančina ako spisovný jazyk nebola postačujúca na vyjadrenie západných termínov, či už vedeckých alebo technických. Vzorom k vytvoreniu modernej ruštiny a ruskej literatúry sa stala francúzština, čo sa odrazilo nielen na početných jazykových výpožičkách z tohto jazyka, sémantických aj frazeologických, ale aj zmenami v syntaxi ruštiny, ktorá sa zjednodušila, vety sa skrátili, poradie slov vo vetách sa upravilo a i. Značný význam mala v tomto smere činnosť Nikolaja Michajloviča Karamzina: “Notre langue, quoique fort riche n’est pas assez cultivée, et nous avons encore très peu de livres de philosophie et de physique écrits ou traduits en russe. Il faudra faire de nouvelles compositions et mêmes créer de nouveaux noms.”^{20,21} Jazyk sa menil a približoval k prirodzenej, živej ruskej reči, ktorá bola v súvislosti s „europeizáciou“ životného štýlu presiaknutá cudzojazyčnými, teda nie pôvodom ruskými, slovami. Keďže v ruštine mnoho termínov a pomenovaní javov chýbalo, bolo nutné obohatiť sémantiku, a tak sa rozširoval okruh významov starších slov (napr. popis pocitov, nálad, duševného života, etikety, a i.), vznikali tiež nové slová na vyjadrenie pojmov vytvorených v západnej Európe a nové výrazy na označenie abstraktných vedeckých, technických a publicistických pojmov.

Proces vytvorenia dnešnej ruštiny bol dovŕšený Alexandrom Sergejevičom Puškinom, právom považovaného za tvorcu súčasného ruského spisovného jazyka. Vo svojej činnosti nadväzoval Puškin na Karamzina a ďalej rozvíjal národný ruský jazyk. V jeho ranej tvorbe sa nachádza pomerne veľký počet galicizmov, avšak Puškin nebol zástancom kalkovania cudzích slov ani galicizmov v syntaxi, presadzoval ruský jazyk vytvorený na základe dokonalej znalosti prostriedkov ruštiny. Nebránil sa však využitiu galicizmov v určitých sférach. Napríklad javy z oblasti vzdelanosti, politiky, či filozofie sa na počiatku XIX. storočia ešte v ruštine nedali dobre vyjadriť a práve tu mohol byť využitý materiál francúzskeho jazyka, ktorý disponoval bohatým systémom výrazových prostriedkov.

Francúzsky jazyk tak výrazne prispel k vytvoreniu ruského spisovného jazyka – niektoré slová boli prevzaté, ale boli tiež vytvorené nové slová na základe pôvodne francúzskych výrazov, k už existujúcim slovám boli pridané nové významy, ruské frázy napodobňovali tie francúzske a syntaktické, či štylistické konštrukcie boli začlenené do ruštiny s minimálnymi úpravami.²²

²⁰ KARAMZIN, N. M., Pismo k Bonnetu, 23.1.1790, Pisma russkogo putešestvennika (Petrohrad, 1887), citované v SMITH, M. *The influence of French on eighteenth-century literary Russian: semantic and phraseological calques*. Bern: Peter Lang, ©2006. 399 s. ISBN 3-03910-288-5.

²¹ Obsah citácie: Náš jazyk, napriek tomu, že je veľmi bohatý, nie je dostatočne kultivovaný a máme zatiaľ len málo filozofických kníh v ruštine. Je potrebné vytvárať nové slovné spojenia a nové slová.

²² Porov. UNBEGAUN, B. O., *Colloquial and Literary Language*, OSP, 1 (1959), citované v SMITH, M. *The influence of French on eighteenth-century literary Russian: semantic and phraseological calques*. Bern: Peter Lang, ©2006. 399 s. ISBN 3-03910-288-5.

1.3 Tematické skupiny lexikálnych galicizmov v ruštine ako dôsledok mimojazykových kontaktov

Tematické skupiny galicizmov sú výsledkom komplexu mimojazykových kontaktov ruskej a francúzskej kultúry. Nejedná sa o jednostranný kontakt v určitej odbornej sfére, vďaka ktorému by sa obohacovala jedine terminológia, ale jazykový materiál francúzskeho pôvodu zasahuje rôzne stránky materiálneho a duchovného života, spoločenskej praxe a pod.

Už od XVII. storočia preberala ruština francúzske slová, no tento proces sa naplno rozvinul v priebehu XVIII. storočia, počas ktorého si ruština vypožičiavala z francúzštiny ako slová z oblasti každodenného života, tak špeciálnu lexiku, pretože sa do krajiny dostávali predmety a vyskytovali sa javy, ktorých označenie dovtedy v ruštine neexistovalo. Prevzaté boli slová hlavne v nasledujúcich tematických oblastiach²³:

1. Vojenská sféra, napr. *марш (marche)*, *батальон (bataillon)*, *генерал (général)*, *атака (attaque)*, *маршал (maréchal)*;
2. Umelecká sféra a architektúra, napr. *сюжет (sujet)*, *актёр (acteur)*, *репертуар (répertoire)*, *балет (ballet)*, *спектакль (spectacle)*, *монумент (monument)*, *барельеф (bas-relief)*, *балюстрада (balustrade)*, *терраса (terrasse)*, *навильйон (pavillon)*;
3. Móda, napr. *браслет (bracelet)*, *корсет (corset)*, *костюм (costume)*, *пальто (paletot)*, *туалет (toilette)*;
4. Gastronómia, napr. *десерт (dessert)*, *лимонад (limonade)*, *салат (salade)*, *суп (soup)*, *соус (sauce)*;
5. Mestský život, napr. *бульвар (boulevard)*, *мотель (motel)*, *оберж (auberge)*, *отель (hôtel)*, *ресторан (restaurant)*;
6. Spoločnosť („il convient de préciser que ces emprunts ont été nombreux, au XVIIIe siècle, qu'ils le sont beaucoup moins de nos jours et que beaucoup de ces mots empruntés ne l'ont été que pour décrire la société française, ou plus largement, européenne, et nettement moins la société russe de l'époque qui possédait sa propre hiérarchie nobiliaire et ses propres termes. La plupart d'entre eux est conservée dans la

²³ Klasifikácia podľa BRACQUERNIER, C. *L'adaptation des emprunts lexicaux du français par la langue russe, de Karamzin à Akunin*. M. Iliescu. *Les emprunts lexicaux du français dans les langues européennes*, [online]. Nov 2011. Craiova, Roumanie. Editura universitaria, Craiova, Roumanie, pp. 65-77. Dostupný z: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00658655>. [posl. prístup 2016-07-27]

langue russe actuelle aux mêmes fins^{24,25}), napr. *маркиз* (*marquis*), *барон* (*baron*), *принц* (*prince*), *министр* (*ministre*), *орден тамплиеров* (*ordre des Templiers*), *петиметр* (*petit-maître*).

Začiatkom XIX. storočia pokračovalo preberanie cudzojazyčných slov z rôznych oblastí každodenného šľachtického života, vedy, politiky, ekonomiky. Ruský jazyk, na rozdiel od počiatku XVIII. storočia, nielen preberal úplne nové slová, ktoré boli v jazyku nevyhnutné, ale v dôsledku galománie sa obohacoval aj o francúzske synonymá k existujúcim ruským výrazom.

Koncom XIX. a začiatkom XX. storočia sa ruské cudzojazyčné výpožičky zameriavali predovšetkým na termíny, čo súviselo s celosvetovým rozvojom vedy a techniky, a tiež umenia. Preberaná je napríklad lexika z oblasti letectva a aeronautiky (*аэродром* – *aérodrome*, *пилот* – *pilote*), alebo termíny z oblasti umenia (*кубизм* – *cubisme*, *импрессионизм* – *impressionisme*). V súvislosti s rozvojom kapitalizmu a preniknutím rôznych západných politických a sociálno-ekonomických teórií a učení do Ruska sa jazyk obohacoval o cudzojazyčné slová z oblasti spoločensko-politickej a sociálno-ekonomickej terminológie.²⁶

Mnoho galicizmov ale bolo ešte v XIX. storočí vytesnených z ruštiny a nahradili ich pôvodné ruské slová. Takým spôsobom bolo napríklad nahradené slovo *виктория* (*victoire, f*) slovom *победа*, *политес* (*politesse, f*) – *вежливость*, alebo *презент* (*présent, m*) slovom *подарок*. „Другая довольно значительная группа слов так и не прижилась на русской почве. Это вышедшие из употребления и ставшие историзмами названия понятий дворянского этикета: плезир, политес, рандеву, реверанс. В настоящее время некоторые из них возвращаются в речь, приобретая новые значения. Так, например, лексема реверансы в современном русском языке приобрела новое значение - "угодничество, подобострастие" - и активно используется в общественно-политических текстах и статьях“.²⁷

Rovnaký vývoj pokračoval aj v XX. storočí (*аэроплан* – *самолёт*) a registrujeme ho takisto v súčasnosti, avšak galicizmy sú už nahradzované inými jazykovými výpožičkami, a to

²⁴ BRACQUERNIER, C. *L'adaptation des emprunts lexicaux du français par la langue russe, de Karamzin à Akunin*. M. Iiescu. *Les emprunts lexicaux du français dans les langues européennes*. [online]. Nov 2011. Craiova, Romania. Editura universitaria, Craiova, Roumanie, pp. 65-77. Dostupný z: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00658655>. [posl. prístup 2016-07-27]

²⁵ Obsah citácie: Tieto jazykové výpožičky boli veľmi početné v XVIII. storočí, ale pomenovávali väčšinou francúzsku alebo európsku spoločnosť, pretože ruská aristokracia mala svoje vlastné pomenovania

²⁶ Porov. KRYŠIN, L. P. *Russkoje slovo, svojě i čužoje: issledovanija po sovremennomu russkomu jazyku i sociolingvistike*. Moskva: Jazyki slavjanskoj kul'tury, 2004. 883 s. Studia philologica. ISBN 5-94457-183-7.

²⁷ GABDREJEVA, N. V., AGEJEVA, A. V., TIMIRGALEJEVA, A. R. *Inojazyčnaja leksika v russkom jazyke novejšego perioda: monografija*. Naučnoje izdanije. Moskva: Flinta, 2013. 326 s. ISBN 978-5-9765-1677-9.

hlavne anglicizmami, napr. *макияж (maquillage, m) – мейкап (make up), жаргон (jargon, m)*
– *сленг (slang) спектакль (spectacle, m) – шоу (show)*.

2. VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA VÝPOŽIČIEK V JAZYKOVEDE

2.1 Klasifikácia jazykový výpožičiek

Lingvistický encyklopedický slovník ruského jazyka uvádza pod heslom výpožička – заимствование nasledujúcu informáciu²⁸:

„Заимствование – элемент чужого языка (слово, морфема, синтаксическая конструкция и т. п.), перенесённый из одного языка в другой в результате контактов языковых, а также сам процесс перехода элементов одного языка в другой. Обычно заимствуются слова и реже синтаксические и фразеологические обороты. [...] Заимствования приспособляются к системе заимствующего языка и зачастую настолько им усваиваются, что иноязычное происхождение таких слов не ощущается носителями этого языка и обнаруживается лишь с помощью этимологического анализа.“

V našej práci bližšie popíšeme práve jazykové výpožičky v ruskom jazyku, ktoré boli prevzaté do ruštiny z konkrétneho jazyka, a to francúzskeho.

Pod termínom jazyková výpožička sa rozumie výraz označujúci produkt vzájomného pôsobenia jazykov v istej forme kontaktu, ktorého výsledkom je prenos z jazyka A (v našom prípade z francúzštiny) ako zdroja do jazyka B (ruština) ako cieľového jazyka. V slovenskej literatúre sa na pomenovanie procesu tohto prenosu zaužíval termín preberanie (cudzích slov) a pre výsledok preberania (jazyková) výpožička alebo prevzatie. V procese preberania cudzieho slova je možné stanoviť tri etapy, a to interferenciu ako prvotné príležitostné užívanie cudzojazyčných slov na úrovni parole najmä v reči bilingválnych hovoriacich, respektíve osôb v kontakte s dvomi jazykovými prostrediami, transferenciu ako trvalý prienik prevzatia do preberajúceho jazykového systému, ktorej dôsledkom je kodifikácia a následne integrácia jazykovej výpožičky.²⁹

Z hľadiska integrácie je možné jazykové výpožičky klasifikovať podľa stupňa zdomácnenia v cieľovom jazyku na cudzie slová (k nim začleňujeme exotizmy, barbarizmy či citátové slová) a prevzaté slová³⁰. Prvá kategória – cudzie slová zahŕňa výrazy, ktoré v preberajúcom jazyku neboli adaptované, naopak, druhá kategória – prevzaté slová, obsahuje

²⁸ JARCEVA, V. N. (ed.). *Lingvističeskij enciklopedičeskij slovar'*. Moskva: Sov. enciklopedija, 1990. ISBN 5852700312.

²⁹ Zdroj: ORGOŇOVÁ, Oľga. *Galicizmy v slovenčine*. Bratislava: Stimul, 1998. ISBN 80-85697-64-5.

³⁰ Pri klasifikácii jazykových výpožičiek si uvedomujeme odlišnosť terminológie v rôznych jazykoch. V celej našej práci užívame slovenskú terminológiu týkajúcu sa prevzatých slov, ktorú v svojej práci *Galicizmy v slovenčine* používa aj PhDr. Oľga Orgoňová, CSc.

slovné jednotky adaptované v jazyku, a to najskôr foneticky a graficky, neskôr gramaticky, a nakoniec sémanticky a štylisticky. Adaptácií jazykových výpožičiek sa budeme venovať v ďalších kapitolách.

Jazykové výpožičky je možné členiť aj z hľadiska pôvodnosti alebo nepôvodnosti materiálnej stránky prevzatých slov na úplné prevzatia, ktoré vznikli úplným prevzatím cudzojazyčného slova a na kalky, teda slovné jednotky vytvorené z prvkov domáceho jazyka napodobnením štruktúry slovnej jednotky existujúcej v cudzom jazyku so zachovaním jej vnútornej formy a jazykového vyjadrenia rovnakých motivačných vzťahov.

V jazykovede existujú aj ďalšie klasifikácie jazykových výpožičiek, napr. podľa frekvencie výskytu, podľa kritéria rozšírenosti do viacerých jazykov a príslušných areálov (rozdelenie na europeizmy či internacionalizmy) alebo podľa tematiky či komunikačnej oblasti ich využitia (príklad klasifikácie tohto typu sme predstavili v kapitole 1.3).³¹

Naša práca sa venuje francúzskym jazykovým výpožičkám z hľadiska ich integrácie do ruského jazykového systému, skúma prevzaté slová vytvorené priamym preberaním z cudzieho jazyka a charakterizuje ich takisto podľa tematickej a komunikačnej sféry, do ktorej sa zaraďujú.

2.2 Príčiny a podmienky preberania cudzojazyčných lexikálnych jednotiek

Dynamika a neustály vývoj sú základnými príznakmi každého jazyka. Zmeny v jazyku pozorujeme na fonologickej, morfolologickej aj syntaktickej úrovni, avšak najdynamickejšie sa meniacou jazykovou oblasťou je oblasť lexikálna, keďže položky skutočnosti, ktorá nás obklopuje označujeme pomocou lexikálnych jednotiek, do nich prekladáme nové poznanie skutočnosti, a preto je prirodzené, že lexikálna jednotka najpriamejšie odráža všetky zmeny a vývoj okolitého prostredia. Zároveň, na rozdiel od jednotky fonologickej alebo syntaktickej, nie je lexikálna jednotka natoľko štruktúrovaná. Zmeny teda ovplyvňujú viac konkrétne jednotky a dochádza k nim jednoduchšie a rýchlejšie.³²

Slovná zásoba každého živého jazyka sa môže rozširovať viacerými spôsobmi. Na označenie nových pojmov a predstáv sa môžu využívať staršie lexikálne jednotky, ktoré už v jazyku existujú, a to tak, že dostávajú nový význam, prípadne nové významy, ale často sa

³¹ Klasifikácia podľa ORGOŇOVÁ, Oľga. *Galicizmy v slovenčine*. Bratislava: Stimul, 1998. ISBN 80-85697-64-5.

³² Porov. CORREIA, M. *Neologia e Terminologia*. In: *Terminologia: questões teóricas, métodos e projectos*. Lisboa, Portugal. [online]. 1998. 59-74. Dostupný z: http://www.iltec.pt/pdf/wpapers/1998-mcorreia-neologia_terminologia.pdf. [posl. prístup 2016-07-27]

využívajú hlavne lexikálne prostriedky z iných jazykov, tzv. jazykové výpožičky. Preberanie cudzojazyčných lexikálnych jednotiek sa teda považuje za jeden zo spôsobov obohacovania slovnej zásoby.

Významnou podmienkou pre fungovanie procesu preberania cudzích slov je dvojjazyčnosť. Tento jav nastáva ak sa niekoľko nositeľov jedného jazyka ocitne v inojazyčnom prostredí, no takisto čítaním cudzojazyčných textov či prekladateľskou činnosťou. Znalosť cudzieho jazyka je teda základom pre vytvorenie jazykových výpožičiek.³³

Pre preberanie slov je dôležitá kontaktná situácia, a teda akého charakteru je kontakt medzi jazykmi, či sa jedná o osobný (priamy) styk alebo literárne vplyvy. „Каналы заимствования могут быть как устные (на слух), так и книжные, письменные (по буквам). При устном заимствовании слово претерпевает больше изменений во всем своём облике, чем при письменном.“³⁴ Priamy styk vzniká väčšinou medzi jazykmi, ktoré sú z geografického hľadiska susediace (napr. slovenčina a čeština), knižná či literárna cesta sa potom uplatňuje pri geograficky vzdialenejších jazykoch. Avšak, ako písal ešte v roku 1886 lingvista a etnograf Sergej Konštantínovič Bulič: „Географические условия не играют большой роли в истории заимствования...“³⁵

Závažným faktorom je aj príbuznosť alebo nepríbuznosť jazykov, tzv. stupeň afinity jazykov, na základe ktorého dochádza k preberaniu slov.³⁶ V tejto súvislosti sú zaujímavou kategóriou internacionalizmy, vyskytujúce sa aj medzi menej príbuznými jazykmi. „Усиление взаимодействия языков при возрастающей роли культурных и экономических связей между народами приводит к образованию особого фонда интернациональных слов, имеющих как в родственных, так и в неродственных языках. В языках Европы основной фонд интернациональных слов составляют заимствования из греческого и латинского языков, на Ближнем и Среднем Востоке — из арабского и персидского языков, на Дальнем Востоке — из китайского языка. Интернациональные слова относятся преимущественно к области специальной терминологии разных отраслей науки и техники.“³⁷

³³ Zdroj: KRYSIN, L. P. *Russkoje slovo, svojě i čužoje: issledovanija po sovremennomu russkomu jazyku i sociolingvistike*. Moskva: Jazyki slavjanskoj kul'tury, 2004. 883 s. Studia philologica. ISBN 5-94457-183-7.

³⁴ JARCEVA, V. N. (ed.). *Lingvističeskij enciklopedičeskij slovar'*. Moskva: Sov. enciklopedija, 1990. ISBN 5852700312.

³⁵ BULIČ, S. K. Zaimstvovannye slova i ich značenie dlja razvitija russkogo jazyka. *Russkij filologičeskij vestnik*. Varšava, 1886, (2), 344-361, citované v KRYSIN, L. P.. *Russkoje slovo, svojě i čužoje: issledovanija po sovremennomu russkomu jazyku i sociolingvistike*. Moskva: Jazyki slavjanskoj kul'tury, 2004. 883 s. Studia philologica. ISBN 5-94457-183-7.

³⁶ Zdroj: HORECKÝ, Ján. BOSÁK, Ján. BUZÁSSYOVÁ, Klára a kol. *Dynamika slovnej zásoby súčasnej slovenčiny*. Bratislava: Veda, 1989. ISBN 8022400475.

³⁷ JARCEVA, V. N. (ed.). *Lingvističeskij enciklopedičeskij slovar'*. Moskva: Sov. enciklopedija, 1990. ISBN 5852700312.

Preberanie cudzích slov je proces ovplyvnený rôznymi faktormi a jeho vznik je podmienený viacerými príčinami, ktoré môžeme klasifikovať ako vonkajšie, t.j. extralingvistické a vnútorné t.j. lingvistické.³⁸

2.2.1 Vonkajšie príčiny preberania slov v ruskom jazyku

Extralingvistické príčiny preberania inojazyčnej lexiky, v našom prípade z francúzštiny do ruštiny, je možné charakterizovať ako:

- úzke politické, ekonomické, obchodné a kultúrne vzťahy medzi krajinami a národmi – nositeľmi jazykov (tento fakt však nie je podmienkou na zintenzívnenie procesu preberania slov, napr. vzťah medzi ruským jazykom a slovanskými jazykmi je z hľadiska procesu preberania slov jednosmerný: z ruštiny do slovanských jazykov);
- sociálne, ekonomické a politické zmeny v krajine preberajúceho jazyka;
- politická úloha a prestíž krajiny a jazyka, z ktorého pochádza jazyková výpožička;
- móda a komunikačná aktuálnosť používať cudzie slová.

2.2.2 Vnútorné príčiny preberania slov v ruskom jazyku

Lingvistické príčiny preberania cudzojazyčných lexikálnych jednotiek je možné sumarizovať v nasledujúcich bodoch:

- eliminácia jazykových nedostatkov, potreba pomenovania nových predmetov a javov;
- potreba rozlíšiť blízke, ale pritom významovo odlišné pojmy;
- potreba špecifikácie pojmu, t. j. potreba zúžiť, zjemniť daný pojem, rozlíšiť niektoré jeho významové odtienky (napr. *пенормаж – расказ*); týmto spôsobom si pôvodne ruské slovo a jazyková výpožička delia sféry svojho významového vplyvu, pričom tieto sféry sa môžu pretínať, ale nikdy nie sú totožné;
- tendencia odstrániť mnohovýznamovosť pôvodného pojmu, zjednodušenie jeho významovej štruktúry;
- tendencia zameniť viacslovné pomenovania jednoslovným pojmom.

³⁸ Klasifikácia podľa KRYŠIN, L. P. *Russkoje slovo, svojě i čužoje: issledovanija po sovremennomu russkomu jazyku i sociolingvistike*. Moskva: Jazyki slavjanskoj kul'tury, 2004. 883 s. Studia philologica. ISBN 5-94457-183-7.

3. PROCES ADAPTÁCIE LEXIKÁLNYCH GALICIZMOV V RUSKOM JAZYKU

3.1 Špecifické znaky galicizmov v ruštine

Keďže sa naša práca zaoberá lexikálnymi jednotkami francúzskeho pôvodu nachádzajúcimi sa v ruskom jazyku, je žiadúce stanoviť si definíciu týchto slov. Galicizmy teda charakterizujeme ako³⁹:

- Lexémy majúce charakteristické príznaky pôvodného (zdrojového) jazyka, ako napríklad *бюро, меню, портрет, мадемузель, будуар* a pod.
- Lexémy majúce v sebe pozostatky výslovnostných noriem francúzskeho jazyka a ich význam je blízky zdrojovému slovu, ako napríklad *бриллиант, сорт, скелет* a pod.
- Lexémy pochádzajúce z iných jazykov, prevzaté do ruštiny prostredníctvom jazyka francúzskeho. Slovo vo francúzštine mohlo pozmeniť svoj význam a s novým obsahom bolo prebrané do ruského jazyka, napr. *фундамент, генерал, магазин*⁴⁰, *комедия*. V tejto súvislosti sa používa v lingvistike delenie na etymóny a prototypy. „Под прототипом подразумевается фонетико-семантический комплекс, который послужил непосредственно основой для заимствования. Этимон - это первоначальное значение и форма слова.“⁴¹

Špecifické príznaky galicizmov v ruštine sme rozčlenili do troch oblastí – oblasť zvukov, tvaroslovia a slovtvorby, a nakoniec tematických skupín⁴².

3.1.1 Fonetické znaky

Pri fonetickom prepise pôvodom francúzskych lexikálnych jednotiek je nutné si uvedomiť, že francúzske zvuky nie sú väčšinou vyjadrené jedným grafickým znakom, napr.

³⁹ Charakteristika podľa GABDREJEVA, N. V., AGEJEVA, A. V., TIMIRGALEJEVA, A. R. *Inojazyčná leksika v ruskom jazyke novjšieho perioda: monografija*. Naučnoje izdanije. Moskva: Flinta, 2013. 326 s. ISBN 978-5-9765-1677-9.

⁴⁰ „*магазин*“ je pôvodom arabské slovo, ktoré sa do ruštiny dostalo prostredníctvom francúzskeho jazyka; nepocítujeme v ňom prvotný význam množného čísla ani jeho spojenie so slovom majúcim rovnaký koreň - „*казна*“, ktoré preniklo do ruštiny prostredníctvom tureckého jazyka (v arabčine majú tieto slová rovnaký koreň «*خزن*» (خزن)). - JARCEVA, V. N. (ed.). *Lingvističeskij enciklopedičeskij slovar'*. Moskva: Sov. enciklopedija, 1990. ISBN 5852700312.

⁴¹ GABDREJEVA, N. V., AGEJEVA, A. V., TIMIRGALEJEVA, A. R. *Inojazyčná leksika v ruskom jazyke novjšieho perioda: monografija*. Naučnoje izdanije. Moskva: Flinta, 2013. 326 s. ISBN 978-5-9765-1677-9.

⁴² Porov. Borodickij, V. A.: *Obščij kurs ruskoj grammatiki*, 5-oe izdanije, Moskva Leningrad 1935

zvuk [u] môže byť napísaný ako ou, оù, оû, аou, аоû. Nižšie uvádzame niekoľko hlavných charakteristík, na základe ktorých je možné odlíšiť galicizmus od pôvodne ruského slova.

1. Písmeno „а“ na začiatku slova: Galicizmy (ako aj slová prevzaté z iných jazykov) spoznáme podľa počiatočného „а“, stojaceho na začiatku slova, čím sa odlišujú od pôvodne ruských slov, ktoré okrem niektorých prípadov neplnovýznamových slov (spojky, citoslovčia), nikdy nezačínajú zvukom [a]. Príklady: *анкета, атака, абажур, абонемент, абордаж, ажиотаж*.
2. Písmeno „э“ na začiatku slova: Počiatočné „э“ je charakteristické nielen pre galicizmy, ale tiež pre grecizmy a latinizmy v ruštine. Ruské slová sa nikdy nezačínajú týmto nejotovaným zvukom, okrem niektorých citoslovciac a zámen. Príklady: *этаж, эталон, этап, этикет, этикетка*.
3. Písmeno „ф“: Prítomnosť písmena „ф“ v slove poukazuje na neruský pôvod, výnimku tvoria opäť len ruské citoslovčia a zvukomalebné slová (*фу, уф, фыркать*). Príklady: *афера, афоризм, профиль, софа*
4. Spojenie dvoch a viacerých samohlások: Galicizmy charakterizuje najmä spojenie samohlások „а“: Príklady: *круассан, кулуары, вуал, пунктуация*
5. Spojenia hlások „бю“, „вю“, „жю“, „кю“, „мю“, „пю“, „тю“, „шю“. Príklady: *бюллетень, бюро, бюст, дебют, гравюра, жюры, кюрасао, пюре, костюм, парашют*.
6. Prízvuk u podstatných mien býva väčšinou na koncovej slabike jednoduchého základu (*абажур, комплимент, портфель, реверанс*), u prídavných mien pred porušujúcou príponou rozšíreného základu (*легендарный*), u sloviac býva – овать (*презентовать*).

3.1.2 Morfológické a slovotvorné znaky

1. Nesklonnosť, čiže neprítomnosť flexie, v čoho dôsledku nie je možné skloňovanie či vytvorenie súvzťažných foriem jednotného a množného čísla. Nesklonnosť sa väčšinou týka podstatných mien zakončených písmenami „е“, „и“, „о“, „ю“, ale aj niektorých prídavných mien. Príklady: *арго, беж (adjektívum), бюро, драпри, кашне, колье, манто, портмоне, протезе, рандеву, трюмо, шоссе*.
2. Najčastejšími sufixami galicizmov v ruštine sú -аж, -аль, -анс, -ант, -ель, -ер/-ёр/-ор, -он. Príklady: *ажиотаж, аваль, конкорданс, гарант, редактор, пелотон*.
3. Za časté prefixy galicizmov v ruštine považujeme pôvodne francúzske дез- (des) a сюр- (sur). Príklady: *дезинформация, дезодорант, сюрреализм*.

4. Časti zložených pomenovaní: авант-, гала-, премьер-, пресс-, порт-. Príklady: *авангард, гала-концерт, премьер-министр, пресс-атташе, портмоне.*

3.1.3 Tematické skupiny

Z niektorých jazykov sa často preberajú celé skupiny slov z istých oblastí života. Z dynamického hľadiska však môžeme skonštatovať, že tematické oblasti preberania francúzskych slov sa výrazne nemenia. Tak, ako sme uviedli v kapitole 1.3, sféry, v ktorých sa vyskytujú galicizmy sú približne podobné aj v súčasnosti: móda, gastronómia, umenie, spoločenský život, vojenstvo, pričom v prvých dvoch skupinách je frekvencia galicizmov najväčšia a sú taktiež otvorenejšie k prílevu nových jazykových výpožičiek z francúzštiny.

Zároveň je potrebné si uvedomiť, že kým v období celkového rozkvetu Francúzska, najmä jeho kultúry a umenia, bol ruský jazyk obohacovaný prevažne kvantitatívne, v súčasnosti je kvantitatívny nárast galicizmov tlmený. Jazykové výpožičky francúzskeho pôvodu sa v dnešnej dobe rozvíjajú kvalitatívne, na úrovni slovotvorby, sémantiky či štylistiky. Príkladom tohto procesu môže byť návrat niektorých zastaraných galicizmov do ruštiny po pozmenení ich významu alebo začlenenie starších galicizmov medzi štylisticky príznakové slová a ich opätovné aktívne používanie. „Слово попадает в иную среду, оно функционирует в новых социально-культурных условиях. Это сопровождается изменениями в семантике и прагматике; лексическая единица развивает новые синтагматические связи, расширяет свои парадигматические отношения; у нее появляются словообразовательные возможности.“⁴³ Veľká časť galicizmov je spojená s oblasťou módy, a práve opakovanie jednotlivých módných trendov sa najčastejšie stáva príčinou návratu galicizmu do slovnej zásoby. Príkladom sú slová: *ридикюль, ботфорты.*

3.2 Úrovne adaptácie lexikálnych galicizmov v ruštine

Okrem tzv. lexikálneho výberu vzhľadom na aktuálne pomenovacie potreby ako aktívne zložky preberania slov je dôležitý aj spôsob adaptácie prevzatých slov v domácej lexike. Adaptácia galicizmu pozostáva z niekoľkých úrovní, a to hláskoslovnej, ktorá je spojená s pravopisnou úpravou jazykovej výpožičky a následne morfolologickej úrovne. Podľa miery

⁴³ ЗОЗИКОВА, М. Е. Судьба устаревших галлицизмов в современном русском языке. Филология и литературоведение. [online]. 2015. No. 1. Dostupný z: <http://philology.snauka.ru/2015/01/1117>. [posl. prístup 2016-07-27]

adaptácie z formálneho hľadiska (hláskoslovná, pravopisná, morfológická úprava) sa jazykové výpožičky začleňujú do dvoch kategórií – kategórie cudzích slov, čiže nezdomácnených slov cudzieho pôvodu, a kategórie zdomácnených prevzatých slov. Klasifikácia jazykových výpožičiek bola popísaná v kapitole 2.1.

Ďalšou úrovňou adaptácie galicizmu je úroveň sémantická, ktorá spočíva vo významovom začleňovaní jazykovej výpožičky do preberajúceho jazyka a prípadne štylistická, pri ktorej sa určuje vhodnosť alebo nevhodnosť použitia galicizmu v konkrétnej komunikačnej situácii.

3.2.1 Hláskoslovná a pravopisná adaptácia

Pri hláskoslovnej adaptácii sa cudzie hlásky nahrádzajú (substituujú) zvukovo najbližšími domácimi hláskami, resp. fonémami, niekedy sa prípadne aj inak upravujú, aby vyhovel fonologickému systému a pravidlám radenia foném preberajúceho jazyka. V niektorých prípadoch sa ale nepodarí jazykovú výpožičku úplne prispôbiť pravidlám preberajúceho jazyka a vo výslovnosti prevzatého slova sa potom čiastočne ukazuje jeho pôvodná výslovnostná forma. Príkladom úplného fonetického osvojenia je slovo *редакция* [p'и^ед^ак^цы'jъ], kedy sa výslovnosť [p] pred [e] zmäkčuje [p']. Pri neúplnom zdomácnení jazykovej výpožičky sa spoluhlásky pred [э] (graficky e) vyslovujú tvrdo ako v zdrojovom jazyku a tým sa narušuje fonetický systém ruského jazyka, napr. *кафе* [к^лф^э].

Hláskové systémy ruštiny a francúzštiny sú výrazne odlišné. Najmarkantnejší rozdiel sa ukazuje v počte samohlások a spoluhlások, a hlavne v ich výslovnosti. V ruštine totiž existujú zvuky, ktoré vo francúzštine nemáme, a naopak.

Spoločným znakom francúzštiny a ruštiny je dynamický prízvuk. Avšak, zatiaľ čo vo francúzštine je prízvuk pevný, v ruštine je prízvuk voľný a dokonca pohyblivý, čo znamená, že jeho pozícia v konkrétnom slove sa môže meniť. Pri hláskoslovnej adaptácii pôvodne francúzskeho slova do ruštiny umiestňujeme prízvuk na tú slabiku, na ktorej stál v originálnom slove, je však nutné si uvedomiť, že väčšina francúzskych jazykových výpožičiek pri úplnom osvojení podlieha pravidlám o redukcii samohlások v neprízvučnom postavení, napriek tomu, že pre francúzsky jazyk „ákanie“ nie je príznačné, napr. *контроль* [к^лнтр^ол'] – *contrôle* [k^ōtr^ol], *портрёт* [п^лрт^р'эт] – *portrait* [p^ortre], *портфель* [п^лртф[']эл'] – *portefeuille* [p^ortəfœj].

Z hľadiska ortografie je potrebné previesť jazykovú výpožičku z jedného grafického systému do druhého, pričom ruština využíva na písanie upravenú cyriliku, naopak francúzština používa na zápis latiniku s diakritickými znamienkami a jej pravopis je historický a značne

odlišný od hovorenej reči. Pre ruský jazyk je charakteristická tendencia písať slová cudzieho pôvodu domácim, ruským pravopisom, avšak nie vždy bol takýto prepis samozrejmosťou. Je dôležité pripomenúť, že v XIX. storočí si jazykové výpožičky často mohli zachovávať svoju grafickú podobu a neboli prepisované cyrilikou. Grafiku pôvodného jazyka môžeme takisto využiť ako doplňujúcu informáciu v texte, uvedenú väčšinou v zátvorke za prevzatým slovom.

Transkripcia hlások z francúzštiny do ruštiny

Na nasledujúcich stranách zobrazujeme pravidlá, podľa ktorých sa postupuje pri fonetickej transkripcii z francúzštiny do ruštiny.⁴⁴ Tieto pravidlá je možné aplikovať taktiež na hláskoslovnú adaptáciu francúzskych jazykových výpožičiek do ruštiny.

Francúzske písmeno **A a** sa prepisuje ako **a** v prípade, ak nie je obklopené inými samohláskami. Toto pravidlo je záväzné, ak sa **a** nachádza na začiatku slova nasledované spoluhláskou, alebo je jeho pozícia uprostred slova v skupine spoluhlások:

Adour → Адур

Bretagne → Бретань

Ak sa však **a** nachádza v skupine iných samohlások, je nutné si uvedomiť, aký zvuk vo francúzštine táto skupina samohlások vytvára a pri prepise využiť nasledujúce pravidlá:

Spojenie samohlások **ai**, **ay** nachádzajúce sa na začiatku slova transkribujeme ako **э**, no v postavení uprostred a na konci slova po spoluhláske sa skupina samohlások prepisuje ako **e**:

Aymé → Эме

Pays-de-la-Loire → Пеи-де-ла-Луар

Existujú tiež prípady, kedy spojenie **ay** môžeme prepisovať pomocou **ай**, **ей**, **ен**, v závislosti od rôznej výslovnosti slov:

Bayonne → Байон

Špecifické sú spojenia hlások **aim**, **ain**, **am**, **an**, ktoré vo francúzštine označujú nosový zvuk. Vo výslovnosti sa hlásky **m** ani **n** neprejavia. V ruštine takýto zvuk neexistuje a transkripcia sa zjednodušuje na nasledujúce pravidlá:

aim → ен (эн), ем (эм);

ain → ен (эн)

am → ан, ам: Champagne → Шампань

an → ан: Franche-Comté → Франш-Комтэ

⁴⁴ Zdroj pravidiel: TOMOVÁ, S. *Transkripcia francúzskych toponým do ruštiny*. [online]. 2014. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/135222>. Vedúci práce Jana Kitzlerová. [posl. prístup 2016-07-27]

Pri spojení písmen **au** vzniká francúzsky zvuk [o] **zatvorené**, ktorého ekvivalentom v ruštine je podobný zvuk, a tým môžeme vysvetliť prečo sa toto spojenie písmen transkribuje pomocou ruského **o**:

Auvergne → **Овэрнь**

Ďalším písmenom, ktorým možno prepísať francúzske **a** do ruského jazyka, je **я**. Takáto situácia nastáva, ak sa **a** nachádza po spojení spoluhlások **gn**:

Cognac → **Коньяк**

Francúzske **B b** transliterujeme vždy prostredníctvom **б**:

Bordeaux → **Бордо**

C c môže byť do ruštiny prepísané niekoľkými spôsobmi.

Transkripčia pomocou **k** nastáva v slovách, v ktorých **c** stojí pred spoluhláskami (okrem spojenia **ch**), samohláskami **a, o, u**, alebo na konci slova:

Clermont-Ferrand → **Клермон-Ферран**

Caen → **Кан**

Languedoc-Roussillon → **Лангедок-Руссильон**

Pred samohláskami **e, i, y** sa vznikajúci zvuk mení na [s] a písmeno **c** sa bude prepisovať ruským **с**:

Île-de-France → **Иль-де-Франс** (záverečné **e** sa nevyslovuje, preto ho netranskribujeme)

Ak je písmeno **c** doplnené diakritickým znamienkom, tzv. cedille (ç) prepisuje sa rovnako, ako v predchádzajúcom pravidle, teda prostredníctvom ruského **с**:

Besançon → **Безансон**

Spojenie písmen **ch** budeme prepisovať v postavení pred samohláskami pomocou písmena **ш** a v pozícii pred spoluhláskami ako **k**:

Châlons-en-Champagne → **Шалон-ан-Шампань**

Ak sa toto spojenie písmen nachádza na konci slova a nenasleduje po ňom žiadna hláska, jeho transkripčia bude závisieť od výslovnosti (tieto slová ale zvyčajne nie sú francúzskeho pôvodu):

Auch → **Ош**

Bloch → **Блок**

Písmeno **D d** do ruštiny transliterujeme ako **д**, ak stojí na začiatku slova alebo v jeho strede, a teda ak sa vyslovuje:

Dordogne → Дордóнь

Na konci francúzskych slov hláska **d** obyčajne nie je vyslovovaná, a teda ju do ruštiny netranskribujeme:

Clermont-Ferrand → Клермóн-Феррáн

Pri francúzskom písmene **E e** existuje viacero možností na jeho transkripciu do ruštiny. Je to spôsobené rozdielnosťou zvukov, ktoré vznikajú pri výslovnosti **e** nachádzajúceho sa v slove medzi samohláskami, príp. spoluhláskami.

Na začiatku slova, alebo po samohláske (okrem spojenia **ie**) sa písmeno **e** prepisuje ako **э**:

Évry → Эври

V pozíciách po spoluhláskach alebo v spojení so samohláskou **i**, využívame na prepis ruské písmeno **e**, aj napriek tomu, že francúzska výslovnosť bude mierne odlišná. Grafický znak **e** môže totiž vo francúzštine vyjadrovať niekoľko zvukov: **[e]** **zatvorené** a **[ɛ]** **otvorené**, ktoré v ruštine korešpondujú zvuku **[e]**, ale tiež **[œ]** **otvorené** a tzv. **[ə]** **muet** podobné ruskému zvuku **[o]**, no pri prepise využijeme opäť ruské písmeno **e**:

Rennes → Рен (Ренн)

Montpellier → Монпельé

Bretagne → Бретáнь

Vo francúzštine je veľmi častá pozícia písmena **e** na konci slova. Pokiaľ nad ním nestojí diakritické znamienko, ktoré podmieňuje jeho výslovnosť, v transkripcii do ruštiny sa vynecháva. Takisto sa **e** vynecháva, ak stojí v zložených názvoch na konci prvého slova (okrem situácii, v ktorých za písmenom **e** nasledujú spojenia hlások **rieu, lieu, rier, lier**):

Île-de-France → Иль-де-Фрáнс

Franche-Comté → Франш-Контé

Rochefort → Рошфор

Spojenie samohlások **eau** sa vo všetkých pozíciách (na začiatku, uprostred, či na konci slova) transkribuje prostredníctvom ruského písmena **о**:

Bordeaux → Бордó

Pri spojení samohlások **ei, ey** sa prepis do ruštiny uskutočňuje prostredníctvom **e** alebo spojenia hlások **eй**, podľa výslovnosti vo francúzskom jazyku:

Créteil → Кретей

Aveyron → **Аверон**

Spojenia hlások **em**, **en** môžu byť v závislosti od francúzskej výslovnosti transkribované podľa nasledujúcich pravidiel:

em → an, am, en (эн), em (эм)

en → an, en (эн)

Pri takejto väzbe hlások vzniká vo francúzštine nosový zvuk, ktorému však v ruskom jazyku žiadny zvuk nezodpovedá. **M** a **n**, ktoré sa v tomto prípade nevyslovujú, budú napriek tomu do ruštiny transkribované:

Caen → **Кан**

Amiens → **Амьен**

Kombinácia písmen **eu** sa na začiatku slova, alebo po samohláskach prepisuje ako э a po spoluhláskach ako ё:

Bayeux → **Байё**

Saint-Eugène → **Сент-Эжен**

Písmeno **F f** vo všetkých prípadoch transliterujeme ruským písmenom ф, pretože vyjadruje vždy rovnaký zvuk:

Franche-Comté → **Франш-Конте**

Francúzske písmeno **G g** môže v spojení s inými hláskami vyjadrovať tri rôzne zvuky. V pozícií pred spoluhláskami (okrem **n**) a samohláskami **a**, **o**, **u** prepisujeme **g** prostredníctvom **г** vyjadrujúcim totožný zvuk:

Garonne → **Гаронна**

Pred samohláskami **e**, **i**, **y** vyjadruje písmeno **g** zvuk [ʒ], a teda ho prepisujeme ako **ж**:

Limoges → **Лимож**

Pri kombinácii písmen **gn** vzniká ďalší zvuk [ɲ] prepisovaný do ruského jazyka prostredníctvom **нь**. Zároveň sa zmäkčujú aj nasledujúce po spojení samohlásky a, ou → я, ю:

Bretagne → **Бретань**

Cognac → **Коньяк**

Ak **g** stojí na konci slova, vo francúzštine sa nevyslovuje, a teda nie je prepisované do ruštiny:

Cherbourg-Octeville → **Шербур-Октевиль**

Hláska **H h** vo francúzštine nevyjadruje žiadny zvuk a väčšinou sa do ruštiny netranskribuje. Môže však ovplyvniť hlásky, za ktorými v slove stojí, a to nasledujúcim spôsobom:

ch → ш, к

lh → й, л

ph → ф

Haguenau → Агнó, Агено

Champagne → Шампань

Saint-Raphaél → Сен-Рафаэль

Pri preberaní slova z francúzštiny je tiež možné substituovať hlásku h ruským **x** alebo **г**.

I i transkribujeme prostredníctvom **и**, ak sa nenachádza v kombinácii s inými samohláskami:

Limoges → Лимóж

Ak sa **i** vyskytuje v kombinácii s druhými samohláskami, transkripcia do ruštiny sa podriaďuje pravidlám uvedeným v tabuľke:

Neslabikotvorné i	Slabikotvorné i , pri styku 2 spoluhlások alebo 2 spoluhlások + r, l
ia → бя	→ иа
ie → бе	→ ие, й
ieu → бѣ	→ иѣ
io → бо	→ ио
iou → бю	→ иу
ian → бян	→ иан
ien → бен	→ иен
ion → бон	→ ион

Tabuľka 1: Písmeno i v kombinácii s druhými samohláskami

Montbéliard → Монбельяр

Biarritz → Биарриц

Poitiers → Пуатье

Bourgoin-Jallieu → Бургуин-Жалльё

Niort → Ньор

Briançon → Бриансон

Amiens → Амьен

Avion → Авьон

Spojenie **il(le)** nachádzajúce sa v slove po samohláske prepisujeme ako **й** a kombináciu **ill** po spoluhláske ako **ий**:

Rambouillet → Рамбуйе

Aurillac → Орийак

Výnimku tvoria názvy pozostávajúce z častí **ville** a **mille**:

Cherbourg-Octeville → Шербур-Октевиль

Albertville → Альбервиль

Špecifická je tiež kombinácia **im, in** vytvárajúca vo francúzštine v niektorých situáciách nosový zvuk [ã]. Pri transkripcii potom využívame nasledujúce pravidlo:

im → ен (эн), ем (эм)

in → ен (эн)

Hénin-Beaumont → Энен-Бомон

Quimper → Кемпёр

J j sa vo všetkých pozíciách v slove transkribuje prostredníctvom **ж**:

Dijon → Дижон

Grafému **K k** transliterujeme ruským písmenom **к**. Ak sa však nachádza na konci názvu, v transkripcii sa vynecháva:

Dunkerque → Дюнкёрк

Berck → Берк

L l stojace na začiatku alebo v strede názvu pred samohláskou bude transliterované ako **л**, keďže označuje rovnaký zvuk:

Limousin → Лимузён

V pozícií pred spoluhláskou alebo na konci slova bude **l** zmäkčené a prepisované prostredníctvom **ль**:

Albertville → Альбервиль

Villiers-le-Bel → Вилье-ле-Бель

Keď sa písmeno **I** nachádza uprostred slova pred spoluhláskami **d, n**, vo francúzštine sa nevyslovuje, a teda nie je do ruštiny prepisované. Rovnaké pravidlo sa vzťahuje na **I** stojace v kombináciách **-auld, -ault, -ould**:

Aulnay-sous-Bois → Оне-су-Буа

Châtellerault → Шательро

Spôsoby transkripcie kombinácie písmen **il(le)**, **ill** sme uviedli vyššie, v sekcii venovanej písmenu **i** (spojenie **il(le)** nachádzajúce sa v slove po samohláske prepisujeme ako **й** a kombináciu **ill** po spoluhláske ako **ий**, výnimkou sú názvy pozostávajúce z častí **ville** → **виль** a **mille** → **міль**).

Spojenie hlások **lh** transkribujeme po samohláske **i** prostredníctvom **й**, avšak po samohláskach **a, o** a kombinácii **au, ou** prostredníctvom **л**:

Graulhet → Гроле

Milhau → Мийо

Písmeno **M m** transliterujeme do ruského jazyka ako **м**:

Montpellier → Монпелье

Ak sa však **m** nachádza v kombinácii so samohláskami a označuje nosový zvuk týchto samohlások, transkribujeme ho nasledovným spôsobom:

am → ан, ам: **Amfreville** → Анфревиль, **Champagne** → Шампань*

aim, eim, im → ен (эн), ем (эм): **Quimper** → Кемпёр

em → ан, ен (эн), ам, ем (эм): **Tremblay-en-France** → Трамбле-ан-Франс

om → он, ом: **Franche-Comté** → Франш-Конте, **Vendôme** → Вандом

oim → уэн, уэм

um → ён (эн), ём (эм)

(***M** sa prepisuje ako **м**, iba ak po kombinácii, ktorá vyjadruje nosový zvuk nasledujú vyslovujúce sa hlásky **b, p**. V ostatných prípadoch sa **m** väčšinou transkribuje prostredníctvom **н**.)

Francúzske písmeno **N n** sa vo väčšine pozícií (na začiatku, v strede, na konci slova) transliteruje ruským písmenom **н**:

Nord-Pas-de-Calais → Нор-Па-де-Калэ

Rennes → Рен (Ренн)

V spojení so samohláskami môže **n** označovať nosovú výslovnosť a transkripcia bude potom využívať nasledujúce pravidlá:

an → ан: Montauban → Монтоба́н

ain, ein, in → ен (эн): Saint-Étienne → Сент-Этье́н

aon → ан, аон: Laon → Ла́н

en → ан, ен (эн): Châlons-en-Champagne → Шалон-ан-Шампань

on → он: Montpellier → Монпелье́

oin → уэн: Tourcoing → Туркуэ́н

un → ён (эн): Autun → Отё́н

Kombináciu hlások **en** transkribujeme prostredníctvom **ен** vo väčšine mien a názvov zakončených na **-en, -enc, -ens, -enx** alebo začínajúcich na **Pen-**:

Agen → Аже́н

Amiens → Амье́н

Penmarch → Пенмарк

Ako bolo vysvetlené v časti venovanej písmenu **g**, spojením hlások **gn** vzniká zvuk [ɲ] prepisovaný do ruštiny pomocou **нь** (za ním stojace a, ou → я, ю):

Bretagne → Бретань

Cognac → Коньяк

Francúzske **O o** nestojace v kombinácii s inými písmenami transliterujeme ruským písmenom **о**:

Orléans → Орлеа́н

Limoges → Лимож

Kombinácia písmen **oe (œ), oeu (œu)** stojaca na začiatku slova alebo po samohláske sa bude prepisovať ako э. Ak sa však nachádza uprostred slova po spoluhláske, transkribovať sa bude pomocou ё:

Marcq-en-Barœul → Марк-ан-Барёль

Spojenie **oë** sa môže v závislosti od výslovnosti transkribovať ako **ya, yэ** alebo **оэ**:

Woëvre → Вуавр

Plancoët → Планкуэт

Citroën → Ситроэн

Kombináciou písmen **oi, oy** vzniká vo francúzštine zvuk [wa], ktorý budeme do ruštiny prepisovať ako **ya**, príp. **уай**:

Poitiers → Пуатье́

Pays-de-la-Loire → Пеи-де-ла-Луár

Troyes → Труа

Royan → Руайан

Spojenie písmen **ou** stojace pred samohláskou alebo spoluhláskou, budeme do ruštiny vždy transkribovať prostredníctvom **y**, aj napriek tomu, že vo francúzštine sa vytvorené fonémy líšia:

Limousin → Лимузэн

Rouen → Руán

Kombinácia **oim, oin** bude transkribovaná ako **уэм, уэн**. Vysvetlenie tohto javu bolo uvedené v sekciách venovaných grafémam **m, n**.

Francúzske **P p** transliterujeme ruským písmenom **п**, ak stojí na začiatku alebo v strede slova, príp. na konci, avšak musia za ním nasledovať hlásky, ktoré podmieňujú jeho výslovnosť [p] (napr. kombinácia **pp, pe**):

Poitiers → Пуатьé

Montpellier → Монпельé

Étapes → Этапль

Dieppe → Дьепп

Ak stojí **p** (alebo spojenie **pt, ps**) na konci francúzskych slov, nevyslovuje sa, a teda do ruského jazyka nie je transkribované. Výnimku tvoria jednoslabičné názvy:

Fécamp → Фекáн

Champs-sur-Marne → Шан-сюр-Марн

Gap → Гап

Apt → Апт

Kombinácia grafém **ph** sa bude vždy transkribovať prostredníctvom **ф**:

Saint-Raphaël → Сен-Рафаэль

Francúzske písmeno **Q q** sa bude do ruštiny prepisovať na základe výslovnosti ako **к**:

Saint-Quentin → Сен-Кантэн

Manosque → Манóск

Quimper → Кемпéр

R r vo všetkých prípadoch transkribujeme ruským písmenom **р**. Jedinou výnimkou je pozícia **r** v kombináciách **-cher, -ger, -ier** na konci viacslabičných slov. V takýchto situáciách sa vo francúzštine **r** nevyslovuje, a teda do ruštiny nebude prepisované:

Rennes → Рен (Ренн)

Orléans → Орлеан

Nord-Pas-de-Calais → Нор-Па-де-Калé

Angers → Анжé

Montpellier → Монпельé

Poitiers → Пуатьé

S s transliterujeme ako ruské **с**, ak stojí na začiatku slova alebo v zložených názvoch na začiatku druhého slova, a taktiež pred spoluhláskami:

Seine → Сéна

Grasse → Грас

Brest → Брéст

Medzi dvomi samohláskami, alebo v postavení po **l**, a zároveň pred samohláskou budeme francúzske písmeno **s** transkribovať prostredníctvom **з**:

Limousin → Лимузэн

Besançon → Безансón

Ak je **s** postavené na konci slova, v transkripcii do ruštiny ho vynechávame, pretože sa vo francúzštine v takýchto prípadoch zväčša nevyslovuje. Výnimkou sú niektoré názvy zakončené na **-ès, -is, -us** (v závislosti od výslovnosti), a tiež postavenie **s** po spoluhláskach **l, n** (takisto ich transkripcia závisí od výslovnosti):

Nord-Pas-de-Calais → Нор-Па-де-Калé

Orléans → Орлеан

Lens → Ланс

Vallauris → Валлорис

Fréjus → Фрежюс

V pozícii pred spoluhláskami **l, m, n** uprostred slova je **s** vo výslovnosti často krát vynechávané a do ruštiny sa v takýchto prípadoch neprepisuje:

Le Chesnay → Ле-Шене

L'Isle-sur-la-Sorgue → Л'Иль-сюр-ла-Сорг

Kombinácia písmen **sc** stojaca pred samohláskami **e, i, y** vytvára zvuk [s] transkribovaný do ruštiny ako **c**. Pri rovnakej kombinácii hlások **sc** ale v postavení pred samohláskami **a, o, u** vzniká zvuk [sk], ktorý budeme prepisovať prostredníctvom **ck**:

Sceaux → **Co**

Le Bouscat → **Ле-Буска**

Tarascon → **Тараскóн**

Písmeno **T t** stojace na začiatku slova alebo uprostred pred spoluhláskami a samohláskami (okrem **i**) sa bude transliterovať ruským **т**:

Tremblay-en-France → **Трамбле-ан-Франс**

Nantes → **Нант**

V kombinácii **tia, tie, tio, tiu**, ak jej nepredchádzajú spoluhlásky **s, x**, prepisujeme **t** prostredníctvom **c**. Výnimku tvoria zakončenia slov **-tien, -tier, tière, -tiers**:

Bastia → **Бастия**

Poitiers → **Пуатьé**

Saint-Sébastien-sur-Loire → **Сен-Себастьян-сюр-Луар**

T nachádzajúce sa na konci slova sa vo francúzštine väčšinou nevyslovuje. V transkripcii do ruštiny sa bude v takýchto prípadoch vynechávať. Avšak existujú spojenia **pt, st**, ktoré transliterujeme **пт,ст**, ak stoja na konci jednoslabičného slova, kde je ich výslovnosť povinná:

Le Cannet → **Ле-Канне**

Charenton-le-Pont → **Шарантон-ле-Пон**

Apt → **Апт**

Brest → **Брéст**

Kombináciu hlások **th** prepisujeme vždy pomocou ruského písmena **т**:

Château-Thierry → **Шатó-Тьеррí**

Grande-Synthe → **Гранд-Сент**

Francúzske písmeno **U u** sa vo väčšine prípadov prepisuje prostredníctvom ruského písmena **ю**, pričom ak stojí na začiatku geografického názvu, môže sa prepisovať aj ako **и** (ak za ním nenasleduje francúzska samohláska **i**):

Uzès → **Юзéс/Изес**

Les Ulis → **Лез-Юлис**

Béthune → **Бетюн**

Kombinácia písmen **gu** bude transkribovaná prostredníctvom **г** pred samohláskami a prostredníctvom **гю** pred spoluhláskami, a tiež na konci názvov:

Draguignan → Драгиньян

Dangu → Дангю

Saint-Augustin → Сент-Огюстен

Kombinácia **guy** môže byť transkribovaná ako **ги** alebo ako **гви**, v závislosti od francúzskej výslovnosti:

Guy → **Ги**

Guyane Française → Французская **Гвиана**

Guyancourt → **Гвианкүр** (1967 **Гюйянкүр**)

V spojení hlások **qu** hláska **u** pri transkripcii vypadáva, pretože sa v takýchto prípadoch nevyslovuje. Kombináciou **qu** vzniká zvuk **[к]**:

Saint-**Q**uintin → Сен-**К**антён

Dunker**q**ue → Дюнкёрк

V kombináciách **um**, **un** označujúcich nosovú výslovnosť transkribujeme **u** nasledovne:

um → ён (эн), ём (эм)

un → ён (эн): **Autun** → Отён, **Melun** → Мелён

U v spojení s druhými samohláskami bude transkribované podľa pravidiel, ktoré sme uviedli pri každej konkrétnej samohláske:

au, **eau** → **о**: **Auvergne** → Овёрнь,

Bordeaux → Бордó

eu, **œu** (oe) → **э**, **ё**: **Saint-Eugène** → Сент-Эжен,

Évreux → Эврё,

Marcq-en-Barœul → Марк-ан-Барёль

ou → **у**: **Limousin** → Лимузён

Písmeno **V v** transliterujeme vo všetkých pozíciách ruským písmenom **в**:

Vichy → Виши́

Provence → Прованс

La Courneuve → Ла-Курнёв

W w bude do ruštiny vždy prepisované prostredníctvom **в**:

Wattrelos → Ваттрелó

Longwy → Лонгв́и

Francúzske písmeno **X x** stojace na začiatku slova budeme prepisovať v súlade s výslovnosťou ako **кс, с** alebo **гз (кз)**

Saint-François-Xavier → Сен-Франсуа-Ксавье

Xertigny → Сертиньи

Xaronval → Гзаронваль

Ak sa **x** nachádza uprostred slova, najčastejšie sa prepisuje prostredníctvom **кс**, alebo **к** v prípade, že za ním nasledujú spoluhlásky **s, с**. Ak sa nachádza medzi samohláskami, transkribujeme ho ako **с**. V niektorých prípadoch ale môže úplne vypadnúť:

Aix-en-Provence → Экс-ан-Прованс

Auxerre → Осёр

Exmes → Эм

Na konci francúzskych vlastných mien sa **x** väčšinou nevyslovuje a v transkripcii teda nebude figurovať:

Croix → Круа́

Bordeaux → Бордо́

Fontenay-aux-Roses → Фонтене́-о-Роз

ale: Daх → Дакс

Kombináciu **ex** na začiatku slova v pozícii pred samohláskou prepisujeme ako **эгз (экз)**, pred spoluhláskami **s, с** ako **эк** a pred inými spoluhláskami prostredníctvom **экс**:

Exilles → Эгзиль

Saint-Exupéry → Сент-Экзюпери (vlastné meno osoby)

Excideuil → Эксидей

Y y v postavení na začiatku slova pred spoluhláskou a v strede alebo na konci slova po spoluhláske bude transkribované prostredníctvom **и**:

Yves → Ив

Dammariе-les-Lys → Даммари-ле-Ли

Nancy → Нанси́

Ak sa **y** nachádza na začiatku slova pred samohláskou, a taktiež uprostred alebo na konci slova po samohláske, bude sa prepisovať prostredníctvom ruského písmena **й**:

Yerres → Йер

Huères → Йер

Bayeux → Байё

La Seyne-sur-Mer → Ла-Сейн-сюр-Мер

Pri kombinácii samohlásky **y** s inými samohláskami, využíva transkripcia nasledujúce pravidlá, ktoré boli podrobnejšie vysvetlené v sekciách venovaných konkrétnym hláskam:

ay → э, ай, е, еи, ей: Bruay-la-Buissière → Брюэ-ла-Бюисьер, Annonay → Анноне

ey → э, е, ей: Meyzous → Мейзю

oy → ya: Bruoy → Брююа

Písmeno **Z** z pravidla transliterujeme ruskou grafémou **з**. V niektorých prípadoch sa **z** na konci slova nevyslovuje, a vtedy nebude ani transkribované do ruštiny:

Vierzon → Вьерзон

Béziers → Безье

Saint-Jean-de-Luz → Сен-Жан-де-Люз

Rodez → Родэз

Odomez → Одоме

Kombinácia **tz** na konci slova sa väčšinou prepisuje prostredníctvom **с**, ale môže byť tiež vynechaná, v závislosti od výslovnosti:

Saint-Genès-du-Retz → Сен-Жене-дю-Рес

Jametz → Жамес

Beaumetz → Боме

3.2.2 Morfológická adaptácia

Francúzština má okrem špecifických fonetických prvkov aj ďalšie osobité znaky, ktoré je nutné zohľadniť pri preberaní lexikálnej jednotky do ruského jazyka. Jazykové výpožičky sa vo väčšine prípadov adaptujú aj na úrovni morfológiej, t. j. začleňujú sa a podliehajú gramatickým pravidlám ruštiny. V našej práci sústredíme pozornosť primárne na podstatné mená, keďže zastúpenie tohto slovného druhu v celkovom korpuse lexikálnych galicizmov (a taktiež v našom súbore excerpovaných francúzskych jazykových výpožičiek uvádzaných v slovníkoch cudzích slov) je značné v porovnaní s inými slovnými druhmi.

Na úvod je potrebné uviesť prehľad základných znakov morfológických podsystemov francúzštiny ako zdrojového jazyka a ruštiny ako jazyka preberajúceho. Francúzština a ruština nie sú z genetického ani typologického ohľadu blízke jazyky. Oba jazyky patria k indoeurópskej jazykovej rodine, ale francúzština patrí k jazykom románskym a ruština sa

zaraďuje medzi jazyky slovanské, konkrétne východoslovanské. Z hľadiska typologickej klasifikácie je francúzština analytickým jazykom, využívajúcim na vyjadrenie gramatických vzťahov pomocné slová (členy, predložky) a slovosled, no naopak ruština predstavuje syntetický flektívny typ jazyka a gramatické vzťahy vyjadruje ohýbaním, t. j. skloňovaním podstatných mien či časovaním slovíes.

Podstatné mená

U francúzskych podstatných mien rozlišujeme menné morfológické kategórie rodu, čísla, pádu a určenosti či počítateľnosti, ktorá je vyjadrená členmi (určitý: - le (sg, m), la (sg, f), les (pl); neurčitý: - un (sg, m), une (sg, f), des (pl)) alebo nepočítateľnosti (člen delivý: - du/de l' (sg, m), de la/de l' (sg, f), des (pl)). Člen je zároveň ukazovateľom gramatického významu čísla a v jednotnom čísle aj rodu, no pri preberaní lexikálnych jednotiek sa spravidla nezachováva.⁴⁵

Francúzske podstatné mená môžu byť rodu mužského (le masculin) alebo ženského (le féminin). Pri rodovom zaradení životných substantív prevláda prirodzený rod. Formálnymi ukazovateľmi rodu neživotných podstatných mien sú najmä charakteristické rodové prípony, ktoré môžeme schematicky rozdeliť nasledovne⁴⁶:

Rod	Zakončenie sufixu v písme (Nom. sg)	Príklady
mužský	<ul style="list-style-type: none"> • Spoluhlásky • Suffixy: <ul style="list-style-type: none"> -age -isme -iste 	le coupon, le complet, le foyer, le refrain, le garage
ženský	<ul style="list-style-type: none"> • Samohláska -e/-é • Suffixy: <ul style="list-style-type: none"> -aison -ison -ion -eur (pri abstraktách) 	l'expertise, l'illégalité, la terrasse, la matinée, la brochure, la garnison

Tabuľka 2: Gramatické rody vo francúzštine

Ruština, na rozdiel od francúzštiny, rozoznáva tri rody podstatných mien – mužský (мужской), ženský (женский) a ako samostatnú triedu vyčleňuje rod stredný (средний). Slová

⁴⁵ Výnimkou je v tomto prípade napr. slovo „лякросе“, v ktorom je možné identifikovať určitý člen „la“. Pôvodné francúzske slovo je „la crosse“ (subst, f).

⁴⁶ Rozdelenie je zjednodušené a nie je možné uplatniť ho na všetky podstatné mená.

členíme do rodov na základe ich zakončenia v nominatívne singuláru a podľa toho ich tiež zaradujeme k jednotlivým typom skloňovania⁴⁷:

Rod	Zakončenie v 1. páde sg	Skloňovanie
mužský	tvrdé párové spoluhlásky	1. skloňovanie
	-й	1. skloňovanie
	-ж, -ш, -ч, -щ, -ц	1. skloňovanie
	-ь	1. skloňovanie
	-а, -я	2. skloňovanie
ženský	-а, -я	2. skloňovanie
	-ь	3. skloňovanie
	-жь, -шь, -чь, -щь	3. skloňovanie
stredný	-о, -е	1. skloňovanie

Tabuľka 3: Gramatické rody v ruštine

Existencia širšej rodovej diferenciácie v ruštine vytvára predpoklady na rodové posuny prevzatých francúzskych pojmov. Dôležitým činiteľom pre rodové zaradenie galicizmov sú systémové fonologické pravidlá ruštiny, na základe ktorých stanovujeme⁴⁸:

1. Francúzske podstatné mená mužského rodu zakončené v jednotnom čísle na spoluhlásku, zostávajú po prevzatí do ruštiny rovnakého rodu, čiže mužského, napr.: *l'animateur (m) – аниматор (m)*, *le glamour (m) – гламур (m)*, *le découvert (m) – декувер (m)*.
2. Francúzske podstatné mená mužského rodu zakončené v jednotnom čísle na tzv. „-e muet“ (zvuk [ə] podobný ruskému zvuku [o]), si v ruštine zachovávajú rovnaký rod, čiže mužský, pretože posledná vyslovená spoluhláska sa v ruskom jazyku stáva koncovou, napr.: *le vintage (m) – винтаж (m)*, *le domaine (m) – домен (m)*, *le légionnaire (m) – легионер (m)*, *le maire (m) – мэ́р (m)*, *le tatouage (m) – татуаж (m)*. Do tejto skupiny jazykových výpožičiek zaradujeme tiež syntakticky nedeliteľné slovné spojenia, ktoré sa procesom adaptácie do ruštiny lexikalizovali a substantivizovali, napr.: *à la fourchette – аляфуришет (а-ля фуришет) (m)*, *à contre-jour – контражур (m)*, *sous patte – супат (m)*, *pied de poule – пьедепуль (m)*.

⁴⁷ Členenie citované z TOMOVÁ, S. *Transkripcia francúzskych toponým do ruštiny*. [online]. 2014. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/135222>. Vedúci práce Jana Kitzlerová. [posl. prístup 2016-07-27]

⁴⁸ Pravidlá podľa GABDREJEVA, N. V., AGEJEVA, A. V., TIMIRGALEJEVA, A. R.. *Inojazyčná lexika v ruskom jazyke novjšieho perioda: monografija*. Naučnoje izdanije. Moskva: Flinta, 2013. 326 s. ISBN 978-5-9765-1677-9.

Podobný princíp funguje pre zakončenie -ée/-et/-ais v mužskom rode, ktoré sa v ruštine zamieňa -ей a mužský rod sa zachováva, napr.: *le laquais (m) – лакей (m)*, *le lycée (m) – лицей (m)*, *le toupet (m) – тупей (m)*, *le trophée (m) – трофей (m)*.

3. Francúzske podstatné mená mužského rodu zakončené v jednotnom čísle na nosovú samohlásku si takisto zachovávajú v ruštine rovnaký rod, a teda mužský, pretože podľa pravidiel fonetickej transkripcie je do ruštiny prepisovaná aj koncová spoluhláska (ktorá sa vo francúzštine nevyslovuje, no na základe ktorej priradíme podstatné meno k mužskému rodu), napr.: *l'abandon (m) – абандон (m)*, *le garant (m) – гарант (m)*, *le jeton (m) – жетон (m)*, *le parfum (m) – парфюм (m)*, *le peloton (m) – пелотон (m)*.
4. Jazykové výpožičky životné, označujúce osoby mužského pohlavia (väčšinou názvy profesii), ktoré sú po prebratí do ruštiny nesklonné, si zachovávajú svoj pôvodný rod, čiže mužský, napr.: *le couturier (m) – кутюрье (m)*, *le croupier (m) – крупье (m)*, *le sommelier (m) – сомелье (m)*.
5. Francúzske podstatné mená mužského rodu v niektorých prípadoch menia po prevzatí do ruštiny svoj rod a môžeme určiť niekoľko variantov zmeny rodu:
 - A) Francúzske podstatné mená mužského rodu sa na základe fonetického prepisu v ruštine zaraďujú k nesklonným podstatným menám rodu stredného, napr.: *le bandeau (m) – бандо (n)*, *le défilé (m) – дефиле (n)*, *le manteau (m) – манто (n)*, *le paletot (m) – пальто (n)*, *le paréo (m) – парео (n)*.
 - B) Francúzske podstatné mená mužského rodu môžu zmeniť rod pod vplyvom sémantiky. Tento faktor ovplyvňuje najmä cudzojazyčné slovné spojenia s nominatívnym významom a rod galicizmu sa tak určuje na základe vzťahu pomenovania a pomenovávaného javu, napr.: *l'art nouveaux (m) – ар нуво (n, искусство)*, *l'art brut (m) – ар брум (n – искусство alebo m – стиль)*. Vplyvom sémantických príznakov sa rod mení predovšetkým u neadaptovaných cudzích slov (*Yves Rocher - Ив Роше (m) – магазин*).
6. Francúzske podstatné mená ženského rodu sú vo veľkej miere zakončené v jednotnom čísle na samohlásku „-e muet“ (zvuk [ə]) a keďže posledná vyslovená spoluhláska sa po prevzatí ruským jazykom stáva koncovou, rod jazykovej výpožičky sa mení na mužský, napr.: *la baguette (f) – базем (m)*, *la boutique (f) – бутик (m)*, *la prise (f) – прюз (m)*, *la tranche (f) – трани (m)*, *la friture (f) – фритюр (m)*.
7. Francúzske podstatné mená ženského rodu si zachovávajú v ruskom jazyku svoj rod, po odtrhnutí koncového „-e muet“ a jeho nahradení koncovým -a v nominatíve jednotného

čísla, charakteristickým pre ruský ženský rod, napr.: *la valise (f) – вализа (f)*, *la disquette (f) – дискета (f)*, *la cassette (f) – кассета (f)*, *la marine (f) – марина (f)*.

Podobný princíp funguje pre zakončenie -ée, ktoré sa v ruštine zamieňa - ея, -ия, napr. *l'épopée (f) – эпопея (f)*, *la tranchée (f) – траншея (f)*, *la fée (f) – фея (f)*, *armée (f) – армия (f)* a takisto pre zakončenie -tion, -sion substituované ruským -ция, -сия, -зия, napr. *la nation (f) – нация (f)*, *l'illusion (f) – иллюзия (f)*, *la prétention (f) – претензия (f)*.

8. U francúzskych podstatných mien zakončených v jednotnom čísle na mäkkú spoluhlásku (+ -e muet) nie sú pravidlá rodovej príslušnosti pri ich prechode do ruštiny jednoznačné. Kategória rodu môže byť zachovaná (f → f: *la bretelle – бретель*, m → m: *le spectacle – спектакль*) alebo môže dôjsť k zmene rodu (f → m: *la parole – пароль*, m → f: *le voile – вуаль*).
9. Zvláštnu skupinu tvoria francúzske podstatné mená ženského rodu zakončené v jednotnom čísle na „-e muet“, ktoré pri prechode do ruštiny získavajú sufix -ка a ženský rod si zachovávajú, napr. *la brunette (f) – brunетка (f)*, *la couchette – кушетка (f)*, *la chemise – шемизетка (f)*.
10. Niektoré francúzske podstatné mená boli do ruštiny prevzaté v takej forme, ktorá nevyhovuje žiadnemu typu ruského skloňovania a zostali teda nesklonné. Sú to zväčša jazykové výpožičky stredného rodu zakončené na -е, -и, -у, -ю a taktiež podstatné mená stredného rodu končiace na -о, -а (aj napriek tomu, že tento typ zakončenia v ruskom jazyku existuje), napr. *боа, кафе, желе, жюри, драпри, арго, бюро, рандеву, меню*.

V procese preberania slov môžeme pozorovať istú rodovú nestabilitu, t. j. konkrétna jazyková výpožička mohla najprv podliehať gramatike zdrojového jazyka – francúzštine, ktorá ovplyvňovala rod výpožičky v ruskom jazyku, napr.: *Эта метода* взаимного вос хваления продолжалась со всем пиитическим жаром. (Ф. В. Булгарин, Хладнокровное путешествие по гостиним, 1825)⁴⁹

Morfologická kategória čísla nespôsobuje v podstate žiadne problémy pri prechode galicizmov do ruského tvaroslovia. Francúzske množné číslo sa väčšinou tvorí pripojením koncovky -s, príp. -x, k tvaru jednotného čísla. Vo francúzštine existujú tiež podstatné mená, ktoré majú len tvar jednotného čísla, alebo naopak, len tvar množného čísla. Rovnaké typy podstatných mien nájdeme aj v ruštine. Ojedinele sa vyskytujú prípady, keď sa pôvodné

⁴⁹ Zdroj: GABDREJEVA, N. V., AGEJEVA, A. V., TIMIRGALEJEVA, A. R. *Inojazyčnaja leksika v ruskom jazyke novejšego perioda: monografija*. Naučnoje izdanije. Moskva: Flinta, 2013. 326 s. ISBN 978-5-9765-1677-9.

francúzske slovo, u ktorého existuje tvar jednotného čísla aj množného čísla, preberá do ruštiny len ako pomnožné podstatné meno, napr.: *le pantalon (m,sg) – панталоны (pl)*.

Čo sa týka morfolologickej kategórie pádu, galicizmy, ktoré sa rodovo začlenili do ruštiny podľa vyššie definovaných faktorov, sa skloňujú podľa jedného z troch typov skloňovaní. Formálne (foneticky a morfologicky) neadaptované galicizmy sú neohybné a vyjadrujú len jednu morfológickú kategóriu – rod. Na ten poukazuje zhoda určujúceho prídavného mena (tiež číslo a pád tohto prídavného mena). Túto skupinu tvoria galicizmy označujúce postavenie človeka v spoločnosti (*буржуа (m)*, *протезе (m/f)*, *мадам (f)*), pomenovania živočíchov (*зебу (m)*) a sú späté s kategóriou životnosti.

Prídavné mená

Prídavné mená francúzskeho pôvodu sa v ruštine väčšinou slovotvorne upravujú tak, aby zodpovedali domácim prídavným menám. Častými príponami francúzskych prídavných mien sú *-aire*, *-ique*, *-if*. Tieto prípony sa v ruskom jazyku adaptujú nasledujúcim spôsobom⁵⁰:

-aire → *-ap (-яр)* + pôvodne ruský sufix *-н-* + koncovka *-ый*: *légendaire* → *легионарный*, *populaire* → *популярный*

-ique → *-ический* alebo *-ичный*: *comique* → *комический*, *élastique* → *эластичный*

-if → *f* sa mení na *в* + sufix *-ный*: *administratif* → *административный*

-eux (m), *-euse (f)* → *-оз-/-эз-/-ез-* + *-ный*: *scandaleux*, *scandaleuse* → *скандалёзный*

-al → *аль* + *-ный*: *frontal* → *фронтальный*

-el → *-аль* + *-ный*: *ponctuel* → *пунктуальный*

-ale → *-аль* + *-ный*: *sale* → *сальный*

-il → *-иль* + *-ный*: *subtil* → *субтильный*

-ile → *-иль* + *-ный*: *mercantile* → *меркантильный*

-ard → *-ар* + *-ный*: *chicard* → *шикарный*

Mnoho prídavných mien však vzniklo už priamo v ruskom jazyku odvodením od prevzatého podstatného mena. Týmto spôsobom sa ukazuje životnosť a zdomácnenie jazykovej výpožičky v jazyku.

⁵⁰ Adaptácia adjektív podľa LEDNICKÁ, X. *Leksičeskije gallicizmy v ruskom jazyke*. [online]. 2009. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/81658>. Vedúci práce Hana Žofková. [posl. prístup 2016-07-27]

Slovesá

Slovesá sa taktiež formálne upravujú tak, aby bolo možné ich časovanie podľa príslušnej skupiny. Táto úprava spravidla pozostáva z odtrhnutia pôvodnej francúzskej prípony -er/-ir a pripojenia domácej slovotvornej prípony -овать k prevzatému slovu (často sa pripája aj suffix -ир nemeckého pôvodu)⁵¹:

-er → -овать: *protester* → *протестовать*

-er → -ир- + -овать: *bouder* → *будировать*

-ir → -ир- + -овать: *applaudir* → *апплодировать*

Slovné spojenia

Z francúzštiny sa do ruštiny preberajú aj slovné spojenia s možnosťou ich prepisu jedným slovom:

l'eau de Cologne → *одеколон*

le chef-d'œuvre → *шедевр*

le sac de voyage → *саквояж*

3.2.3 Sémantická adaptácia

Zdomácňovanie prevzatých slov na sémantickej úrovni je proces významového začleňovania jazykových výpožičiek do ruského jazyka, ktorý rozlišuje štyri hlavné vzťahy medzi pôvodným a prevzatým slovom:

1. Zúženie významu, čiže zjednodušenie sémantickej štruktúry a zmenšenie počtu významov, napr.:

la poudre – 1. *prach, prášok, múčka*, 2. *púder*, 3. *strelný prach / ныдпа (f) - пúдер*

2. Rozšírenie významu, čiže rozvitie sémantických derivátov, ktoré môže vzniknúť buď v dôsledku dvojitého, prípadne viacnásobného prechodu toho istého francúzskeho slova do ruštiny alebo vytvorením sémantických inovácií v preberajúcom jazyku, teda v ruštine, napr.:

l'adresse – *адрес*

le pirate – *пират*

le sommelier – *сомелье*

⁵¹ Adaptácia verb podľa LEDNICKÁ, X. *Leksičeskije gallicizmy v russkom jazyke*. [online]. 2009. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/81658>. Vedúci práce Hana Žofková. [posl. prístup 2016-07-27]

3. Ponechanie významu slova bez zmeny oproti pôvodnému jazyku. Jedá sa väčšinou o terminologickú lexiku, ktorá sa vyznačuje sémantickou ustálenosťou, napr.:

la disquette – дискета

la cinémathèque – синематека

le surréalisme – сюрреализм

4. Úplná zmena významu, čiže deetymologizácia jazykovej výpožičky a získanie novej sémantickej štruktúry, napr.:

„*Пижон* signifie en russe un homme coquet et non quel'un qu'il est facile de berner.

Неглиже est un déshabillé et le mot français „négligé“ n'est plus guère employé dans ce sens.“^{52,53}

Z významového hľadiska môžeme za úplne adaptované jazykové výpožičky považovať tie slová, ktoré označujú pojmy alebo predstavy bežné aj v spoločenstve používajúcom preberajúci jazyk, ruštinu. Naopak, za nezdomácnené z významového hľadiska pokladáme také slová cudzieho pôvodu, ktoré označujú predmety a javy charakteristické pre život alebo národnú črtu cudzieho spoločenstva, čiže tzv. exotizmy.

⁵² BRACQUERNIER, C. *L'adaptation des emprunts lexicaux du français par la langue russe, de Karamzin à Akunin*. M. Iiescu. *Les emprunts lexicaux du français dans les langues européennes*. [online]. Nov 2011. Craiova, Roumanie. Editura universitara, Craiova, Roumanie, pp. 65-77. Dostupný z: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00658655>. [posl. prístup 2016-07-27]

⁵³ Obsah citácie: „Holub“ znamená v prenesenom zmysle v ruštine „očarujúci muž“, nie „ten, ktorého je ľahké oklamať“ ako vo francúzštine. „Neglizé“ je v ruštine „spodná bielizeň“, ale vo francúzštine sa už slovo v tomto zmysle nepoužíva.

4. ANALÝZA VYBRANÝCH LEXIKÁLNYCH GALICIZMOV V RUSKOM JAZYKU

4.1 Výber galicizmov

V nasledujúcej časti sú podrobne preskúmané vybrané galicizmy, ktoré tvoria súčasť ruskej slovnej zásoby. Reprezentatívny výber, na ktorom uskutočňujeme diachrónne sledovanie, pozostáva zo 100 slovných jednotiek a zahŕňa v prevažnej miere podstatné mená, konkrétne 86, a tiež prídavné mená (8), slovesá (5) a jednu časticu⁵⁴. Rozhodnutie zaradiť do sledovania z väčšej časti hlavne podstatné mená bolo uskutočnené po preskúmaní etymologických slovníkov a potvrdení hypotézy o následnosti preberania lexikálnych jednotiek z iných jazykov a formovaní z nich ďalších slovných druhov na „domácej pôde“, kedy môžeme pozorovať prevzatie v prvom rade podstatného mena a neskôr prebratie alebo vytvorenie z neho prídavného mena, slovesa, atď. Samozrejme, existujú slová, ktoré začali v jazyku-receptore fungovať najskôr ako slovesá, príp. prídavné mená a neskôr z nich boli vytvorené (prevažne domácimi príponami) podstatné mená.

Galicizmy, ktoré sú predmetom našej analýzy, pochádzajú z rôznych tematických oblastí, čím dosahujeme reprezentatívnosť výberu. Tematické okruhy skúmaných galicizmov môžeme rozdeliť do niekoľkých skupín, podobne ako v kapitole 1.3⁵⁵:

1. Vojenská sféra: *атака, баталия, приз*⁵⁶, *траншея, фураж, эскорт*
2. Umelecká sféra a architektúra: *артист, мемуары, нюанс, спектакль, сюжет, трюмо*
3. Móda: *блуза, брелок, вуаль, кальсоны, кашне, колье, куафюра, манто, одеколон, панталоны, портмоне, портфель, ридикюль, сак, саквояж, прическа, шемизетка*
4. Gastronómia: *пломбир, деликатес*
5. Spoločenský život: *авантаж, антрепренёр, антураж, аплодировать, афиша, багаж, бомонд, блокнот, бонвиван, бравада, будировать, бюджет, бюро, визит, визитёр, волонтёр, вояж, галантный, галиматья, гид, гурман, дебошир, дебют, деликатес, драпри, жуир, комеражу, комильфо, коммерсант, компаньон,*

⁵⁴ Časticu „*merci*“ sme zaradili do materiálu na základe jej širokého výskytu vo francúzštine a následného uplatnenia v ruštine ako „*мерси*“.

⁵⁵ Naša analýza dokazuje, že častokrát sa významy slov menili, prípadne rozširovali na rôzne oblasti. Slovo mohlo byť, napríklad, najskôr prevzaté ako odborný termín a neskôr sa začalo používať v bežnej komunikácii (*бюджет, прификс*).

⁵⁶ Jazyková výpožička *приз* pochádza, ako uvidíme v analýze, z dvoch rôznych francúzskych slov: *le prix* a *la prise*. Pôvodné slová majú rôzne významy, preto sa aj galicizmus nachádza v dvoch kategóriách: vojenská oblasť, spoločenský život.

комплот, кофр, кузен, кузина, лакей, меркантильный, мерси, метрдотель, метресса, моветон, negliжировать, отель, палевый, партнёр, пассажир, пейзаж, петиметр, плезир, портшез, пресс-папье, презент, презентабельный, приз, префикс, протежировать, профит, пунктуальный, рандеву, реверанс, резон, репрезентативный, реприманд, сальный, свита, утрировать, фанфаронада, фразёр, фураж, шантаж, шарада, шоссе, эскорт

6. Odborná sféra: *арго*

Do výberu sme zarad'ovali slová, ku ktorým bolo možné nájsť synonymný výraz pôvodom z ruského jazyka (alebo neskôr prevzaté slovo z iného jazyka, napr. z angličtiny), prípadne ruskojazyčné viacslovné pomenovanie. Zámerne sme sa snažili neuvádzať galicizmy označujúce francúzske reálie, ktoré nie je možné zameniť pôvodne ruským slovom a obmedzili sme taktiež počet internacionalizmov používaných vo väčšine krajín Európy a pochádzajúcich z latinčiny.

Súbor slovných jednotiek je v práci zoradený abecedne. Každé heslo obsahuje niekoľko informácií, a to:

1. Slovníkový tvar a informácie o gramatických kategóriách galicizmu.
2. Výklad galicizmu podľa ŠVEDOVA, N. J. *Tolkovyj slovar' russkogo jazyka s vključenijem svedenij o proischoždenii slov: (82 000 slov i frazologičeskich vyraženiij)*. Moskva: "Azbukovnik", 2007. 1164 s. ISBN 978-5-91172-011-6, príp. tiež podľa JEFREMOVA, T. F. *Novyj slovar' russkogo jazyka: tolkovo-slovoobrazovatel'nyj: svyše 136 000 slovarnych statej: okolo 250 000 semantičeskich jedinic*. Moskva: Russkij jazyk, 2000. 2 sv. Biblioteka slovarej russkogo jazyka. ISBN 5-200-02800-0 alebo UŠAKOV, D. N., ed. *Tolkovyj slovar' russkogo jazyka*. Moskva: Sov. enciklopedija, 1935-1940.⁵⁷
3. Informácie o pôvodnom francúzskom slove a jeho preklad do slovenčiny na základe *Vel'ký slovník francúzsko-slovenský, slovensko-francúzsky*. V Bratislave: Lingea, 2009. ISBN 9788089323258.⁵⁸
4. Etymológia galicizmu podľa etymologických slovníkov Černych, *Pavel Jakovlevič. Istoriko-etimologičeskij slovar' sovremennogo russkogo jazyka: 13 560 slov*. 3-je izdanije, stereotipnoje. Moskva: Russkij jazyk, 1999. 2 sv.(621, 559 s.). ISBN 5-200-

⁵⁷ Celkom tri výkladové slovníky sme zvolili z dôvodu určenia čo najpresnejšieho výkladu lexikálnej jednotky. Keďže slovník Švedovej a Jefremovej patria k časovo novším, niektoré zastarané slová s malým výskytom sa v nich už neobjavovali, a preto sme na výklad využili slovník Ušakova.

⁵⁸ Preklad do slovenčiny sme zvolili kvôli komplexnému doplneniu informácií o galicizme a takisto ľahšiemu určeniu významových odtienkov či synonym v ruskom jazyku.

02684-9 a Vasmer, Max. *Etimologičeskij slovar' russkogo jazyka*. Moskva: "Progress", 1964-1973. 4 sv.

5. Výskyt v slovníkoch cudzích slov ruského jazyka (A – G).

4.2 Výber primárnej literatúry

Na diachrónnu analýzu výskytu galicizmov v slovníkoch sme vybrali 7 slovníkov cudzích slov v ruskom jazyku.

Ako najstarší ruský slovník cudzích slov uvádzame slovník Nikolaja Maksimoviča Janovského z roku 1803 – 1806. Do XIX. storočia sme zaradili aj slovník Michel'sona z roku 1875, ktorý oproti prvému zdroju obsahuje o niekoľko hľadaných hesiel viac. V XX. storočí sme sa snažili prispôbiť výber slovníkov generáciám, a tak pokračujeme Dubrovského slovníkom vydaným v roku 1901 a slovníkom Gavkina z roku 1915. Následne sme pracovali s tromi vydaniami slovníkov spracovanými I.V. Lechinom a F.N. Petrovom – 1949, 1964 a 1995. Keďže vo vydaní z roku 1964 sme oproti roku 1949 neregistrovali žiadne výraznejšie zmeny (a táto informácia je pre náš výskum postačujúca), toto vydanie sme do záverečnej analýzy nespracovali. Posledným prameňom informácii bol pre nás slovník J.N. Zacharenko a kol. z roku 2006, ktorý patrí k jedným z najnovších slovníkov cudzích slov a zahŕňa mnoho nových významov jazykových výpožičiek.

Vo finálnej analýze našej práce obsahuje každé konkrétne heslo informáciu o výskyte vo vyššie zmienených slovníkoch; ak sa medzi cudzími slovami heslo nachádza, doložený je tiež výklad daného slova. Slovníky sú zoradené vzostupne, od najstaršieho po najnovší a sú označené písmenami A – G, a to nasledovne:

A: Janovskij, N. M. *Novyj slovotolkovatel', raspoložennyj po alfavitu: sodержaščij: Raznyja v Rossijskom jazykě vstrečajuščijesja inostrannyja rečenija i Techničeskije terminy, značenije kotorych ne vsjakomu izvēstno, kakovy sut' meždu pročimi: Astronomičeskije, Matematičeskije, Medicinskije, Anatomičeskije, Chimičeskije, Juridičeskije, Kommerčeskije, Gornyje, Muzykal'nyje, Vojennyje, Artillerijskije, Fortifikacionnyje, Morskije i mnogije drugije, označajuščije Pridvornyje, Graždanskije i Vojennyje činy, dostoinstva, dolžnosti, i proč. kak drevnich, tak i nyněšnich vremen*. V Sanktpeterburgě: pri Imperatorskoj Akademii Nauk, 1803-1806. 3 sv.

B: Michel'son, A. D., ed. *Tokovij slovar': 40 000 inostrannyh slov vošedšich v russkij jazyk, russkich-starinnych městnyh i techničeskich, po vsěm otrasljam znanija, vyraženiij i slov*. Moskva: tip. V. Got'je, 1875. IV, 950 s.

C: Dubrovskij, N. A. *Polnyj tolkovyj slovar' vsëch obščë-upotrebiteľ'nych inostrannyh slov, vošedšich v russkij jazyk: s ukazaniem ich kornej: nastol'naja spravočnaja kniga*. 17-je ispravlennoje i dopolnennoje izd. Moskva: izdanije knigoprodavca A.D. Stupina, 1901. 792 s.

D: Gavkin, N. J., ed. *Slovar' inostrannyh slov: (235001-245000)*. Novoje izd. 47-je, peredelannoje i dop. Kijev: Južno-Russkoje Knigoizdat. F.A. Ioganson, 1915. 802, [14] s. Kollekcija karmannyh slovarej.

E: Lechin, I. V., ed. a Petrov, F. N., ed. *Slovar' inostrannyh slov*. 3. pererab. i dopoln. izd. Moskva: Gos. izdat. inostr. i nacion. slovarej, 1949. 801 s.

F: Lechin, I. V., ed. a Petrov, F. N., ed. *Slovar' inostrannyh slov v russkom jazyke*. Moskva: Junves, 1995. 831 s.

G: Zacharenko, J. N., Komarova, L. N., Nečajeva, I. V. *Novyj slovar' inostrannyh slov*. Izdanije 2-je, stereotipnoje. Moskva: Azbukovnik, 2006. 783 s. ISBN 5-91172-003-5.

4.3 Diachrónna analýza galicizmov v ruštine na základe ich prítomnosti v slovníkoch cudzích slov ruského jazyka

4.3.1 Základné informácie k výskumu

Údaje, ktoré sme si všímali pri analyzovaní konkrétnych lexikálnych jednotiek, môžeme rozdeliť do niekoľkých skupín:

1. Z hľadiska jazykových kontaktov sme porovnávali údaje o pôvodnom jazyku, z ktorého bolo slovo prevzaté, prípadne prostredníctvom ktorého jazyka sa dostalo do ruštiny, pričom sme zaregistrovali niekoľko príkladov, kedy slovníky neuvádzajú zhodne francúzštinu ako pôvodný jazyk. Sledovali sme taktiež etymológiu daných výpožičiek a časové obdobie ich objavenia sa v ruskom jazyku.
2. Z hľadiska ortografie sme si všímali, akým spôsobom boli konkrétne slová transkribované z latinky do cyriliky, či sa jednalo o fonetickú alebo morfológickú transkripciu, a takisto sme skúmali zmeny v ortografii, ktoré vznikali ako dôsledok úpravy pravidiel ruského pravopisu alebo úpravy pravidiel transkripcie.
3. Z hľadiska morfológie sme sledovali, či u analyzovaných slov nastala zmena gramatických kategórii pri preberaní cudzích slov, alebo či sa gramatické kategórie pôvodného slova a jazykovej výpožičky zhodujú, napr. pri podstatných menách kategória rodu alebo čísla. Skúmali sme takisto, či má jazyková výpožička schopnosť tvoriť iné slovné druhy a ak áno, akým spôsobom boli tieto ďalšie slovné druhy odvodené.

4. Z hľadiska sémantiky sme analyzovali významy slov v pôvodnom jazyku a porovnávali sme ich s významami, aké získali jazykové výpožičky v ruštine. Pozornosť sme venovali hlavne polysémickým slovám, pri ktorých sme zisťovali, či boli slová do ruštiny prevzaté so všetkými existujúcim významami pôvodného slova, prípadne či sa jednotlivé významy prebrali naraz alebo postupne. Zároveň sme skúmali, či u jazykových výpožičiek v ruštine dochádzalo k posunu významu alebo vzniku úplne nového významu, aký slovo získalo až v ruskom prostredí.
5. Z hľadiska delenia slovnej zásoby sme si všímali štylistické zafarbenie daných slov. Na základe informácií zo slovníkov sme mohli zistiť, či sa konkrétne slovo považuje za neutrálne, hovorové alebo či získava negatívne zafarbenie. Taktiež bolo možné sledovať prípadný posun vybraného slova medzi zastarané slová a určiť tak jeho životnosť v ruskom jazyku.

4.3.2 Analýza vybraných galicizmov v ruskom jazyku

АВАНТАЖ, subst. m. < *avantage*, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v období vlády Petra I. a patrí teda k jedným z najstarších galicizmov.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a takisto je zachovaný rod – mužský. V ruskom prostredí vznikli z koreňa *-авантаж-* ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová: *авантаж-н-ый* (prídavné meno, ktoré má dokonca schopnosť vytvoriť tretí stupeň – superlatív: *авантаж-н-ейш-ий*), *авантаж-н-о* (príslovka), *авантаж-н-ость* (podstatné meno).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva, len slovník Janovského uvádza oproti ostatným slovníkom aj obrazný význam slova, nezaznamenaný už ďalej v neskorších slovníkoch.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička časom zastarala a v najnovších slovníkoch je uvádzaná už ako archaizmus. Pokles výskytu potvrdzuje aj národný korpus ruského jazyka.

АНТРЕПРЕНЁР, subst. m. < entrepreneur, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa ale uvádza prvýkrát už v slovníku cudzích slov Janovského 1803.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a takisto je zachovaný rod – mužský. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -антрепенёр- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová: антрепенёр-ша (podstatné meno ženského rodu, hovorové), антрепенёр-ств-о (podstatné meno stredného rodu), антрепенёр-ск-ий (prídavné meno), антрепенёр-ств-ова-ть (sloveso a z neho odvodené prídavia: антрепенёрствующий, антрепенёрствовавший, антрепенёрствуя, антрепенёрствовав, антрепенёрствовавши).
- Ruská jazyková výpožička najskôr obohacuje pôvodný francúzsky význam. Už v slovníku z roku 1875 sa slovo vyskytuje v spojení s divadlom, čím sa sémantická štruktúra výpožičky rozširuje. Následne sa však pôvodný význam oslabuje a najnovší slovník uvádza len význam spojený s divadlom, kým vo francúzštine slovo funguje aj v iných oblastiach (entrepreneur – realizátor, napr. stavby).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička vo svojom prvotnom význame časom zastarala, využíva sa ale vo význame druhom, špecifickom. Pokles výskytu potvrdzuje aj národný korpus ruského jazyka.

АНТУРАЖ, subst. m. < entourage, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa uvádza prvýkrát až v slovníku cudzích slov Dubrovského z 1901.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a takisto je zachovaný rod – mužský. V ruskom prostredí vznikli

z koreňa -антураж- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová: антураж-н-ый (prídavné meno).

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička sa stala štylisticky príznakovou a vo výkladovom slovníku sa už označuje ako knižné slovo. Tento fakt potvrdzuje aj národný korpus ruského jazyka, ktorý uvádza nie veľký počet výskytov daného slova.

АПЛОДИРОВАТЬ, verb. < applaudir, verb

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, len Gavkin (1915) pridáva k pôvodu aj jazyk nemecký. Táto skutočnosť je zrejme spojená s domnienkou, že slovo pôvodne francúzske sa pri preberaní doplnilo o sufix -ир, ktorý pochádza z nemčiny. Prvý výskyt v ruskom jazyku je zaznamenaný v 60-tych rokoch XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Dva slovníky (1875 a 1901) uvádzajú tvar „аплодировать“ so zdvojenou spoluhláskou pod vplyvom francúzskeho tvaru „applaudir“.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú slovesami. Prevzaté sloveso úplne zdomácnelo a je možné ho časovať podľa ruských morfológických pravidiel. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -аплодир- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová: аплод-ир-ова-ни-е (podstatné meno). Okrem slovesa bolo z francúzštiny prevzaté aj podstatné meno „аплодисменты“.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je štylisticky bezpríznaková.

АРГО, subst. n. < argot, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.

- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme lexikálnu jednotku k podstatným menám stredného rodu, jazyková výpožička je nesklonná. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -арго- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová: арготичный (prídavné meno), арготический (prídavné meno), арготизм (podstatné meno, zrejme prevzaté v tomto tvare priamo z francúzštiny < argotisme, subst. m.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva, prvé slovníky B – D ale spájajú význam len s väzeňskou oblasťou, čiže je slovo adaptované so sémantickým zúžením. Neskôr sa adaptuje s presným francúzskym významom. V slovníkoch B – D sa takisto uvádza význam vlastného podstatného mena – Argo ako loď (len slovník Gavkina určuje grécky pôvod vlastného podstatného mena).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je odborným lingvistickým termínom a existujú k nej synonymá (жаргон – fr. a сленг – angl.).

АРТИСТ, subst. m. < artiste, m./f.

- Takmer všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, výnimkou je slovník Gavkina (1915), uvádzajúci latinský pôvod. Slovo má skutočne korene v latinčine, ale do ruštiny sa dostalo prostredníctvom francúzskeho jazyka, a teda ho môžeme považovať za galicizmus. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v druhej polovici XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme lexikálnu výpožičku k podstatným menám mužského rodu, na rozdiel od francúzštiny, kde funguje aj pre označenie ženského rodu. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -артист- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. артист-ка (podstatné meno ženského rodu), артист-ичн-ость (podstatné meno), артист-ическ-ий (prídavné meno).

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva, v oboch jazykoch je možné výraz použiť aj v prenesenom význame.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

АТАКА, subst. f. < *attaque*, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a dopĺňa sa ruská koncovka. Dva slovníky (1875 a 1901) uvádzajú tvar „атака“ so zdvojenou spoluhláskou pod vplyvom francúzskeho tvaru „*attaque*“. Slovník Janovského (1803) uvádza dvojtvar.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – ženský rod, čo bolo v ruštine dosiahnuté pridaním koncového -a. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -атак- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. атак-ова-ть (mohlo vzniknúť priamo z francúzskeho slovesa *attaquer*).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva, v oboch jazykoch je možné výraz použiť aj v prenesenom význame.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

АФИША, subst. f. < *affiche*, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v druhej polovici XVIII. storočia. Výnimočný je fakt, že najskôr bol zaznamenaný výskyt slovesa афишировать a až po ňom sa objavilo podstatné meno афишь.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Len slovník Janovského uvádza tvar афишь, ktorý je presným fonetickým prepisom, neskôr sa dopĺňa ruská koncovka.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – ženský rod, čo bolo v ruštine

dosiahnuté pridaním koncového -а. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -афиш-ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. афиш-н-ый (prídavné meno), афиш-ка (podstatné meno ženského rodu, deminutívum).

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

БАГАЖ, subst. m. < bagage, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod, keďže jazyková výpožička je zakončená v Nom. sg. na spoluhlásku. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -багаж-ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. багаж-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva, v oboch jazykoch je možné výraz použiť aj v prenesenom význame, ktorý bol však prevzatý neskôr a uvádza sa až v najnovšom slovníku Zacharenko (2009). Staršie slovníky naopak uvádzajú aj význam spojený s vojenskou oblasťou.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

БАТАЛИЯ, subst. f. < bataille, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa výraz nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XVIII. storočia, konkrétne zaznamenaná 1704.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, doplňuje sa ale ruská koncovka.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – ženský rod, keďže jazyková výpožička

bola doplnená o koncovú samohlásku typickú pre ženský rod v ruštine. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -баталь- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. баталь-н-ый (adj.).

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). V oboch jazykoch je možné výraz použiť aj v prenesenom význame, ktorý bol prevzatý v rovnakom čase ako prvotný význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková, avšak v svojom prvom význame časom zastarala a patrí k zastaraným slovám.

БЛОКНОТ, subst. m. < bloc-notes, zložené slovo, subst. m.

- Slovníky E -F uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, avšak slovník Dubrovského odvodzuje pôvod slova z nemčiny. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku až v XX. storočí, v slovníku cudzích slov bola prvýkrát zaznamenaná v 1904.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod, keďže jazyková výpožička je zakončená spoluhláskou. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -блокнот- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. блокнот-н-ый (adj.), блокнот-ик (subst. m. deminutívum).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

БЛЮЗА, subst. f. < blouse, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v 30-tych rokoch XIX. storočia, avšak s iným významom (pracovný odev francúzskych remeselníkov).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, dopĺňa sa ale ruská koncovka.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – ženský rod, keďže jazyková výpožička

bola doplnená ruskou koncovkou -a, typickou pre ženský rod. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -блуз- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. блуз-н-ый (adj.).

- Význam ruskej jazykovej výpožičky sa v slovníkoch sa časom mení. Najskôr sa uvádza význam pracovného plášt'a a dámskej blúzy, neskôr prvý význam vypadáva a slovo označuje pánsku košeľu a nakoniec sa význam opäť prikláňa k dámskej časti odevu a špecifikuje sa.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

БОМО́НД, subst. m. < beau monde, slovné spojenie (adj.+subst. m.)

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa ale uvádza prvýkrát už v slovníku cudzích slov Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod, avšak zo slovného spojenia vzniklo v ruštine jedno slovo. V ruskom prostredí vznikli zo slova -бомонд- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. бомонд-истый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička v súčasnosti patrí k zastaraným slovám.

БОНВИВА́Н, subst. m. < bon vivant, slovné spojenie (adj.+subst. m.)

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa ale uvádza prvýkrát už v slovníku cudzích slov Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. U Michel'sona je zachovaná francúzska grafika. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod, avšak zo slovného spojenia vzniklo v ruštine jedno slovo.

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička v súčasnosti patrí k zastaraným slovám.

БРАВÁДА, subst. f. < bravade, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa ale uvádza prvýkrát už v slovníku cudzích slov Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, dopĺňuje sa ale ruská koncovka.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – ženský rod, keďže jazyková výpožička bola doplnená ruskou koncovkou -a, typickou pre ženský rod. V ruštine existuje taktiež sloveso бравировать, prevzaté z francúzštiny (braver).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička v súčasnosti patrí ku knižným slovám.

БРЕЛЮК, subst. m. < breloque, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XIX. storočia, konkrétne zaznamenaná v slovníkoch v 1803.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme jazykovú výpožičku k podstatným menám mužského rodu. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -брело- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. брелоч-н-ый (adj.), брелоч-ек (subst. m. deminutívum).
- Ruská jazyková výpožička zužuje pôvodný francúzsky význam a výraz spája so špecifickým prvkom (vreckové hodinky). Až v najnovšom slovníku cudzích slov je význam rozšírený a zhoduje sa s francúzskym významom.

- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

БУДІРОВАТЬ, verb. < boudier, verb

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v 60-tych rokoch XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, výpožička je doplnená o slovesnú príponu.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú slovesá. Prevzaté sloveso zdomácnelo a je možné ho časovať podľa ruských morfológických pravidiel.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička v súčasnosti patrí k zastaraným slovám, čo potvrdzuje aj malý výskyt v národnom korpuse ruského jazyka.

БЮДЖЕТ, subst. m. < budget, subst. m.

- Slovníky B – D uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, slovníky E – F označujú za pôvodný jazyk angličtinu a francúzštinu uvádzajú ako sprostredkovateľa. Najnovší slovník cudzích slov klasifikuje slovo ako anglicizmus. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -бюджет- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. бюджет-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

БЮРО, subst. n. < bureau, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v druhej polovici XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak v rode sa nezhodujú. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná. V ruskom jazyku existujú aj ďalšie slová odvodené od kmeňa -бюро-, nevznikli však v ruskom prostredí, ale boli tiež prevzaté z francúzštiny - бюрократ, бюрократия.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy), mení sa len ich usporiadanie v slovníkoch.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ВИЗИ́Т, subst. m. < visite, subst. f.

- Takmer všetky slovníky, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, len slovník Gavkina uvádza latinský jazyk. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku už počas vlády Petra I.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. V slovníku Janovského sa uvádza možný druhý tvar doplnený o koncovku ženského rodu -a. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak v rode sa nezhodujú, keďže jazyková výpožička je v Nom. sg. zakončená na spoluhlásku a radí sa teda v ruštine k podstatným menám mužského rodu. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -визит- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. визит-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy) a v slovníkoch sa postupne zovšeobecňuje.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ВИЗИТЕ́Р, subst. m. < visiteur, subst. m.

- Všetky slovníky, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku neskôr ako slovo „визит“, v našich slovníkoch cudzích slov sa prvýkrát vyskytuje až v slovníku Gavkina z 1915.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli zo slova -визитёр- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. визитёр-ск-ий (adj. hovorové), визитёр-ка (subst. f. hovorové).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička v súčasnosti patrí medzi knižné slová.

ВОЛОНТЁР, subst. m. < volontaire, subst. m./f. / adj.

- Všetky slovníky, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v dobe vlády Petra I.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Slovník Janovského uvádza aj tvar „волонтирь“. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod (vo francúzštine má prídavné meno rovnaký tvar, predpokladáme však, že preberané bolo ako podstatné meno). V ruskom prostredí vznikli zo slova -волонтёр- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. волонтёр-ск-ий (adj.), волонтёр-ка (subst. f. hovorové).
- Ruská jazyková výpožička bola najskôr prevzatá len v jednom konkrétnom význame týkajúcom sa vojenskej oblasti (slovníky A – C), až neskôr sa význam zovšeobecňuje a rozširuje aj na iné oblasti.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička v súčasnosti patrí medzi knižné slová.

ВОЯЖ, subst. m. < voyage, subst. m.

- Všetky slovníky, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa - вояж- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. вояж-ир-ова-ть (verb.), вояж-ир-ов-ка (subst. f.). Prevzaté do ruštiny bolo tiež podstatné meno вояж-ёр (subst. m.), vzniklo z francúzskeho podstatného mena „voyageur“ (subst. m.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička časom zastarala a patrí medzi zastarané slová (uvádzané od slovníka E). Výraz tiež získal ironické zafarbenie.

ВУАЛЬ, subst. f. < voile subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa v našom výbere uvádza prvýkrát v slovníku cudzích slov Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, nezhodujú sa však v rode. Na základe zakončenie v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí medzi podstatné mená ženského rodu (konkrétne 3.skloňovanie). V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -вуаль- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. вуаль-ка (subst. f.), вуаль-ев-ый (adj.), вуаль-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková a jeden jej význam vystupuje ako špeciálny termín.

ГАЛАНТНЫЙ, -ая, -ое; -ген, -тна, adj. < galant, adj.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v poslednej štvrtine XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a k výpožičke sa dopĺňa prípona prídavného mena. V slovníku Dubrovského (1901) je zachovaná pôvodná francúzska grafika.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú prídavnými menami. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -галант- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, напр. галант-н-ость (subst. f.), галант-н-о (adverb.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ГАЛИМАТЬЯ, subst. f. < galimatias, subst. m.

- Slovníky C a D uvádzajú ako pôvodný jazyk francúzštinu, ale slovníky B a D označujú výpožičku za slovo prevzaté z latinčiny. Výpožička bola prvýkrát zaznamenaná v ruskom jazyku v slovníku Janovského v 1803.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, nezhodujú sa však v rode. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí medzi podstatné mená ženského rodu.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička v súčasnosti patrí k hovorovým slovám.

ГІД, subst. m. < guide, subst. m./f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa v našom výbere uvádza prvýkrát v slovníku cudzích slov Gavkina (1915).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.

- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhodujú sa aj v rode – mužský rod, keďže jazyková výpožička je v Nom. sg. zakončená na spoluhlásku. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -гид- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. гид-есс-а (subst. f. hovorové), гид-о-вск-ий (adj. hovorové).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy), ale nevyskytuje sa v ruštine v prenesenom zmysle. Neskôr sa v ruštine rozširuje sémantická štruktúra slova o astronom. termín.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková vo svojom prvotnom význame, avšak v jednom svojom význame zastarala a stala sa zastaraným slovom a v ďalšom význame vystupuje ako odborný termín.

ГУРМАН, subst. m. < gourmand, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa v našom výbere uvádza prvýkrát v slovníku cudzích slov Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhodujú sa aj v rode – mužský rod, keďže jazyková výpožička je v Nom. sg. zakončená na spoluhlásku. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -гурман- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. гурман -ка (subst. f.), гурман-ск-ий (adj.).
- Ruská jazyková výpožička sa zo začiatku mierne odlišovala od pôvodného francúzskeho významu a neoznačovala len „labužníka“ ale aj „pažravca“. Neskôr sa negatívne zafarbenie stratilo.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička sa časom presunula do kategórie knižných slov.

ДЕБОШЬЕР, subst. m. < débaucheur, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku prvýkrát

v slovníku cudzích slov Janovského (1803). Slovo „дебoш“ existovalo v ruštine už v polovici XVIII. storočia.

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Len slovník Janovského uvádza tvar „дебoшерь“. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhodujú sa aj v rode – mužský rod, keďže jazyková výpožička je v Nom. sg. zakončená na spoluhlásku. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -дебoш- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. дебош-ир-ств-о (subst. n.), дебош-ир-к-а (subst. f.), дебош-ир-ск-ий (adj.), дебош-ир-и-ть (verb.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička sa časom presunula do kategórie hovorových slov.

ДЕБЮ́Т, subst. m. < début, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v 20-tych rokoch XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhodujú sa aj v rode – mužský rod, keďže jazyková výpožička je v Nom. sg. zakončená na spoluhlásku. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -дебю́т- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. дебю́т-н-ый (adj.), дебю́т-ир-ова-ть (verb.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ДЕЛИКАТЁ́С, subst. m. < délicatesse, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XX. storočia.

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme jazykovú výpožičku k podstatným menám mužského rodu. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -деликатес- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. деликатес-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička najskôr preberá väčšinu francúzskych významov, no potom sa sémantika zužuje len na oblasť pokrmov.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ДРАПРИ́, subst. n. < draperie, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa v našom výbere uvádza prvýkrát v slovníku cudzích slov Dubrovského (1901).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak v rode sa nezhodujú. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná. Z francúzskeho slovesa „draper“ bolo tiež odvodené ruské sloveso s rovnakým významom „драпировать“ a podstatné meno „драпировка“ (subst. f.).
- Ruská jazyková výpožička bola prevzatá z francúzštiny v jednom konkrétnom význame, ktorý označuje špecifický pojem.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky príznaková.

ЖУИ́Р, subst. m. < jouir, verb.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XIX. storočia, zaujímavé je, že ako prvé bolo vytvorené sloveso „жуировать“ a z neho sa následne odvodilo podstatné meno „жуир“.

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo a jazyková výpožička nepatria k rovnakému slovnému druhu, čo sa vysvetľuje skorším prevzatím slovesa a následným vytvorením podstatného mena. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám mužského rodu. Z francúzskeho slovesa „jouir“ teda najskôr vzniklo sloveso жуир-ова-ть, potom podstatné meno жуир, z ktorého bolo ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené prídavné meno жуир-ск-ий.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako zastarané slovo.

КАЛЬСÓНЫ, subst. pl. tantum. < caleçon, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Jazyková výpožička sa dopĺňa o koncovku množného čísla.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak nezhodujú sa v čísle – do ruštiny prechádza slovo ako pomnožné, čiže má len tvar množného čísla. V ruskom prostredí vznikli z koreňa - кальсон- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. кальсон-н-ый (adj.). кальсон-чик-и (subst. deminutívum).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

КАШНÉ, subst. n. < cache-nez, zložené slovo, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.

- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak nezhodujú sa v rode. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná. Zo zloženého slova vzniklo v ruštine jednoslovné pomenovanie.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

КОЛЬЕ, subst. n. < collier, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa v našom výbere uvádza prvýkrát v slovníku cudzích slov Dubrovského (1901).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak nezhodujú sa v rode. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná.
- Ruská jazyková výpožička nepreberá všetky francúzske významy, ale len jeden spojený s módou. Slovníky popisujú tento význam buď všeobecne alebo ho bližšie špecifikujú.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

КОМЕРАЖ, subst. m. < commérage, subst. m.

- Slovo sa nachádza iba v dvoch slovníkoch cudzích slov z nášho výberu. Slovník Michel'sona definuje výpožičku ako latinizmus a slovník Gavkina ako galicizmus. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. V oboch slovníkoch cudzích slov je na rozdiel od výkladového slovníka zapísaná forma so zdvojenou spoluhláskou m: *комеражъ*.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhodujú sa aj v rode – mužský rod.
- Ruská jazyková výpožička zachováva francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasnosti zaradená v kategórii zastaraných slov.

КОМИЛЬФÓ, adj. < comme il faut (syntaktická štruktúra)

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Doba prevzatia slova do ruštiny nie je popísaná, výpožička sa v našom výbere uvádza prvýkrát v slovníku cudzích slov Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Slovníky Michel'sona a Dubrovského zachovávajú pôvodnú francúzsku grafiku.
- Pôvodné slovo a jazyková výpožička nepatria k rovnakému slovnému druhu, do ruštiny bolo slovo prevzaté ako prídavné meno nesklonné. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -комильфо- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. комильфо-т-н-ый (adj.), комильфо-т-н-ость (subst.f.), комильфот-н-о (adverb.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

КОММЕРСАНТ, subst. m. < commerçant, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička коммерция sa objavila v ruskom jazyku v dobe Petra I, výpožička коммерсант až neskôr – prvýkrát v slovníku Janovského (1804).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -коммерсант- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. коммерсант-ск-ий (adj.), коммерсант-к-а (subst.f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

КОМПАНЬÓН, subst. m. < compagnon, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku začiatkom XVIII. storočia.

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -КОММЕРСАНТ- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. КОМПАНЬОН-СК-ИЙ (adj.). КОМПАНЬОН-К-А (subst.f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

КОМПЛОТ, subst. m. < complot, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku začiatkom XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -КОМПОТ- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. КОМПОТ-Н-ЫЙ (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako zastarané a knižné slovo.

КОФР, subst. m. < coffre, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Janovského (1804).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod.

- Ruská jazyková výpožička má najskôr odlišný význam od pôvodného francúzskeho významu a používa sa v oblasti vojenskej. Až slovník E – F uvádzajú v súčasnosti známy význam zhodný s pôvodnou francúzskou sémantikou.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v jednom význame uvádzaná v slovníkoch ako štylisticky neutrálna a v druhom význame ako zastaraný vojenský termín.

ΚΥΑΦΙÓΡΑ, subst. f. < coiffure, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a jazyková výpožička sa dopĺňa príponou ženského rodu.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – ženský rod, keďže prevzaté slovo je v Nom. sg. zakončené samohláskou -a.
- Ruská jazyková výpožička bola z francúzštiny prevzatá v jednom konkrétnom význame, sémantická štruktúra sa teda zúžila.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička časom zastarala a je v súčasných slovníkoch uvádzaná ako zastarané slovo.

ΚΥΖÉΗ, subst. m. < cousin, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod (obe sú životné a označujú osobu mužského pohlavia).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička časom zastarala a je v súčasných výkladových slovníkoch uvádzaná ako zastarané slovo.

КУЗЬИНА, subst. f. < cousine, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, jazyková výpožička sa dopĺňa o zakončenie ženského rodu.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – ženský rod (obe sú životné a označujú osobu ženského pohlavia).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička časom zastarala a je v súčasných výkladových slovníkoch uvádzaná ako zastarané slovo.

ЛАКЕЙ, subst. m. < subst. m.

- Takmer všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, okrem B a D, v ktorých je uvedený pôvod nemecký. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku začiatkom XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod (obe sú životné a označujú osobu mužského pohlavia). V ruskom prostredí vznikli z koreňa -лакей- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. лакей-ск-ий (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam, prenesený výraz sa z francúzštiny preberá až neskôr.
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je stylisticky neutrálna a je možné použiť ju aj v prenesenom zmysle.

МАНТО, subst. n. < manteau, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje u Dubrovského (1901).

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak v rode sa nezhodujú. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná.
- Ruská jazyková výpožička preberá francúzsky význam špecificky a konkretizuje ho na ženský odev. Druhý význam, zoologický termín, nie je prevzatý.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

МЕМУАРЫ, subst. m. pl. (мемуар, subst. m.) < mémoires, subst. f. pl. (mémoire, subst. f.)

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku začiatkom XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, v množnom čísle sa pridáva zakončenie typické pre ruské množné číslo.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak v rode sa nezhodujú. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám mužského rodu. V jednotnom čísle sa jazyková výpožička v ruštine obyčajne nevyskytuje. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -мемуар- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. мемуар-н-ый (adj.), мемуар-ист (subst. m.).
- Ruská jazyková výpožička preberá vo forme množného čísla francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková, avšak v jednom z významov sa uvádza v slovníkoch cudzích slov E – F ako zastarané slovo.

МЕРКАНТИЛЬНЫЙ,-ая, -ое, adj. < mercantile, adj.

- Takmer všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, okrem B a D, v ktorých sa ako zdrojový jazyk uvádza latinčina. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a k výpožičke sa dopĺňa prípona prídavného mena.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú prídavnými menami. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -меркантиль- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. меркантиль-н-ость (subst. f.), меркантиль-н-о (adverb.).
- Ruská jazyková výpožička bola najskôr do ruštiny uvedená v prenesenom význame, neskôr sa uplatňuje odborný význam (slovníky D – G).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že v prenesenom význame je výpožička v slovníkoch uvádzaná ako knižné slovo.

МЕРСИ́, part. < merci, part. / subst. m./f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria, vo význame, v ktorom bolo slovo prevzaté, k rovnakému slovnému druhu, obe sú časticami.
- Ruská jazyková výpožička zachováva len jeden pôvodný francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička sa uvádza v novších slovníkoch (G) ako hovorové slovo.

МЕТРОТЭ́ЛЬ, subst. m. < maître d'hôtel, slovné spojenie, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Janovského (1804).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, len slovník Michel'sona (1875) zachováva v transkripcii aj apostrof.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod (obe sú životné a označujú osobu mužského pohlavia), avšak zo slovného spojenia vzniklo v ruštine jedno slovo.

V ruskom prostredí vznikli zo slova -метрдомель- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. метрдомель -ск-ий (adj.).

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

МЕТРЕЦКА, subst. f. < maîtresse, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Janovského (1804).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, jazyková výpožička sa dopĺňa o zakončenie ženského rodu. Len slovník Dubrovského neuvádza formu so zdvojenou spoluhláskou „метреца“.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – ženský rod (obe sú životné a označujú osobu ženského pohlavia).
- Ruská jazyková výpožička preberá len jeden z pôvodných francúzskych významov.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička časom zastarala a je v súčasných výkladových slovníkoch uvádzaná ako zastarané slovo.

МОБЕТО́Н, subst. m. < mauvais ton, slovné spojenie (adj.+subst. m.)

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje u Dubrovského (1901).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, slovník E zachováva francúzsku grafiku, slovník C pripúšťa grafický dvojtvar (transkripciu aj pôvodnú grafiku). Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod, avšak zo slovného spojenia vzniklo v ruštine jedno slovo.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasnosti uvádzaná ako hovorové slovo a patrí k zastaraným slovám.

НЕГЛИЖИ́РОВАТЬ, verb. < négliger, verb.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v 20-tych rokoch XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, výpožička je doplnená o slovesnú príponu.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú slovesá. Prevzaté sloveso zdomácnelo a je možné ho časovať podľa ruských morfológických pravidiel.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasnosti uvádzaná ako hovorové slovo a patrí k zastaraným slovám.

НЮА́НС, subst. m. < nuance, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v 30-tych rokoch XIX. storočia, konkrétne zaznamenaná v slovníkoch v 1837.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme jazykovú výpožičku k podstatným menám mužského rodu. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -нюанс- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. нюанс-н-ый (adj.), нюанс-ир-ова-ть (verb.), нюанс-ир-ов-к-а (subst. f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasných výkladových slovníkoch uvádzaná ako knižné slovo.

ОДЕКОЛО́Н, subst. m. < eau de Cologne, slovné spojenie, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v 20-tych rokoch XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, len slovník Dubrovského oddeľuje jednotlivé pôvodné časti zloženého slova pomlčkou. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme jazykovú výpožičku k podstatným menám mužského rodu. Z pôvodného slovného spojenia bolo v ruštine vytvorené jedno slovo. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -одеколон- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. одеколон-н-ый (adj.), одеколон-чик (subst. m. deminutívum).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ОТЭЛЬ, subst. m. < hôteľ, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -отель- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. отель-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička prevzala najskôr obidva francúzske významy, v novšej dobe sa sémantika zúžila na jeden význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je štylisticky neutrálna.

ПАЛЕВЫЙ, -ая, -ое, adj. < paille, adj. / pâle, adj.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v 20-tych rokoch XIX. storočia. Etymológia nie je jednoznačná, uvádzajú sa dve francúzske adjektíva ako zdroj.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a k výpožičke sa dopĺňa prípona prídavného mena.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú prídavnými menami. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -пал- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. пале-в-ость (subst. f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam – konkrétny farebný odtieň.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je štylisticky neutrálna.

ПАНТАЛЮНЫ, subst. pl. tantum < pantalon, subst. m.

- Takmer všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, okrem slovníka Zacharenko, kde nájdeme taliansky pôvod slova (zrejme na základe etymológie francúzskeho slova). Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v XVIII. storočí.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Jazyková výpožička sa dopĺňa o koncovku množného čísla.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak nezhodujú sa v čísle – do ruštiny prechádza slovo ako pomnožné, čiže má len tvar množného čísla. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -панталон- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. панталон-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zo začiatku zachováva pôvodné francúzske významy, neskôr sa sémantika zužuje a význam sa konkretizuje (časť odevu) a špecifikuje (pánska a dámska časť odevu).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

ПАРТНЁР, subst. m. < partenaire, subst. m./f.

- Len dva slovníky cudzích slov (B, G) uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, ostatné slovníky (C, E, F) definujú anglický pôvod jazykovej výpožičky. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – mužský rod (vo francúzštine má podstatné meno ženského rodu rovnaký tvar. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa - **партнер**- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. партнёр-ск-ий (adj.), партнёр-ша (subst. f. hovorové).
- Ruská jazyková výpožička bola najskôr prevzatá len v jednom konkrétnom význame týkajúcom sa kartových hier (slovníky B, C), až neskôr sa význam zovšeobecňuje a rozširuje aj na iné oblasti.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

ПАССАЖИР, subst. m. < passager, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku začiatkom XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -пассажир- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. пассажир-ск-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička bola najskôr prevzatá len v jednom konkrétnom význame týkajúcom sa lodnej dopravy, rýchlo sa však zmysel zovšeobecnil.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

ПЕЙЗА́Н / ПЕЙЗАНИН, subst. m. < paysan, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. Je zaujímavé, že prvé dva slovníky cudzích slov, v ktorých je zaznamenaný výskyt (B, C) uvádzajú len tvar množného čísla. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -пейзан- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. пейзаж-ск-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodné francúzske významy, ktoré však vznikli postupne.
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako označenie s negatívnym odtienkom.

ПЕТИМЭТР, subst. m. < petit-maître, zložené slovo, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XVIII. storočia..
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, slovník B zachováva francúzsku grafiku. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod, avšak zo zloženého slova vzniklo v ruštine jedno slovo.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička v súčasnosti patrí k zastaraným slovám.

ПЛЕЗІР, subst. m. < plaisir, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku začiatkom XVIII. storočia.

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Všetky slovníky, v ktorých sa výpožička nachádza, zachovávajú francúzsku grafiku slova. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je zastaraná a v novších slovníkoch cudzích slov (E – G) sa vôbec nevyskytuje.

ПЛОМБЬЕР, subst. m. < plombière, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Etymológia francúzskeho slova súvisí s francúzskym mestom Plombières. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XX storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme jazykovú výpožičku k podstatným menám mužského rodu. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -нюанс- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. *пломбир-н-ый* (adj).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam – druh zmrzliny.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

ПОРТМОНЕ, subst. n. < porte-monnaie, zložené slovo, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak nezhodujú sa v rode. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa

jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná. Zo zloženého slova vzniklo v ruštine jednoslovné pomenovanie.

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

ПОРТФЕЛЬ, subst. m. < portefeuille, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku začiatkom XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, pričom dva slovníky (B, C) uvádzajú tvar „портфель“.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -портфель- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. портфель-н-ый (adj.), портфель-чик (subst. m. deminutívum).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

ПОРТШЕЗ, subst. m. < porte-chaise, zložené slovo, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Janovského (1806).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Len slovník Janovského (1806) uvádza tvar „портшеза“. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak nezhodujú sa v rode. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám mužského rodu. Zo zloženého slova vzniklo v ruštine jednoslovné pomenovanie.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

ПРЕЗЭ́НТ, subst. m. < présent, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku počas vlády Petra I.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod.
- Ruská jazyková výpožička prevzala len jeden z pôvodných francúzskych významov.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako hovorové a zastarané slovo so žartovným odtienkom.

ПРЕЗЕНТА́БЕЛЬНЫЙ, -ая, -ое, adj. < présentable, adj.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a k výpožičke sa dopĺňa prípona prídavného mena.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú prídavnými menami. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -презентабель- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. презентабель-н-ость (subst. f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička patrí v súčasnosti k zastaraným slovám.

ПРЕСС-ПАПЬЕ́, subst. n. < presse-papiers, zložené slovo, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, len slovník Dubrovského uvádza tvar bez zdvojenej spoluhlásky „пресъ-папье“.

- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak nezhodujú sa v rode. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy) a neskôr sa rozširuje o ďalší význam.
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako stylisticky neutrálna.

ПРИ́З, subst. m. < prix, subst. m. / prise, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku prvýkrát v slovníku Janovského (1806). V ruskom jazyku má slovo dva významy, ktoré však pochádzajú z dvoch rôznych francúzskych pojmov.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Len slovník Janovského uvádza tvar doplnený o zakončenie na samohlásku „приза“. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slová aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami. V jednom prípade sa zhodujú tiež v rode (приз, m. – prix, m.), druhé zdrojové slovo je v pôvodnom jazyku rodu ženského (приз, m. – prise, f.). V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -приз- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. приз-о-в-ой (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodné francúzske významy. Jeden z významov sa najskôr prevzal len v zúženej miere a konkretizoval sa na oblasť kartových hier. Neskôr sa sémantika rozšírila.
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako stylisticky neutrálna.

ПРИФІ́КС, subst. m. < prix fixe, slovné spojenie (subst. m.+adj.)

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, všetky slovníky okrem F ale zachovávajú pôvodnú francúzsku grafiku.

- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod, avšak zo slovného spojenia vzniklo v ruštine jedno slovo.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je uvádzaná vo výkladovom slovníku ako obchodný termín.

ПРОТЕЖИРОВАТЬ, verb. < protéger, verb.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, len slovník Gavkina (1915) uvádza aj nemčinu (zrejme na základe sufixu -ир- pochádzajúceho z nemčiny). Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v 40-tych rokoch XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, výpožička je doplnená o slovesnú príponu.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú slovesá. Prevzaté sloveso zdomácnelo a je možné ho časovať podľa ruských morfológických pravidiel.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasnosti uvádzaná ako knižné slovo.

ПРОФІТ, subst. m. < profit, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Janovského (1806), následne v slovníku Michel'sona (1875), ale potom zo slovníkov cudzích slov mizne a objavuje sa až v polovici XX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, len slovník Dubrovského zachováva francúzsku grafiku. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasných slovníkoch uvádzaná ako zastarané slovo.

ПУНКТУАЛЬНЫЙ, -ая, -ое, adj. < punctuel, adj.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a k výpožičke sa dopĺňa prípona prídavného mena.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú prídavnými menami. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -пунктуаль- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. пунктуаль-н-ость (subst. f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je štylisticky neutrálna.

РАНДЕВУ́, subst. n. < rendez-vous, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v dobe vlády Petra I.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak nezhodujú sa v rode. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná.
- Ruská jazyková výpožička najskôr rozširuje pôvodný francúzsky význam (významy) a uvádza sa v súvislosti s vojenskou oblasťou. Tento význam neskôr mizne, objavuje sa až v súčasnosti (slovník Zacharenko) a definuje sa ako námornícky termín.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

РЕВЕРА́НС, subst. m. < révérence, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v XVIII. storočí.

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhodujú sa aj v rode – mužský rod.
- Ruská jazyková výpožička najskôr preberá len jeden pôvodný francúzsky význam, ktorý sa v niektorých slovníkoch cudzích slov (C, D, F) konkretizuje. Až v najnovšom slovníku cudzích slov (Zacharenko) je uvedený aj prenesený význam slova.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná aj v prenesenom význame a môže mať ironický odtienok.

РЕЗОН, subst. m < raison, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v XVIII. storočí.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme jazykovú výpožičku k podstatným menám mužského rodu. V ruskom prostredí vznikli z koreňa -резон- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. резон-н-ый (adj), резон-н-о (adverb.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v slovníkoch uvádzaná ako hovorové a zastarané slovo.

РЕПРЕЗЕНТАТИВНЫЙ, -ая, -ое, adj. < représentatif, adj.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875), avšak v inom tvare „репрезентабельный“. Tento tvar sa vyskytuje aj v ďalších slovníkoch (C, D) a vznikol zrejme z francúzskeho slova „représentable“, ktoré je významovo blízke k „représentatif“.

- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a k výpožičke sa dopĺňa prípona prídavného mena.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú prídavnými menami. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -репрезентат- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. репрезентатив-ность (subst. f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasnosti uvádzaná ako knižné slovo.

РЕПРИМАНД, subst. m. < réprimande, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Slovník Janovského (1806) uvádza možný druhý tvar „репремандь“. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme jazykovú výpožičku k podstatným menám mužského rodu.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasných slovníkoch uvádzaná ako hovorové a zastarané slovo.

РИДИКЮЛЬ, subst. m. < réticule, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások – zrejme ide o transkripciu francúzskeho slova „ridicule“, ktoré sa vyslovuje podobne a zodpovedá pravidlám na prepis do ruštiny.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli

z kmeňa -ридикюль- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. ридикюль-чик (subst. m. deminutívum), ридикюль-н-ый (adj.).

- Ruská jazyková výpožička preberá len jeden pôvodný francúzsky význam – dámska kabelka.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasných slovníkoch uvádzaná ako zastarané slovo.

САК, subst. m. < sac, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod.
- Ruská jazyková výpožička rozširuje pôvodný francúzsky význam na ďalšie oblasti, v ktorých sa vo francúzštine slovo nepoužíva.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasných slovníkoch uvádzaná ako zastarané slovo.

САКВОЯЖ, subst. m. < sac de voyage, slovné spojenie, subs. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Slovník Michel'sona (1875) uvádza transkribovanú podobu „сакъ-де-вояжъ“ a oddeľuje jednotlivé časti pojmu pomlčkou, slovník Dubrovského takisto oddeľuje jednotlivé časti slova pomlčkou „сакъ-вояжъ“. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod, avšak zo slovného spojenia vzniklo v ruštine jedno slovo. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -саквояж- ruskými

morfologickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. саквож-ик (subst. m. deminutívum), саквож-н-ый (adj.).

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je uvádzaná ako štylisticky neutrálna.

САЛЬНЫЙ, -ая, -ое, adj. < sale, adj.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v prvej polovici XIX. storočia. Prevzaté slovo sa nevyskytuje v slovníkoch E – G), zrejme pod vplyvom skutočnosti, že výraz možno odvodiť aj od ruského „сало“.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a k výpožičke sa dopĺňa prípona prídavného mena.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú prídavnými menami. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -саль- ruskými morfologickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. саль-н-ость (subst. f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam a vystupuje aj v prenesenom zmysle.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je štylisticky neutrálna.

СВИТА, subst. f. < suite, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, dopĺňuje sa ale ruská koncovka.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami a zhoda je takisto v rode – ženský rod, keďže jazyková výpožička bola doplnená ruskou koncovkou -а, typickou pre ženský rod. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -свит- ruskými morfologickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. свит-ск-ий (adj.).
- Ruská jazyková výpožička preberá len jeden pôvodný francúzsky význam. Neskôr sa začína používať aj ako geologický termín, ktorý však nie je odvodený z francúzskeho významu.

- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasnosti v jednom význame štylisticky neutrálna a v druhom sa uvádza ako odborný termín.

СПЕКТÁКЛЬ, subst. m. < spectacle, subst. m.

- Takmer všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu, len slovníky A a C uvádzajú ako zdrojový jazyk priamo latinčinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v druhej polovici XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam a vystupuje aj v prenesenom zmysle (okrem slovníkov E, F, ktoré zachovávajú len priamy význam).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je štylisticky neutrálna a v prenesenom význame sa považuje za hovorové slovo.

СЮЖЁТ, subst. m. < sujet, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -сюжет- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. сюжет-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička preberá len jeden pôvodný francúzsky význam a konkretizuje ho predovšetkým na oblasť umenia.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je štylisticky neutrálna.

ТРАНШЕ́Я, subst. f. < tranchée, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a jazyková výpožička sa dopĺňa príponou ženského rodu.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – ženský rod, keďže prevzaté slovo je v Nom. sg. zakončené samohláskou -a. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -транше- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. транше-й-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodné francúzske významy.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ТРИОМÓ, subst. n. < trumeau, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Janovského (1806).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak v rode sa nezhodujú. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodné francúzske významy.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

УТРИ́РОВАТЬ, verb. < outrer, verb.

- Nie všetky slovníky, v ktorých sa slovo nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Slovníky B a C definujú nemecký pôvod slova, slovník D uvádza francúzsko-nemecký zdroj (zrejme na základe sufixu „-ир“ nemeckého pôvodu) a nakoniec slovníky E – G označujú za zdrojový jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v polovici XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások, výpožička je doplnená o slovesnú príponu.

- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú slovesá. Prevzaté sloveso zdomácnelo a je možné ho časovať podľa ruských morfológických pravidiel. . V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -утрир- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. утрир-ова-ни-е (subst.n.), утрир-ов-к-а (subst. f.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy). Výrazný posun sémantiky nenastáva.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v súčasnosti uvádzaná ako knižné slovo.

ФАНФАРОНАДА, subst. f. < fanfaronnade, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Michel'sona (1875). Tvar na označenie osoby mužského pohlavia „фанфаронъ“ sa objavuje už aj u Janovského (1806).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a jazyková výpožička sa dopĺňa príponou ženského rodu.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – ženský rod, keďže prevzaté slovo je v Nom. sg. zakončené samohláskou -a.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodné francúzske významy.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je v uvádzaná ako knižné slovo.

ФРАЗЁР, subst. m. < phraseur, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v druhej polovici XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -фразёр- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. фразёр-ск-ий (adj.), фразёр-ка (subst. f. hovorové).

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je stylisticky príznaková.

ФРИЗУРА / ФРИЗИОРА, subst. f. < frisure, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Janovského (1806). Ďalej sa jazyková výpožička objavuje u Dubrovského (1901), neskôr sa v slovníkoch cudzích slov v našom výbere nevyskytuje.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a jazyková výpožička sa dopĺňa príponou ženského rodu. Slovník Dubrovského zachováva francúzsku grafiku.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – ženský rod, keďže prevzaté slovo je v Nom. sg. zakončené samohláskou -a.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je patri k zastaraným slovám, čo potvrdzuje fakt, že sa v novších slovníkoch nenachádza.

ФУРАЖ, subst. m. < fourrage, subst. m.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku za vlády Petra I..
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -фураж- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. фураж-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo stylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je stylisticky príznaková, len v dvoch slovníkoch (A, C) bola definovaná ako vojenský termín.

ШАНТАЖ, subst. m. < chantage, subst. m.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na konci XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – mužský rod. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -фураж- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. шантаж-н-ый (adj.). Do ruštiny boli z francúzskeho jazyka prevzaté tiež slová шантажировать, шантажист.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ШАРАДА, subst. f. < charade, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na konci XVIII. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a jazyková výpožička sa dopĺňa príponou ženského rodu.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – ženský rod, keďže prevzaté slovo je v Nom. sg. zakončené samohláskou -a.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je štylisticky príznaková.

ШЕМИЗЭТКА, subst. f. < chemisette, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Obdobie prevzatia výpožičky nie je popísané, slovo sa ale v našom výbere slovníkov cudzích slov objavuje už u Janovského (1806).
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások a jazyková výpožička sa dopĺňa príponou ženského rodu.

- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, a zhodujú sa aj v rode – ženský rod, keďže prevzaté slovo je v Nom. sg. zakončené samohláskou -a.
- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička patrí k zastaraným slovám.

ШОССЕ́, subst. n. < chaussée, subst. f.

- Všetky slovníky, v ktorých sa jazyková výpožička nachádza, uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku na začiatku XIX. storočia.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak v rode sa nezhodujú. Na základe zakončenia v Nom. sg. sa jazyková výpožička radí v ruštine k podstatným menám stredného rodu a je nesklonná. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -шоссе- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. шоссе́й-н-ый (adj.).
- Ruská jazyková výpožička bola prevzatá z francúzštiny v jednom konkrétnom význame - vozovka. Výklad významu sa mení, keďže predmet pomenovania sa dobou mení.
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička nie je v slovníkoch uvádzaná ako štylisticky príznaková.

ЭСКО́РТ, subst. m. < escorte, subst. f.

- Všetky slovníky uvádzajú zhodne ako pôvodný jazyk francúzštinu. Výpožička sa objavila v ruskom jazyku v dobe vlády Petra I.
- Pri prepise z francúzštiny do ruštiny sa uplatňujú pravidlá fonetickej transkripcie pre prepis jednotlivých hlások. Po reforme pravopisu v roku 1918 sa vynecháva tvrdý znak na konci slova.
- Pôvodné slovo aj jazyková výpožička patria k rovnakému slovnému druhu, obe sú podstatnými menami, avšak líšia sa v rode – na základe zakončenia v Nom. sg. zaraďujeme jazykovú výpožičku k podstatným menám mužského rodu. V ruskom prostredí vznikli z kmeňa -эскорт- ruskými morfológickými príponami a koncovkami odvodené slová, napr. эскорт-н-ый (adj.)

- Ruská jazyková výpožička zachováva pôvodný francúzsky význam (významy).
- Zo štylistického hľadiska môžeme konštatovať, že jazyková výpožička je štylisticky neutrálna.

4.3.3 Výsledky analýzy vybraných galicizmov v ruskom jazyku

Analýza vybraných galicizmov zahŕňala jazykové výpožičky preberané do ruského jazyka od začiatku XVIII. storočia do začiatku XX. storočia. V našej práci uvádzame, že preberanie slov z francúzštiny pokračuje aj v XX. storočí, avšak v tomto období je ruština z hľadiska kvantity prevzatých galicizmov menej aktívna. Naša analýza slovníkov cudzích slov dokázala, že najviac francúzskych jazykových výpožičiek sa v ruskom jazyku objavilo na začiatku XIX. storočia. Avšak silným obdobím pre prílev nových lexikálnych jednotiek bola taktiež vláda Petra I. v Rusku, teda začiatok XVIII. storočia. Naopak, pokles v procese preberania francúzskych slov prichádza s XX. storočím. Získané výsledky ukazujú nielen dobovú prestíž francúzskeho jazyka a Francúzska ako takého, ale tiež intenzitu rusko-francúzskych diplomatických a obchodných vzťahov, spojenú s orientáciou ruských panovníkov smerom k západnej Európe tak, ako to bolo popísané v prvej kapitole našej práce.

Počet nových prevzatých slov		
Storočie	1. polovica storočia	2. polovica storočia
XVIII.	18	13
XIX.	30	29
XX.	10	-

Tabuľka 4: Preberanie slov v rôznych časových obdobiach

Výskum jazykových javov v rozličných časových obdobiach s pomocou vybraných slovníkov cudzích slov potvrdil, že najsilnejšou skupinou slovných druhov prevzatých z francúzštiny do ruštiny sú podstatné mená. Táto skutočnosť vyplýva z primárnej funkcie podstatných mien, čím je základné pomenovávanie predmetov a javov, a zároveň súvisí s faktom, že podstatné mená sú najpočetnejším slovným druhom v jazyku a nad inými slovnými druhmi z hľadiska kvantity prevažujú. V súvislosti s pomenovávaním predmetov a javov je zrejmé, že prevzaté slová sú vo väčšej miere konkrétna, nie abstraktá, čo je dôsledok frekventovanejšieho prenikania názvov predmetov (spolu s konkrétnym objektom) do jazyka. Zistený stav získaný spracovaním údajov zo siedmich slovníkov cudzích slov, respektíve

z nášho vlastného vyexcerpovaného materiálu, korešponduje so stavom v iných jazykoch, napr. v slovenčine⁵⁹ a potvrdzuje škálu uvádzanú lingvistom Williamom Dwight Whitneym ešte v roku 1881, podľa ktorej najvoľnejšie sa preberajú substantíva, potom rôzne iné slovné druhy, potom sufixy, po nich morfológické tvary a napokon zvuky. Náš materiál pozostával zo 100 galicizmov a nachádzalo sa v ňom 86 podstatných mien, 8 prídavných mien, 5 sloviess a 1 čiastica.

Čo sa týka medzisyntémovej transpozície v preskúmanom materiáli sme zaregistrovali len dva prípady, kedy si slovné druhy jazyka-zdroja a jazyka-receptora nezodpovedajú:

1. Verbum > substantívum : *jouir* > *жуйр* (*subst. m.*)
2. Syntaktická štruktúra > adjektívum : *Comme il faut* > *комильфо* (*adj, neskl.*)

Ďalším zaujímavým prípadom slovnodruhových prechodov je vznik tzv. substantívnych zrazenín, napr.:

1. (*Le*) *maître d'hôtel* > *метрдомель*
2. (*L'*) *eau de Cologne* > *одеколон*
3. (*Le*) *sac de voyage* > *саквоаяж*

Ako podkategóriu substantívnych zrazenín považujeme za potrebné uviesť prípady, kedy sa pôvodné spojenie adjektíva a substantíva stalo pri prechode do ruského jazyka jednoslovným pomenovaním – substantívom, napr.:

1. (*Le*) *beau monde* > *бомонд*
2. (*Le*) *bon vivant* > *бонвиван*
3. (*Le*) *mauvais ton* > *моветон*

Na príkladoch uvedených vyššie je zaujímavý fakt, že sa v ruskom jazyku neobjavila snaha prevziať francúzske slová ako kalky, tzv. kalkovaním⁶⁰, napriek tomu, že tento spôsob obohacovania slovnéj zásoby je značne produktívny, navyše podobné príklady nájdeme aj pri transkripcii francúzskych toponým do ruštiny, napr. *La Côte d'Azur* > *Лазурный берег*, *La Haute-Normandie* > *Верхняя Нормандия* a pod. Naopak, vidíme tu silný fonetický vplyv a následný prepis z francúzštiny do ruštiny na základe fonetických pravidiel, pričom fonetická transkripcia sa javí ako najčastejšia aj pri prepise geografických názvov z francúzštiny do

⁵⁹ Ako uvádza Prof. PhDr. Oľga ORGOŇOVÁ, CSc. v práci *Galicizmy v slovenčine*: „...zo 4222 prevzatých jednotiek dve tretiny reprezentujú substantíva (2678 jednotiek); zo zvyšnej tretiny 1020 jednotiek predstavujú adjektíva, 336 verbá a ostatok pripadá na adverbá, citátové a viacslovné výrazy a ojedinele i predložku.“

⁶⁰ Kalkovanie – tvorenie slov z domácich slovtvorných prostriedkov napodobňovaním štruktúry slova i inom jazyku. Definícia v MISTRÍK, J. *Lingvistický slovník*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2002. ISBN 8008027045.

ruštiny.⁶¹ Príčinou uvedenej skutočnosti je, podľa nášho názoru, historická prestíž francúzštiny v danom historickom období – prevzaté slová vyššie uvedeného typu boli prevzaté do ruštiny zväčša v obdobiach, kedy mal francúzsky jazyk značný všeobecný vplyv a bol vo veľkej obľube. Takisto, ak preskúmame významy jazykových výpožičiek, zistíme, že je možné ich adekvátne nahradiť ruskými synonymami a galicizmus by sme teda mohli považovať za módnu záležitosť danej doby.

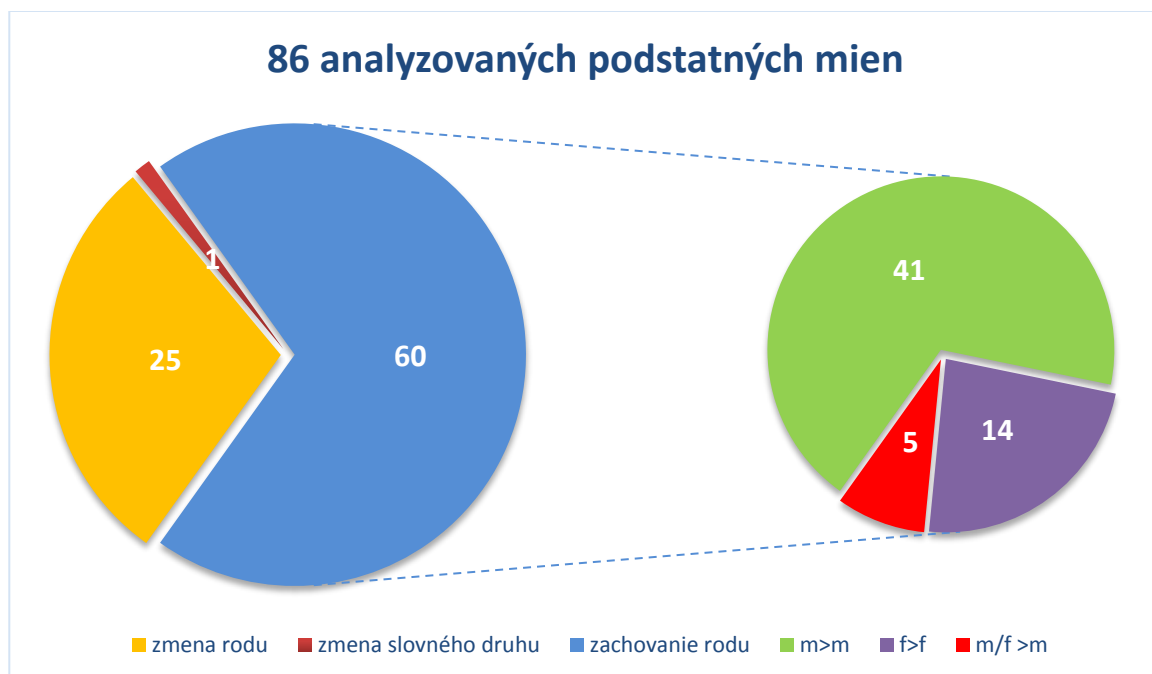
Kontrastné javy v ruskom a francúzskom tvarosloví mali, pochopiteľne dosah na konečnú podobu adaptovaných galicizmov a viedli takisto k zmenám gramatickej charakteristiky. Širšia rodová diferenciacia podstatných mien v ruštine vytvorila predpoklady na rodové posuny pri preberaní slov z francúzštiny. Výsledky vyplývajúce z nášho materiálu analyzovaných 86 podstatných mien sú nasledovné:

1. Pôvodný rod galicizmu sa zachoval v 55 prípadoch, z toho mužský rod tvorí 41 a ženský rod 14 prípadov. V piatich prípadoch bola vo francúzštine forma pre mužský aj ženský rod rovnaká. Tieto slová sa zaradili v ruštine k podstatným menám rodu mužského.
2. Zmena pôvodného francúzskeho rodu nastala u 25 galicizmov.
 - a) Najčastejšia bola transformácia pôvodného ženského rodu vo francúzštine na mužský rod v ruštine, dôsledkom odpadnutia zakončenia na „-e muet“ pri procese preberania a následným zakončením prevzatého slova na spoluhlásku (11 prípadov).
 - b) Ďalšiu skupinu tvoria galicizmy, ktoré zmenili svoj rod z mužského na stredný (9 prípadov). Transformácia nastala opäť vplyvom fonetického prepisu, ktorým sa upravilo zakončenie lexikálnej jednotky (zakončenie v Nom. sg. na -e, -o, -u).
 - c) Z mužského rodu na ženský rod prešli procesom preberania, najmä vplyvom fonetickej transkripcie, tri galicizmy.
 - d) Prechod zo ženského rodu na stredný rod nastal len v dvoch prípadoch – fonetickým prepisom a vypadnutím „-e muet“ na konci slova vzniklo nové zakončenie (-e, -i), na základe ktorého sa slovo zaradilo k strednému rodu.
3. Jedno podstatné meno vzniklo transformáciou pôvodného francúzskeho slovesa.

Prevalu podstatných mien mužského rodu môžeme interpretovať ako dôsledok fonetickej transkripcie francúzskych slov do ruštiny. Frekventované zakončenie galicizmov na spoluhlásku, a teda ich priradenie k mužskému rodu, je spôsobené tým, že francúzske podstatné mená sú zakončené, ak nie spoluhláskou, tak vo veľkej miere samohláskou „-e muet“, ktorá sa vo výslovnosti neprejavuje. Ak si galicizmus zachoval pôvodný ženský rod, bolo

⁶¹ Zdroj: TOMOVÁ, S. *Transkripcia francúzskych toponým do ruštiny*. [online]. 2014. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zsp/detail/135222>. Vedúci práce Jana Kitzlerová. [posl. prístup 2016-07-27].

potrebné pripojiť k fonetickému prepisu slova koncovku ruského ženského rodu, a to samohlásku „-a“. Z hľadiska gramatickej kategórie rodu teda môžeme konštatovať, že väčšina rodových posunov nastala pod vplyvom fonetickej transkripcie a následnom rodovom začlenení podľa zakončenia podstatného mena v Nom. sg.

Graf 1: Grafické znázornenie rodových posunov

Analýza materiálu dokázala, že z hľadiska kategórie čísla, nenastávali pri preberaní slov z francúzštiny do ruštiny väčšie zmeny. Len ojedinele sme zaznamenali adaptačné zmeny, keď sa pôvodné podstatné meno, existujúce vo francúzštine v jednotnom čísle, stalo pomnožným podstatným menom v ruskom jazyku (konkrétne v dvoch prípadoch).

Prídavné mená francúzskeho pôvodu sa v ruštine adaptovali fonetickým prepisom a následným pripojením pôvodných ruských sufixov a koncoviek. Túto skutočnosť potvrdil preskúmaný materiál pozostávajúci z francúzskych prídavných mien rôzneho zakončenia (-ant, -al, -ale, -ile, if). V našom výbere slovníkov cudzích slov bolo zaznamenané jedno nesklonné prídavné meno „комильфо“, ktoré však nepochádza z pôvodného francúzskeho prídavného mena. Navyše galicizmus sa adaptoval do takej miery, že je schopný pripojiť pôvodne ruské adjektívne prípony.

Galicizmy z nášho materiálu patriace k slovesám sa v ruskom jazyku adaptovali rovnakým spôsobom, a to odtrhnutím pôvodnej francúzskej prípony -er/-ir a pripojením domácej slovotvornej prípony -овать k prevzatému slovu (často sa pripájal aj sufix -ир nemeckého pôvodu).

Viac ako polovica galicizmov (63 prípadov) sa ukázala ako „produktívna“, t. j. disponuje schopnosťou pripojiť morfológické prípony a koncovky, pomocou ktorých je možné tvoriť odvodené slová. S týmto faktom súvisí životnosť galicizmu v jazyku. Jazykové výpožičky, ktoré v ruskom prostredí tvoria odvodené slová, majú vyššiu životnosť, nachádzame ich v slovnej zásobe ruštiny a ich výskyt je väčší. Ostatné galicizmy (37) sa v slovtvorbe neangažujú z rôznych príčin. Najčastejším dôvodom môže byť fakt, že tieto galicizmy nezdomácnili úplne, boli prevzaté na fonetickej úrovni, ale z morfológického hľadiska ostali neohybné. Ďalším dôvodom môže byť skutočnosť, že konkrétne jazykové výpožičky nemajú potrebu vytvoriť odvodené slovo, pretože pomenávajú veľmi špecifický jav alebo predmet. Na produktivnosť môže mať nakoniec vplyv dobový výskyt galicizmov – niektoré zastarané slová v období svojho najväčšieho výskytu jednoducho nestihli vytvoriť odvodené výrazy, pretože rýchlo zastarali. Galicizmy, ktoré nemajú schopnosť tvoriť odvodené slová sú vo väčšej miere nahrádzané domácimi ruskými výrazmi, napr. *кашине – шейный платок, комераж – сплетни, кофр – чемодан, куафюра – прическа, метресса – любовница, плезир – удовольствие*, atď. Zároveň sú nahrádzané slovami bežné, neoznačujúce špecifický jav, čiže sú ľahšie nahraditeľné v slovnej zásobe. Našu mienku potvrdzuje tiež porovnanie výskytu konkrétnych príkladov v ruskom národnom korpuse, pričom sa ukazuje pokles v užívaní galicizmu a nárast používania pôvodom ruského slova, prípadne slova prevzatého z iného jazyka, napr. *бюро – офис, арго – сленг*. Po preskúmaní vybraných lexikálnych galicizmov v ruskom jazyku usudzujeme, že v slovnej zásobe ruštiny sa z hľadiska aktívneho využitia lepšie uplatňujú úplne zdomácnené jazykové výpožičky.

Z hľadiska sémantického vzťahu medzi pôvodným francúzskym slovom a jazykovou výpožičkou môžeme na základe vykonanej analýzy konštatovať, že väčšina galicizmov (79) si zachovala pôvodný francúzsky význam, ktorým disponovalo zdrojové slovo. Zaregistrovali sme tiež niekoľko prípadov (17), kedy sa význam galicizmu oproti pôvodnému slovu zúžil a minimum prípadov rozšírenia významu (4). Zúženie sémantickej štruktúry nastáva, ak jazykoreceptor potrebuje pomenovať len špecifický jav alebo predmet, pre ktorý zatiaľ nemá pomenovanie. Najčastejšie sa prevezme prvotný význam a ostatné významy sa buď nepreberú vôbec alebo neskôr (napríklad častým prípadom je neskoršie prevzatie preneseného významu). Neprevzatie niektorých významov môže súvisieť s neprevzatím konkrétneho javu, ktorý slovo pomenúva. Rozšírenými príkladmi sú v tomto smere galicizmy z oblasti módy, ktoré sa v ruštiny síce uplatnili, ale ich význam sa skonkretizoval, napr. na len dámsku alebo na len pánsku časť oblečenia (*манто* – prevzaté len ako dámsky odev). Prípady rozšírenia sémantickej štruktúry nie sú také frekventované, ale nastávajú, a to, podľa nášho názoru,

nasledovným spôsobom: Najskôr je prevzatý galicizmus v určitom význame do ruštiny, neskôr sa objaví nový jav, ktorý je potrebné pomenovať a na základe určitej (vonkajšej) podobnosti javov získa nový jav rovnaké pomenovanie, avšak význam je už odlišný (*нпесс-нанье* – nielen ako ťažidlo, ale aj ako valček s pijavým papierom). V skúmanom materiáli sme zaznamenali aj galicizmy, ktoré boli významovo úplne odlišné od zdrojového slova, ale v priebehu doby sa ich iný význam stratil a nahradil sa významom francúzskym. Sémantická analýza totiž nespočívala len v sledovaní zmien významu voči pôvodnému francúzskemu slovu ale tiež v náročnom pozorovaní rozširovania, zužovania a prípadne úplnej transformácie významov už prevzatého slova v jednotlivých časových obdobiach. Skúmaním slovníkov cudzích slov sme zistili, že významy jednotlivých galicizmov sa plynutím času menili. Galicizmus mohol byť, napríklad, prevzatý najskôr v jednom konkrétnom význame a neskôr doplnený o významy ďalšie, alebo naopak. V otázke sémantických transformácií je potrebné venovať pozornosť každému galicizmu osobitne, čo však nebolo primárnym predmetom našej práce.

Preskúmaný materiál by sme z hľadiska delenia slovnej zásoby rozdelili na nasledujúce slová:

1. Podľa spisovnosti – spisovné (100)
2. Podľa citového zafarbenia – neutrálne (100)
3. Podľa príslušnosti k štýlovej vrstve – štylisticky bezpríznačné (74), hovorové (10), knižné (14), odborné (2)
4. Podľa dobového výskytu – historicky bezpríznačné (70), historizmy (2), zastarané slová (28)

Na základe našej analýzy môžeme dospieť k záveru, že galicizmy v ruskom jazyku sú dynamické a v priebehu času prekonávajú rôzne zmeny na všetkých úrovniach svojej adaptácie v ruštine. Ako sme mohli vidieť v analýze, zmena u niektorých galicizmov nastáva už v ich pravopise, kedy sa následkom odlišnej interpretácie pravidiel fonetickej transkripcie alebo ich úpravou, mení tiež grafický zápis jazykovej výpožičky (*мепсеса / мепсесса*). Zregistrovali sme tiež vývoj galicizmov na morfolologickej úrovni, keď jazyková výpožička fungovala v ruštine pod vplyvom francúzštiny v svojom pôvodnom rode, no neskôr sa uplatnilo zaradenie galicizmu medzi rody podľa zakončenia (*этом портмоне / это портмоне*).

Avšak, oveľa väčšiu dynamiku pozorujeme na sémantickej a štylistickej úrovni, čo nám dokazuje excerpcia jednotlivých hesiel z ruských slovníkov cudzích slov a následné porovnanie ich významov v slovníkoch. Tento jav je spôsobený celkovým vývojom jazyka a jeho prispôbovaním sa dobe. Naš materiál obsahoval lexikálne výpožičky, ktoré sa objavili v slovníkoch cudzích slov v XIX. storočí ako historicky bezpríznačné, no v slovníkoch z XX.

storočia už boli označené ako zastarané, príp. sa v nich vôbec nevyskytovali, pretože boli medzi tým nahradené produktívnymi ruskými slovami. Z hľadiska príslušnosti galicizmu k štýlovej vrstve pozorujeme zmeny v jednotlivých časových obdobiach taktiež. Jedná sa najmä o posun od štylisticky bezpríznačového slova k hovorovému, čo sa nám javí ako dôsledok úplnej adaptácie galicizmu, prípadne rozšírenie jeho významu o prenesený zmysel. Ďalší posun môže nastať, ak jav, ktorý galicizmus pomenúva zovšednie. V takom prípade sa jedná o zmenu štylistickej príslušnosti z odborného termínu k štylisticky bezpríznačovému slovu.

So zmenou štýlovej vrstvy súvisí súčasný trend návratu do ruskej slovnej zásoby niektorých zastaraných až archaických galicizmov, ktoré však odrážajú novodobý vkus a náladu ruskej spoločnosti.⁶² Na ilustráciu môžeme uviesť napríklad v súčasnosti obľúbený „provence“ (*прованс*) a „vintage“ (*винтаж*) štýl, spojený s nemalým množstvom galicizmov a takisto vyššie spomínaný opakujúci sa vývoj v oblasti módy a návrat jednotlivých módných prvkov.

⁶² Zdroj: ЗОЗИКОВА, М. Е. Судьба устаревших галлицизмов в современном русском языке. Филология и литературоведение. [online]. 2015. No. 1. Dostupný z: <http://philology.snauka.ru/2015/01/1117>. [posl. prístup 2016-07-27]

ZÁVER

Diplomová práca sa zaoberala problematikou galicizmov v ruskom jazyku. Cieľom práce bolo, na pozadí kultúrneho a historického kontextu, predstaviť proces preberania pôvodom francúzskych slov do ruštiny, definovať základné úrovne adaptácie galicizmov v jazyku-receptore a demonštrovať tento proces na konkrétnych príkladoch jazykových výpožičiek.

V úvodnej kapitole boli predstavené historické kontakty Ruska a Francúzska, ktoré sa stali výrazným determinujúcim činiteľom pri procese prenikania francúzskych jazykových výpožičiek do ruštiny. Na základe získaných informácií sme mohli posúdiť celkový vplyv francúzštiny na ruskú lexiku v rôznych historických obdobiach a vymedziť tematické skupiny s väčším výskytom galicizmov.

Výskum ukázal, že preberanie slov z francúzštiny do ruštiny sa odohrávalo hlavne v priebehu XVIII. a XIX. storočia. Francúzsky jazyk zaujímal v tejto dobe v ruskej spoločnosti výnimočné postavenie, bol znakom prestíže a vyčleňoval vyššiu spoločnosť. Francúzsko bolo vzorom v oblasti umenia, módy, mravov a ruská spoločnosť si osvojovala nielen prvky, ktoré z týchto oblastí do Ruska prenikali, ale aj francúzsky jazyk, ktorý tieto prvky pomenovával. Ako sme už naznačili, francúzske jazykové výpožičky sa vyskytovali najčastejšie v špecifických oblastiach, ako napríklad móda, umenie, gastronómia, vojenská sféra, sféra spoločenského života a odborná terminológia.

V druhej kapitole sme definovali všeobecné charakteristiky jazykových výpožičiek a uviedli ich klasifikáciu vychádzajúcu z rôznych hľadísk. Predstavili sme základné pojmy a ich definície: preberanie ako proces prechodu z jedného jazyka do druhého, jazyková výpožička ako výsledok tohto procesu. Venovali sme sa taktiež príčinám a podmienkam preberania francúzskych slov do ruštiny, pričom sme ich rozdelili na vonkajšie – extralingvistické a vnútorné – lingvistické príčiny.

Tretia kapitola determinovala už konkrétne skutočnosti sprevádzajúce proces adaptácie lexikálnych galicizmov do ruštiny. Zároveň boli uvedené špecifické príznaky galicizmov v ruskom jazyku, ktoré sme klasifikovali ako fonetické, morfológické a slovtvorné, a taktiež boli predstavené tematické oblasti charakteristické prienikom galicizmov, čo sme následne demonštrovali na konkrétnych príkladoch. Kapitola prezentovala jednotlivé úrovne adaptácie galicizmov v ruskom jazyku, a to hláskoslovnú a pravopisnú, morfológickú a nakoniec

sémantickú. Osobitne sme sa venovali tiež gramatickému rodu a číslu, ktoré sa v prevzatých slovách nie vždy zhodujú s pôvodným francúzskym slovom. K zmenám dochádza z dôvodu ruského členenia gramatických rodov na základe zakončenia podstatných mien v nominatíve singuláru. Typy rodov a skloňovaní sme uviedli v prehľadných tabuľkách.

V poslednej časti našej práce sme predstavili galicizmy, figurujúce v hlavnej analýze. Reprezentatívny výber pozostával zo 100 slovných jednotiek tvorených podstatnými a prídavnými menami, slovesami a časticou a pochádzajúcich z rôznych tematických sfér. Ďalej sme uviedli primárne zdroje – sedem ruských slovníkov cudzích slov, ktoré slúžili na excerpciu lexikálnych jednotiek. Podali sme stručnú charakteristiku slovníkov a popísali jednotlivé etapy práce. Za základnými informáciami o výskume nasledovala konkrétna analýza vybraných galicizmov v ruskom jazyku.

Vo výsledkoch analýzy sme zosumarizovali zistené poznatky a snažili sme sa ich interpretovať na zadaných úrovniach, a to z hľadiska historického výskytu, adaptácie v morfológickom systéme ruštiny, kde sme objasnili najmä rodové posuny, a na záver z hľadiska sémantického a štylistického.

Slovník vytvorený excerpovaním údajov zo siedmich slovníkov cudzích slov, výkladových, etymologických a prekladových slovníkov tvorí prílohu diplomovej práce.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Primárne pramene – slovníky

Etymologické slovníky:

ČERNYCH, P. J. *Istoriko-etimologičeskij slovar' sovremennogo russkogo jazyka: 13 560 slov*. 3-je izdaniye, stereotipnoje. Moskva: Russkij jazyk, 1999. 2 sv.(621, 559 s.). ISBN 5-200-02684-9

VASMER, Max. *Etimologičeskij slovar' russkogo jazyka*. Moskva: "Progress", 1964-1973. 4 sv.

Prekladové slovníky:

Vel'ký slovník francúzsko-slovenský, slovensko-francúzsky. V Bratislave: Lingea, 2009. ISBN 9788089323258.

Slovníky cudzích slov:

JANOVSKIJ, N. M. *Novyj slovotolkovatel', raspoložennyj po alfavitu: soderžaščij: Raznyja v Rossijskom jazykě vstrečajuščijesja inostrannyja rečeniija i Techničeskije terminy, značenije kotorych ne vsjakomu izvēstno, kakovy sut' meždu pročimi: Astronomičeskije, Matematičeskije, Medicinskije, Anatomičeskije, Chimičeskije, Juridičeskije, Kommerčeskije, Gornyje, Muzykal'nyje, Vojennyje, Artillerijskije, Fortifikacionnyje, Morskije i mnogije drugije, označajuščije Pridvornnye, Graždanskije i Vojennyje činy, dostoinstva, dolžnosti, i proč. kak drevnich, tak i nyněšnich vremen*. V Sanktpeterburgě: pri Imperatorskoj Akademii Nauk, 1803-1806. 3 sv.

MICHELSON, A. D., ed. *Tolkovyj slovar': 40 000 inostrannykh slov vošedšich v russkij jazyk, russkich-starinnykh městnykh i techničeskikh, po vsěm otrasljam znaniija, vyraženiij i slov*. Moskva: tip. V. Got'je, 1875. IV, 950 s.

DUBROVSKIJ, N. A. *Polnyj tolkovyj slovar' vsěch obščē-upotrebitel'nykh inostrannykh slov, vošedšich v russkij jazyk: s ukazaniem ich kornej: nastol'naja spravočnaja kniga*. 17-je ispravlennoje i dopolnennoje izd. Moskva: izdaniye knigoprodavca A.D. Stupina, 1901. 792 s.

GAVKIN, N. J., ed. *Slovar' inostrannykh slov: (235001-245000)*. Novoje izd. 47-je, peredelannoje i dop. Kijev: Južno-Russkoje Knigoizdat. F.A. Ioganson, 1915. 802, [14] s. Kolekcija karmannykh slovarej.

LECHIN, I. V., ed. – Petrov, F. N., ed. *Slovar' inostrannykh slov*. 3. pererab. i dopoln. izd. Moskva: Gos. izdat. inostr. i nacion. slovarnej, 1949. 801 s.

LECHIN, I. V., ed. – Petrov, F. N., ed. *Slovar' inostrannykh slov v russkom jazyke*. Moskva: Junves, 1995. 831 s.

ZACHARENKO, J. N., KOMAROVA, L. N. a NEČAJEVA, I. V. *Novyj slovar' inostrannykh slov*. Izdanije 2-je, stereotipnoje. Moskva: Azbukovnik, 2006. 783 s. ISBN 5-91172-003-5.

Výkladové slovníky:

JEFREMOVA, T. F. *Novyj slovar' russkogo jazyka: tolkovo-slovoobrazovatel'nyj: svyše 136 000 slovarnykh statej: okolo 250 000 semantičeskich jediníc*. Moskva: Russkij jazyk, 2000. 2 sv. Biblioteka slovarnej russkogo jazyka. ISBN 5-200-02800-0

ŠVEDOVA, N. J. *Tolkovyj slovar' russkogo jazyka s vključenijem svedenij o proischoždenii slov: (82 000 slov i frazologičeskich vyraženij)*. Moskva: "Azbukovnik", 2007. 1164 s. ISBN 978-5-91172-011-6

UŠAKOV, D. N., ed. *Tolkovyj slovar' russkogo jazyka*. Moskva: Sov. enciklopedija, 1935-1940

Sekundárna literatúra

BIRŽAKOVA, J. E., KUTINA L. L., VOJNOVA L. A. *Očerki po istoričeskoj leksikologii russkogo jazyka XVIII veka: jazykovyje kontakty i zaimstvovanija*. Leningrad: Nauka, 1972.

BORODICKIJ, V. A. *Obščij kurs russkoj grammatiki*, 5-oe izdanije, Moskva Leningrad 1935

BREUILLARD, J. *Derrière l'histoire, la langue: études de littérature, de linguistique et d'histoire (Russie et France, XVIIIe-XXe siècles)*. Paris: Institut d'études slaves, 2012. ISBN 9782720404948.

GABDREJEVA, N. V., AGEJEVA, A. V., TIMIRGALEJEVA, A. R. *Inojazyčnaja leksika v russkom jazyke novejšego perioda: monografija*. Naučnoje izdanije. Moskva: Flinta, 2013. 326 s. ISBN 978-5-9765-1677-9.

GILJAREVSKIJ, R. S., STAROSTIN, B. A. *Inostrannyje imena i nazvanija v russkom tekste: Spravočnik*. 3. vyd. Moskva: Vysšaja škola, 1985, 304 s.

HAUMANT, E. *La Culture française en Russie, 1700-1900*, Paris. 1913

HORECKÝ, J., BOSÁK, J., BUZÁSSYOVÁ, K. a kol. *Dynamika slovnej zásoby súčasnej slovenčiny*. Bratislava: Veda, 1989. ISBN 8022400475.

JARCEVA, V. N. (ed.). *Lingvističeskij enciklopedičeskij slovar'*. Moskva: Sov. enciklopedija, 1990. ISBN 5852700312.

KRYSIN, L. P. *Russkoje slovo, svojě i čužoje: issledovanija po sovremennomu russkomu jazyku i sociolingvistike*. Moskva: Jazyki slavjanskoj kul'tury, 2004. 883 s. Studia philologica. ISBN 5-94457-183-7.

KUPCEVIČOVÁ, J. *Russkaja orfografija v pravilach, upražnenijach i tablicach: (ruská ortografie)*. Vyd. 3. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2009, 331 s. ISBN 978-807-3687-366.

LEBLAN, L., PANIN, V. *Français = Francuzskij jazyk: samoučitel' dl'a načínajuščich*. Moskva: AST-PRESS, 2009. ISBN 9785462006852.

LEŠKA, O., SKOUMALOVÁ, Z. (ed.). *Jazyk v strukturním pojetí: kapitoly ze synchronní a diachronní analýzy ruštiny*. Praha: Euroslavica, 2003. Práce Slovanského ústavu AV ČR. ISBN 8085494671.

LOTKO, E. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 8024401231.

MINÁRIKOVÁ, H., Liščáková, I. *Slovník francúzsko-slovenský, slovensko-francúzsky Dictionnaire français-slovaque, slovaque-français*. Tretie vydanie. Bratislava: Slovenské Pedagogické Nakladateľ'stvo, 2004. ISBN 8010006726.

MISTRÍK, J. *Encyklopédia jazykovedy*. Bratislava: Obzor, 1993. ISBN 8021502509.

MISTRÍK, J. *Lingvistický slovník*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľ'stvo, 2002. ISBN 8008027045.

OLEVSKAJA, M. I. *Fonetika francuzskogo jazyka: Praktičeskij kurs*. 1. vyd. Moskva: Nestor Akademik, 2013, 192 s. ISBN 978-5-903262-72-4.

OLIVERIUS, Z. F. *Fonetika russkogo jazyka*. Vyd. 3. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, 164 s.

ORGOŇOVÁ, O. *Galicizmy v slovenčine*. Bratislava: Stimul, 1998. ISBN 80-85697-64-5.

SIDOROVA, N. M. *Očerki russkoj kul'tury XVIII veka*. Moskva, 1987

SMITH, M. *The influence of French on eighteenth-century literary Russian: semantic and phraseological calques*. Bern: Peter Lang, ©2006. 399 s. ISBN 3-03910-288-5.

STAROSTIN, B. A. *Transkripcija sobstvennych imen: Praktičeskoje posobije*. Vyd. 2 dop. Moskva: Kniga, 1965, 92 s.

SUPERANSKAJA, A. V. *Teoretičeskije osnovy praktičeskoj transkripcii*. Moskva: Nauka, 1978, 284 s.

TARABA, J., ULAŠIN, B. (eds.). *Dynamika foriem významu v románskych jazykoch: Zborník štúdií v rámci grantovej úlohy KEGA 3/4007/06*. Bratislava: Polygrafické stredisko Univerzity Komenského, 2012. ISBN 978-80-223-2553-0.

VEČERKA, R. *K pramenům slov: uvedení do etymologie*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 8071068586.

WARNANT, Léon. *Dictionnaire de la prononciation française dans sa norme actuelle*. Paris: Duculot, 1987, 988 s.

ZABOROV, P. R. *Rossia i Francia: literaturnye i kul'turnye svjazi: stati i zametki*. Petrohrad: ID Petropolis, 2011. ISBN 596760376X.

Internetové zdroje

АГЕЕВА, А. В., ГАБДРЕЕВА, Н. В. *К истории французско-русских языковых контактов в сравнительном освещении*. Вестник Чувашского университета [online]. 2007. No. 4. Dostupný z: <http://cyberleninka.ru/article/n/k-istorii-frantsuzsko-russkih-yazykovyh-kontaktov-v-sravnitelnom-osveschenii>.

АГЕЕВА, А. В. *Фонетическое освоение лексики французского происхождения в русской литературе первой трети XIX века*. Филологические науки. Вопросы теории и практики. [online]. 2013. No. 9-2 (27). Dostupný z: <http://cyberleninka.ru/article/n/foneticheskoe-osvoenie-leksiki-frantsuzskogo-proishozhdeniya-v-russkoy-literature-pervoy-treti-xix-veka>.

BAIN, R. N. (1911). *"Kurakin, Boris Ivanovich, Prince"*. In CHISHOLM, H. *Encyclopædia Britannica 15* (11th ed.). [online]. Cambridge University Press. p. 949. Dostupný z: <http://archive.org/stream/encyclopaediabri15chisrich#page/949/mode/1up>.

БЕЛИЦА, Т. И. *Проблемы освоения и лексикографического описания французских лексических заимствований в русском языке (на материале номинаций денотативной сферы «Модные реалии»)*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. [online]. Томск, 2003. Dostupný z: <http://gf.nsu.ru/www/docs/AvtBel.pdf>.

BRACQUENIER, C. *L'adaptation des emprunts lexicaux du français par la langue russe, de Karamzin a Akunin. M. Iliescu. Les emprunts lexicaux du français dans les langues*

europennes. [online]. Nov 2011. Craiova, Romania. Editura universitara, Craiova, Roumanie, pp. 65-77. Dostupný z: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00658655>.

CORREIA, Margarita. Neologia e terminologia. *Terminologia: questões teóricas, métodos e projectos*. [online]. 1998. 59-74. Dostupný z: http://www.iltec.pt/pdf/wpapers/1998-mcorreia-neologia_terminologia.pdf.

ГАБДРЕЕВА, Н. В. *Неологизмы французского происхождения в современных переводах*. Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. [online]. 2011. No. 6-2. Dostupný z: <http://cyberleninka.ru/article/n/neologizmy-frantsuzskogo-proishozhdeniya-v-sovremennyh-perevodah>.

ГОРДЕЕВА, Л. П. «Самый тонкий гастроном» О некоторых галлицизмах у А.С. Пушкина. Русская реч. [online]. 2010. No. 1. Dostupný z: <http://ruskayarech.ru/files/issues/2010/1/24-gordeeva.pdf>.

HUURINAINEN, S. *Francuzskie zaimstvovaniya v russkom jazyke (preimušestvenno vo vtoroj polovine XX veka)*. [online]. Tampere, 2006. Dostupný z: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/93112/gradu00842.pdf?sequence=1>.

LEDNICKÁ, X. *Leksičeskije gallicizmy v russkom jazyke* [online]. 2009. Dostupný z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/67991>. Vedoucí práce Hana Žofková.

СТРЕКАЛЁВА, Т. В. *Галлицизмы и франкоязычные включения в современном русском языке и их стилистические особенности*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. [online]. Красноярск, 2008. Dostupný z: www.kemsu.ru/%5Cabout%5Cdissov%5C1%5Cstrekaleva.doc.

ТОМОВÁ, S. *Transkripcia francúzskych toponým do ruštiny*. [online]. 2014. Dostupný z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/135222>. Vedúci práce Jana Kitzlerová.

ЗОЗИКОВА, М. Е. *Судьба устаревших галлицизмов в современном русском языке*. Филология и литературоведение. [online]. 2015. No. 1. Dostupný z: <http://philology.snauka.ru/2015/01/1117>.

Národní korpus ruského jazyka. [online]. Dostupný z: <http://www.ruscorpora.ru/>. [posl. přístup 2016-08-04].

PRÍLOHA